19 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖި ލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔ
މިނިވަން މުއައްސަސ ތަކުގެ ކޮ މިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން
14 އޮކްޓޫބަރު 2020
ބައްދަލުވުން ބޭއްވުނު ތަ ން: ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އ އިމ ރ ތް (ކޮ މިޓީކުރ ކޮޓަރި)5
ފެށުނު ގަޑި: 11:10

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
}ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު؛ އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރޮޒައިނާ އާދަމް{
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
.` ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުމަށް އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރުންނަށް މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. މިވަގުތު ކޮމިޓީގައި ވަޑަ އިގެން މި ތިއްބެވީ، ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު އަޙްމަދު އުޝާމް. ގަމު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ވިސާމް. އިސްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު ޢަލީ ޙަމީދު. ތިނަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުاله ސަނީފް. އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން އަޙްމަދު. އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން އަޙްމަދު. ހެންވޭރު
ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން ޝަހީމް. ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މީކާއިލް
އަޙްމަދު ނަސީމް އަދި އަޅުގަނޑު އައްޑޫމީދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރޮޒައިނާ އާދަމް. އަޅުގަނޑުމެންގެ
މިއަދުގެ އެޖެންޑާގައި މިވަނީ ކޮވިޑު19- އާ ގުޅިގެން ވެންޓިލޭޓަރުތަކެއް ގަތުމަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުން
ޢަމަލުކޮށްފައި ވަނީ ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތުގެ ގާނޫނާއި މާލިއްޔަތުގެ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތީން ކަމަށް ކަށަވަރު
ކުރުމުގެ ގޮތުން އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުން ޢަމަލުކޮށްފައިވާގޮތާ ގުޅޭގޮތުން މަޢުލޫމާތު ސާފުކުރުމަށް ޓަކައި
ބާއްވާ ބައްދަލުވުން. މިއަދުގެ ބައްދަލުވުމުގައި ބައިވެރިވަޑައިގަންނަވާ ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް މަޢުލޫމާތު ލިބިފައި މި
އޮތީ، އެންޓި -ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުގެ ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ. އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުގެ ނައިބު ރައީސް
ފާޠިމަތު އަނޫލާ. އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރު ޢަލީ އަޝްރަފް. އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުގެ
މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަކީލް. އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރު އައިޝަތު ޢަބްދުاله. އެންޓި ކޮރަޕްޝަން
ކޮމިޝަންގެ ސީނިއަރ އިންވެސްޓިގޭޝަން އޮފިސަރ މާޖިދު ޙަސަން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ މަޢުލޫމާތަށް ޓަކައި
އަޅުގަނޑު އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން އޭ.ސީ.ސީއަށް ފޮނުވި ސިޓީ ދަންނަވާލާނަން. އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން
ކޮމިޝަންގެ ރައީސް އަލްފާޟިލާ މަރިޔަމް ޝިއުނާއަށް، ވެދުން ސަލާމަށްފަހު ދަންނަވަމެވެ. ކޮވިޑު19- އާއި
ގުޅިގެން ވެންޓިލޭޓަރުތަކެއް ގަތުމަށް ޓަކައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުން ޢަމަލުކުރައްވާފައިވަނީ ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތުގެ
ގާނޫނާއި މާލިއްޔަތުގެ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތީންކަން ކަށަވަރު ކުރުމުގެ ގޮތުން ތިޔަ ކޮމިޝަނުން
ޢަމަލުކުރައްވާފައިވާ ގޮތާ ގުޅޭގޮތުން މަޢުލޫމާތު ސާފުކުރެއްވުމަށް ޓަކައި ތިޔަ ކޮމިޝަނާ ބައްދަލުކުރުމަށް
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީން ބޭނުންފުޅުވެއެވެ. ވީމާ، 14 އޮކްޓޫބަރު 2020 ވާ ބުދަ
ދުވަހުގެ 11 ގައި ބޭއްވުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ކޮމިޓީގެ ބައްދަލުވުމަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިދާރާއަށް ވަޑައިގެން
ދެއްވުން އެދެމެވެ. އަދި މި ބައްދަލުވުމަކީ ތިޔަ ކޮމިޝަނުން ހާޒިރުވެވަޑައިގަންނަވާ ބޭފުޅުންގެ ނަމާއި، މަޤާމު 13
1

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
އޮކްޓޯބަރު 2020 ވާ އަންގާރަ ދުވަހުގެ 11 ގެ ކުރިން މި އިދާރާއަށް ލިޔުމުން ފޮނުއްވައި ދެއްވުން އެދެމެވެ.
އިޙްތިރާމް ޤަބޫލުކުރެއްވުން އެދެމެވެ. 07 މުޙައްރަމް 26 .1442 އޮގަސްޓް 2020، ޚާދިމަތުކުމް. ހަނާން ޙުސައިން.
(އެސިސްޓެންޓް ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލް). އެހެންވީމާ، މިހާހިސާބުން އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަންގެ މެންބަރުންނަށް
ދަންނަވާލާނަން. އަޅުގަނޑު ކުރިއަށް ގެންދާނެގޮތަކީ، އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުގެ ރައީސްއަށް ފުރުޞަތު ދޭނަން
20 މިނެޓުގެ ފުރުޞަތެއް އެ ބޭފުޅުން މި މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައިވާގޮތާއި، މި ލަސްވެގެންދިޔައިއްޔާ ދިޔަ
ސަބަބާ މި ހުރިހާކަމަކާ ގުޅޭގޮތުން މަޢުލޫމާތު ދެއްވުމަށް. އެއަށްފަހު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑު
ފުރުޞަތު އަރުވަމުން ދާނަން. ދެން، ކުރިއަށް ދަޢުވާކުރުމަށް ވެސް ފޮނުވާފައިވާ މައްސަލައަކަށްވާތީވެ ތި ބޭފުޅުންގެ
ސުވާލުތައް ބައްޓަން ކުރެއްވުމުގައި އެކަން ހަނދުމަފުޅު ބެހެއްޓެވުން އެދެން. އަދި މި ކޮމިޓީއަކީ ވަކި ވަކި
މައްސަލައިގަ ތަފުސީލުތަކަށް ވަކި ވަކިން ދާ ކޮމިޓީއަކަށް ނުވާތީ، އެކަންވެސް ތި ބޭފުޅުންގެ ހަނދުމަފުޅު
ބަހައްޓަވައިގެން މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދެވުން އެދެން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުގެ
ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ އަދި ކޮމިޝަނުގެ ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން
މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. އެނގިލައްވާނެ ފަދައިން އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މި ދަންނަވާލީ ތި ބޭފުޅުންނަށް އަޅުގަނޑުމެން
ސިޓީގައި ވެސް ދަންނަވާފައިވާނެ ފަދައިން މި ކޮވިޑާ ގުޅިގެން މި ވެންޓިލޭޓަރު ގަތުމަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުން
ޢަމަލުކޮށްފައި ވަނީ ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތުގެ ގާނޫނާއި މާލިއްޔަތުގެ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތީންކަން ކަށަވަރު
ކުރުމުގެ ގޮތުން އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުން ޢަމަލުކޮށްފައިވާގޮތާ ގުޅޭގޮތުން މަޢުލޫމާތު ސާފުކުރުމަށް ޓަކައި.
ދެން، އަޅުގަނޑަށް މަޢުލޫމާތު ލިބިފައިވާ ގޮތުން ތި ބޭފުޅުން ބައެއް ފަރާތްތަކަށް ދަޢުވާކުރަން ވެސް
ފޮނުވާފައިވާތީވެއާއެކު، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ކަންކަމަށް ހުރަސްއެޅިދާނެ ކަމަކަށް ތި ބޭފުޅުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ
މަޢުލޫމާތުތައް މި އާންމު ކޮމިޓީއެއްގައި ވީމަ ނުދެއްވިއަސް މައްސަލައެއް ނެތް. އަދި މި ކޮމިޓީގެ މެންޑޭޓުގައި ވަނީ
ތި ބޭފުޅުންގެ މަސައްކަތް ދިރާސާކުރުން ކަމުގައި ވާތީވެ އެ ލެވަލްގައި ތި ބޭފުޅުންގެ ވާހަކަތައް ބެހެއްޓެވީމަ
ރަނގަޅު ވާނެ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ސުވާލު ވެސް އެގޮތަށް ބައްޓަން ކުރައްވައިގެން ގެންދަވާނީ ކުރިއަށް.
އެހެންވީމާ، މިހާހިސާބުން އަޅުގަނޑު 20 މިނެޓުގެ ފުރުޞަތެއް އަރުވާނަން ކޮމިޝަންގެ ރައީސްއަށް މިކަމާ
ގުޅޭގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެވެން ހުރި ހުރިހާ މަޢުލޫމާތެއް ދެއްވުމަށް ޓަކައި.
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނު ގެ ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
2

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑުމެން މި ވެންޓިލޭޓަރއާ ގުޅޭ މައްސަލަ 13 އެޕްރީލްގައި އަމިއްލައަށް އިސްނަގައިގެން
އަޅުގަނޑުމެން ބަލަން ފެށި މައްސަލައެއް. މި މައްސަލަ ބަލައި މި ނިމުނީ އިއްޔެ. އެގްޒޭކްޓްލީ ސިކްސް މަންތްސްގެ
ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން މި މައްސަލަ ބަލައި ނިމުނީ. ދެން، މި މައްސަލައަކީ އަސްލު ކޮރަޕްޝަނުގެ މައްސަލައިގެ
ނިސްބަތަށް ބަލާނަމަ، އަޅުގަނޑުމެން އެންމެ އަވަހަށް ނިންމި އެއް މައްސަލަ ކަމަށްވާނެ މި މައްސަލަ، އޯވަރ
ސިކްސް މަންތްސް ޓައިމް. ދެން، މި މައްސަލައިގެ އަޅުގަނޑުމެންގެ 4 އިންވެސްޓިގޭޓަރުން މަސައްކަތްކުރި . ދެން،
22 އޮގަސްޓުގައި އަޅުގަނޑުމެން ޖޮއިންޓު އިންވެސްޓިގޭޝަނުގެ ދަށުން ޕޮލިހުގެ 3 އިންވެސްޓިގޭޓަރސް ވެސް
އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަޙުޤީޤު ޓީމާއެކީ ބައިވެރިވެގެން މި މައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައި ވަނީ. ދެން، މި މައްސަލައިގެ
އަޅުގަނޑުމެން ވާނީ 21 މޭގައި ޕްރިލިމިނަރީ ރިޕޯޓެއް ވެސް ހިއްސާކޮށްފަ. ދެން، އަޅުގަނޑުމެން ރިޕޯޓު ހިއްސާކުރި
މައިގަނޑު އެއް ސަބަބަކީ، އެއީ މިއީ ޕަބްލިކް އިންޓަރެސްޓު ވަރަށް ބޮޑު ކޭސްއަކަށްވާތީއާ އަނެއްކާ މި ކޭސްއާ
ގުޅިގެން ވަރަށް ބައިވަރު މަޢުލޫމާތު ހޯދުމަށް ޓަކައި މީޑިޔާ ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ ގުޅައި، އެކި ފަރާތްތަކުން
މަޢުލޫމާތު ހޯދުމަށް އެދިވަޑައިގަންނަވާތީ، އަޅުގަނޑުމެން ޕްރިލިމިނަރީ އިވެލުއޭޝަން، ދެން، ހަމަ އަޅުގަނޑު މި
ފުރުޞަތުގައި ފާހަގަކޮށްލަން އޭރު އަޅުގަނޑުމެން ނެރުނު ރިޕޯޓުގައި ވެސް އެއްވެސް ތަނަކަށް އަޅުގަނޑުމެން
ފާހަގަކޮށްފައެއް ނީންނާނެ އޭރުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހޯދިފައި ހުރި ހޯދުންތަކުގެ މައްޗަށް ބަލާނަމަ ކޮރަޕްޝަންގެ
ޢަމަލެއް ނެތޭ އެހެން ބުނަފައެއް އަޅުގަނޑުމެން ނޯންނާނެ. އެ ރިޕޯޓުގައި ނިންމާލަމުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން
ފާހަގަކޮށްފައި އިންނާނެ މިއީ އަދި ކުރިއަށް ހިނގަމުންދާ ތަޙުޤީޤެކޭ. ދެން، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން މި ތަޙުޤީޤު
ނިންމާފައި، 11 ފަރާތަކަށް ދަޢުވާކުރުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ފޮނުވާފައިވާނެ. ދެން، މި
ތަޙުޤީޤާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާނަން، މި މަސައްކަތުގައި އަޅުގަނޑުމެން 8 އިދާރާއަކުން އެކި މަޢުލޫމާތު
އެއް ކުރެވިފައި ވާނެ. އަދި އެއާއެކީގައި ޖުމުލަ 1600 ޑޮކިޔުމެންޓާއި، 500 އީ-މެއިލްގެ ބެކަޕް އަޅުގަނޑުމެން
ދިރާސާކޮށްފައި ވާނެ. އަދި މިއާ ގުޅުންހުރި އެތައް ފަރާތްތަކުގެ ބޭންކް ސްޓޭޓްމަންޓްތަކާއި އޭގެއިތުރުން، ބޭންކް
ސްޓޭޓްމަންޓުތައް އެނަލައިޒްކޮށްފައި ވާނެ. އަދި އެއާއެކީ 36 ބަޔާނެއް އަޅުގަނޑުމެން މި ތަޙުޤީޤާ ގުޅިގެން ނަގާފައި
ވާނެ. ދެން، މި ތަޙުޤީޤުގައި އަޅުގަނޑުމެން ދަޢުވާކުރުމަށް ޓަކައި މި ފޮނުވި، ދަޢުވާކުރުމަށް އެދި ފޮނުވާފައި މި 11
ފަރާތެއްގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުގެ ބިޑު ކޮމިޓީގެ 3 ބޭފުޅުންނާއި، ދެން އޭގެއިތުރުން މިނިސްޓްރީ
އޮފް ހެލްތުގެ ފައިނޭންޝަލްގެ އެގްޒެކްޓިވްއާއި، އޭގެއިތުރުން މިނިސްޓަރ އޮފް ހެލްތު އަދި ހަމައެއާއެކީގައި
މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުގެ ޑެޕިއުޓީ މިނިސްޓަރަކާއި އަދި އޭގެއިތުރުން އެސިސްޓެންޓު ޑިރެކްޓަރަކާއި އަދި
އެއާއެކީގައި އެސިސްޓެންޓު އެޑްމިން އޮފިސަރަކާ އަދި އިތުރު ޑެޕިއުޓީ ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލްއަށް ދަޢުވާކުރުމަށް އެދި
3

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
އަޅުގަނޑުމެން ފޮނުވާފައި ވާނެ. އެއީ އަޅުގަނޑު ކުރުގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ދެން، އަޅުގަނޑަށް ތަފުސީލަށް
ދެވިދާނެ ކޮންމެ ތުހުމަތަކާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ނެރެފައި އިން ޕްރެސް ރިލީޒްގައި ވެސް ހުންނާނެ އޭގެ
ޑީޓެއިލްސް. ބިޑު ކޮމިޓީގެ 4 ބޭފުޅުންނަށް އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އިތުރު ޑީޓެއިލްސްތަކެއް އެހެން
އެއްވެސް މެންބަރަކު ހިއްސާކޮށްލަން ބޭނުން ނެތިއްޔާ، މިވަގުތު އެއީ އަޅުގަނޑު ހަމަ ސަމަރީއަކަށް އަޅުގަނޑުމެން
މި ކުރި މަސައްކަތުގެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ދެން މި ބައްދަލުވުމަށް އޭރު އަޅުގަނޑުމެން ބަންދުވުމުގެ ކުރިން ކީ އެންމެ ބޮޑު އެއް މަޤްޞަދަކީ ވެސް އޭރު
މި މައްސަލަ ނުނިމި ލަސްވެގެންދާތީ، ކޮންސަރންތަކެއް ހުރުމާއެކީގައި. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދު މި ބައްދަލުވުމާ
ހަމައަށް އައިރު ތި ބޭފުޅުން ރިޕޯޓު ނެރުއްވާފައި ތި ވަނީ. އެހެންވީމާ، އެބައި ދެން އެއޮތީ އެ ނިމިފައި ކަމަށް
ބެލެވޭނީ. އެހެންވީމާ، ދެން މިހާހިސާބުން އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މިއޮތް ސްޓޭޖުން އިތުރު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން
ސާފުކުރައްވަން ބޭނުންފުޅުވެލައްވާ މަޢުލޫމާތެއް ސާފުކުރުމަށް ފުރުޞަތު ހުޅުވާލަން. ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު. އެއަށްފަހު ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.
ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އުޝާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. މަރުޙަބާ އިނގޭތޯ ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވީ
މި މައްސަލަ ތި ބޭފުޅުން ތަޙުޤީޤުކޮށް ނިންމާފައި މި ފޮނުވީ މިއަދުތޯ؟ އަޅުގަނޑު ކޮންމެވެސް ނޫހަކުން ކީ
ހަނދާނެއްވޭ ތި ބޭފުޅުން ޕީ.ޖީއަށް ފޮނުވީމަ ޕީ.ޖީން ސާފުކުރަން ބޭނުންވި ކަންކަން ސާފުކުރުމަށްފަހު އިއްޔެ ފޮނުވި
ކަމަށް. އެހެންވީމާ، މީގެކުރިން މި ތަޙުޤީޤު ފުރިހަމަކޮށްފައި ޕީ.ޖީއަށް ފޮނުއްވިތޯ؟ ފޮނުއްވީމަ އަލުން ޕީ.ޖީ މި
އެދުނު ކަންކަން އިޞްލާޙުކުރެއްވީތޯ؟
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނު ގެ ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު މި މައްސަލައަކީ އަޅުގަނޑުމެން އަސްލު ހަމަ ވަރަށް ބުރަކޮށް ލޯންގު އަވަރސް ވޯކް ކުރަމުންދާތާ ހަމަ
ފުދޭވަރަކަށް ދުވަސްވެއްޖެ މި މައްސަލައިގައި. ދެން، ހަމަ އޭގެއިތުރުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ޑިއުޓީ
ޕްރޮސިކިއުޝަންގެ ބައްދަލުވުންތަކެއް ވެސް ބާއްވާފައި ވާނީ. ދެން، އެ ބޭފުޅުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ކައިރި
4

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
އިޞްލާޙުކުރަން ފާހަގަކުރެއްވި ކަންތައްތައް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހުންނާނީ އިޞްލާޙުކޮށްފަ. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން
އޮފިޝަލީ އާންމުކޮށް މި ބަލޯމާ ކިޔާ ޕްލެޓްފޯމަކުން އަޅުގަނޑުމެން ޕީ.ޖީ އޮފީހަށް އަޅުގަނޑުމެން ދަޢުވާކުރުމަށް އެދި
ފޮނުވާ، އެހިސާބުން އަޅުގަނޑުމެން އަޕްލޯޑް މިކުރަނީ މިބުނާ ޕްލެޓްފޯމަށް. އެކަން ކުރީ މިއަދު ހެދުނު.
ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އުޝާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުމެން މި ކޮމިޓީއަށް ތި ބޭފުޅުންނަށް ހާޒިރުވާން އަންގާފައި އޮންނަތާ ފުދޭވަރަކަށް ދުވަސްވެއްޖެ. ދެން، އެބަ
ކުޑަކޮށް ވިސްނޭ އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީއަށް ހާޒިރުވާންޖެހޭތީ ތި ބޭފުޅުން މިއަދު ނިންމެވީތޯ؟ ނޫނިއްޔާ ހަމަ ތި
ބޭފުޅުންގެ ޝެޑިއުލާ އެއްގޮތަށް އެކަން ކުރިއަށް ދިޔައީތޯ؟
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނު ގެ ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުމެން މި ކޮމިޓީއަށް ހާޒިރުވާކަން 14 އޮކްޓޫބަރު، އޮންކަން ވަރަށް ކުރިން އެނގިލައްވާ ދެއްތޯ؟ ދެން،
އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ޓާގެޓުކޮށްގެން ތިބީ ވީހާވެސް އަވަހަކަށް މި ކޮމިޓީއަށް އާދެވެންވާއިރަށް އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވި
ހަމަ ތެދުތެދަށް ބުނަންޏާ ހަމަ މި މައްސަލަ ނިންމާފައި ބާއްވަން. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން ޓާގެޓް ކުރި ޓައިމްލައިނާ
އެއްގޮތަށް ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮންޓްރޯލުން ބޭރުން ހުރި ވަރަށް ބައިވަރު ކަންތައްތަކެއް. އެއީ
މިސާލަކަށް ބަޔާން ނަގާފައި ބަޔާނުގައި ސޮއިކުރުން ލަސްވުންކަހަލަ، އެއީ ބަޔާން ނެގި ފަރާތްތަކުގެ ބަލި ހާލަތު
ހުރި ގޮތުން ސޮއިކުރެވޭ ގޮތެއް ނުވި. އެހެންވީމާ، ތަޙުޤީޤު ނިމިފައި އޮތަސް، އެކަހަލަ ވަރަށް ބައިވަރު
ޕްރޮސީޖަރަލް ކަންތައްތައް ފުރިހަމަ ކުރަން ޖެހިފައި އޮތީމަ ލަސްވެފައި ހުރީ. އެކަމަކު އިއްޔެ ވާ ހިސާބަށް ނިމިފައި
ހުރި ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ބިނާކޮށް ނުވަތަ ތަޙުޤީޤު ފުރިހަމަކޮށްފައި، މިއަދު ހެނދުނު ދެން
އޮފިޝަލީ ޕީ.ޖީ އޮފީހަށް ފޮނުވާފައި ވާނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މީކާއިލް ނަސީމް.
ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މީކާއިލް އަޙްމަދު ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
5

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. ކުރިން ވެސް އޭ.ސީ.ސީގެ ފަރާތުން ދަޢުވާކުރުމަށް ފޮނުވާފައިވާ ބައެއް
މައްސަލަތަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނައިރު، މިސާލަކަށް ކުރީގެ ދެ ފިނޭންސް މިނިސްޓަރަކަށް ދަޢުވާކުރުމަށް
ފޮނުވި މައްސަލަ. މައްސަލަތަކުގެ ފެންވަރު، އިންވެސްޓިގޭޝަންގެ ފެންވަރު ވަރަށް ދަށް ކަމަށް ބައެއް ފަރާތްތަކުން
އެބަ ބުނޭ. ދެން، އެ ދަޢުވާ ސާބިތުވާ ވަރަށް އެ އިންވެސްޓިގޭޝަންގެ ފެންވަރު ނުހުންނަ ކަމަށް. އެހެންވީމާ، ކިހާ
އަސްލު ޔަޤީންކަމެއް ދެއްވޭނެތޯ މިއަދު މި ދަޢުވާކުރުމަށް ތި ފޮނުއްވެވި މައްސަލައިގަ އި އެ ސްޓްރެންތް އޮފް
އިންވެސްޓިގޭޝަންސް އެވަރުގައި ހުންނާނެ ކަމަށް މި ދައުވާ ސާބިތުކުރެވޭ ވަރަށް. ތި ބޭފުޅުންގެ ކިހާ
ކޮންފިޑެންސެއްތޯ ހުރީ އެ ކަމަށް؟
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނު ގެ ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން، ތިއާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑު ހަމަ ޖޭ.ވީ ކޭސްގައި ދެއްތޯ ތި ވިދާޅުވީ، ޖޮއިންޓް ވެންޗަރ އެގްރިމެންޓު. އެ
ކޭސްގައި އަޅުގަނޑުމެން ޑިއުޓީ، ބައިވަރު ބައްދަލުވުންތައް ބާއްވާފައި އޮތް ކޭސްއެއް އިނގޭތޯ އެއީ. ހަމަ ޑިއުޓީ
ޕްރޮސިކިއުޝަން މަރުޙަލާގައި އަޅުގަނޑުމެން ޕްރޮސިކިއުޓަރުންނާއި ހަމަ އެތައް ފަހަރަކު ބައްދަލުކޮށް ނޫނީ ފޯނުން
ގުޅައި، ނޫނީ ފޭސްޓް ފޭސް ވާހަކަ ދައްކާ، ނޫނީ ސްކައިޕުން ވާހަކަދައްކައިގެން ނަމަވެސް، މީޓިންގތައް
ބާއްވައިގެން ހަމަ އެ ބޭފުޅުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލަފާ ދެއްވާނެ މިވެނި ކަންކަން ފުރިހަމަކުރަން. ހަމައެގޮތަށް
ނިމިގެންދިޔަ ކޭސްއެއް އަދި. އަޅުގަނޑު ހަމަ ޚާއްޞަކޮށް ޖޭ.ވީ ކޭސްގައި ފާހަގަކޮށްލާނީ އެ ފެށުނީއްސުރެ ، އެ
ކޭސް ފެށީއްސުރެން އަޅުގަނޑުމެން ޕްރޮސިކިއުޓަރުންނާ މަޝްވަރާކުރަމުންދިޔަ މައްސަލައެއް. އެކަމަކު
އަޅުގަނޑުމެންގެ އިންވެސްޓިގޭޓަރސް ކުރާ ކަންތައްތަކާ އި، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ކުރާ ކަންތައްތަކާ މިއީ ދެ ކަމެއް ދެއްތޯ ،
ދެ މަރުޙަލާއެއް ދެއްތޯ؟ އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަކަށް ގަބޫލެއް ނުކުރެވޭ އެއީކީ މައްސަލައެއްކަން، އަޅުގަނޑުމެން
ތަޙުޤީޤު ފުރިހަމަ ކޮށްފައި އަދި ޑިއުޓީ ޕްރޮސިކިއުޝަން ބައި ކުރިއަށް ގެންގޮއްސަ ވެސް އޭގެފަހުން ވެސް ފުރިހަމަ
ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް ފާހަގަކުރެވިދާނެ. އެއީ ޖޭ. ވީ ކޭސްގައި ވެފައި މި އޮތީ އެހެން. އަޅުގަނޑު ނުބުނާނަން އެއީ
ޕްރޮސިކިއުޓަރުންނަށް ނޭނގިއޭ ނޫނީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް އަޅުގަނޑުމެން އެ ތަޙުޤީޤު
ކުރިއަށްދިޔައިރު އޭގެ ގިނަ މަޢުލޫމާތު ހަމަ އެނގިފައި ހުންނާނީ. ދެން، އެކަމަކު ވެސް އެ މަރުޙަލާގައި ހަމަ
ރަނގަޅުކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތައް ފާހަގަކުރެވިދާނެ އެއީ ކަންނޭނގެ މި ޕްރޮސެސް އޮންނަ ގޮތް އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ.
އަޅުގަނޑުމެން ތަޙުޤީޤުކުރީމަ އެ ބޭފުޅުން ޕްރޮސިކިއުޓު ކުރަން ފޮނުވާއިރު އެ ބޭފުޅުން ވެސް ފުރިހަމަ ކުރަންޖެހޭ
ކަންތައްތަކެއް ހުންނާނެ. އެކަން އަނބުރާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފޮނުވީމަ ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން އެކަން ފުރިހަމަ ކުރުން
6

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
އެއީ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މި ދެ މަރުޙަލާގައި ޕޮއިންޓު ކަންނޭނގެ ދެ ފަރާތުން ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތައް ކުރުން.
ދެން، މި ކޭސްގައި އެކަންޏެއް ނޫން މީގެ ކުރީގައި ވެސް އޭ.ސީ.ސީން ދަޢުވާކުރަން އެދި ފޮނުވާފައި ހުރި ކޭސްތައް
ހަމަ ހުންނާނެ އަނބުރާ ފޮނުވާފަ. ދެން، އަޅުގަނޑަށް އަސްލު އެއީ ތަޙުޤީޤުގެ ފެންވަރު ދަށްވެގެންނޭ، ނޫނީ
އަޅުގަނޑުމެން ވަކި މިސްޓޭކު ތަކެއް ހަދައިގެން ފުރިހަމަ ނުކޮށްގެންނޭ، އެހެންނެއް އަޅުގަނޑަކަށް ވަކި ގަބޫލެއް
ނުކުރެވޭ. އެއީ ހަމަ ރަނގަޅު ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތައް ފާހަގަކުރެވިދާނެ އެ މަރުޙަލާގައި. އެހެންވީމާ، އެއީ
ފޮނުއްވުމަކީ އެއީކީ މައްސަލައެއް ނޫން. އަނެއްކާ އަޅުގަނޑުމެން ވެސް އެއީ ވަކި ގޮތަކަށް ބަލައިގަންނަންޖެހޭ ކަމެއް
ވެސް ނޫން. އެއީ ހަމަ އެ ޕްރޮސެސް އޮންނަ ގޮތްކަން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. ދެން، ހަމަ މި ކޭސްގައި ވެސް
ހަމަ ޕޮސިބިލިޓީ އެބައިން އަޅުގަނޑުމެން ތަޙުޤީޤެއް ފުރިހަމަކޮށްފައި ނިންމާއިރު އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް
ކޮންފިޑެންސާއެކީގައި ބުނަނީ ދެއްތޯ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިފައި ހުރި އެވިޑެންސާއި ޑޮކިޔުމަންޓްސްތަކުގެ މައްޗަށް
ބިނާކޮށް، ހަމަ ބަޔާންތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް މިބުނަނީ ދަޢުވާކުރަން އެދި މި ފޮނުވަނީ. އެހެންވީމާ، މިވަގުތު
އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް ކޮންފިޑެންސާއެކީ ބުނެވޭނެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާތަނަށް ލިބިފައި ހުރި މަޢުލޫމާތުގެ މައްޗަށް
ދަޢުވާކުރަން އެދި ފޮނުވާއިރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ބެސްޓް އެފަޓު ލާފައޭ ފޮނުވަނީ. ދެން އެކަމަކު ފުރިހަމަ ކުރަންޖެހޭ
ކަންތައްތަކެއް އަދި ހަމަ ޕީ.ޖީ އޮފީހުން ފޮނުވުން ހަމަ އެކަށީގެންވޭ.
ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މީކާއިލް އަޙްމަދު ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން، މިހާރު ދަޢުވާކުރަން ފޮނުވުނު މީހުންގެ ތެރޭގައި މި ހިމެނެނީ ހެލްތު މިނިސްޓަރާއި އަދި ބިޑް ކޮމިޓީގެ ބައެއް
މެންބަރުން ދެއްތޯ؟ ސްކޯޕް އޮފް އިންވެސްޓިގޭޝަން ތި ބޭފުޅުންގެ މި އޮންނަ ހިސާބަކީ އަސްލު ކޮބައިތޯ؟ އިތުރަށް
ބައްލަވަންތޯ މިސާލަކަށް އެ ޕްރައިވެޓު ކޮމްޕެނީސްއާއި މި ބޭފުޅުންނާ މުޢާމަލާތްކުރެވުނުއިރު އިތުރު ބައެއް މީގަ އި
ހިމެނޭތޯ އެ ލެވަލްއަށް ބަލާފައި، އެ ބޭފުޅުން ހޯދާ އެ ބޭފުޅުންނާއި މެދު ދަޢުވާކުރުމަށް އެއްވެސް މަސައްކަތެއް މި
އިންވެސްޓިގޭޝަންގެ ތެރޭ ކުރެވިފައިވޭތޯ؟ ނޫނީ ހަމައެކަނި މި ބިޑް ކޮމިޓީއާއި ހެލްތު މިނިސްޓަރާ މި
ލިމިޓޭޝަންސްގެ ތެރެއިންތޯ ތި ބޭފުޅުންގެ އިންވެސްޓިގޭޝަންސް ހިނގާފައި ވަނީ؟
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނު ގެ ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުމެންގެ އިންވެސްޓިގޭޝަން އޮފިސަރ މާޖިދުއަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު ދެއްވަން.
7

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނު ގެ ސީނިއަރ އިންވެސްޓިގޭޝަން އޮފިސަރ މާޖިދު ޙަސަން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު މާޖިދު އިނގޭތޯ. ދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ މި އިންވެސްޓިގޭޝަންގެ އެއްކަލަ ސްކޯޕް ކަނޑައެޅުމުގައި
ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންގެ މުޅި އިންވެސްޓިގޭޝަންގައި ހިމެނޭ ހުރިހާ ކަމަކަށް ފޯކަސް ކުރެވޭ ގޮތަށް ސްކޯޕް
ކަނޑައަޅަނީ. މާނައަކީ އަޅުގަނޑުމެން ތަޙުޤީޤުގައި އަޅުގަނޑުމެން ފުރަތަމަ ބަލަނީ އަސްލު ދަޢުވާ ކުރެވޭނީ
ކޮންބައެއްތޯ ނުވަތަ ނޫންތޯއެއް ނޫން. އެ މުޅިކަން ކަން ނުވަތަ ކަމެއް ހިނގާފައި އޮތީ ކިހިނެއްތޯ ނުވަތަ ނޫންތޯ
ބެލުމުގެ ގޮތުން އެކަމުގެ ޙަޤީޤަތަށް ވާސިލުވުމަށް ޓަކައި ކުރަންޖެހޭ ހުރިހާ ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެން މި ކުރަނީ. ދެން،
ހަމަ އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ހުރިހާ އިންވެސްޓިގޭޝަނެއްގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ކަންތައްތައް ކުރާ ގޮތް. އަދި މި
އިންވެސްޓިގޭޝަންގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ހަމަ ކަންތައްތައް ކުރީ އެ އުސޫލުން. އަދި ޚާއްޞަ ގޮތްތަކެއް މި
އިންވެސްޓިގޭޝަން ގެންގުޅުނީކީ ނޫން. އެހެންވީމާ، މިކަން ހިނގާފައި އޮތްގޮތް ދެނެގަތުމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން
ހަމަ ވަރަށް ގިނަ ފަރާތުން މަޢުލޫމާތުތައް ހޯދައި، ހަމަ އެ ހުރިހާ ފަރާތްތަކުން ވެސް ސާފުކުރަންޖެހޭ މަޢުލޫމާތެއް
އޮތްކަމަށް ގަބޫލުކުރެވޭނަމަ އެ ހުރިހާ މަޢުލޫމާތެއް ވެސް ހަމަ ހޯދައިގެން އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ތަޙުޤީޤު
ފުރިހަމަކޮށްފައި އޮންނާނީ.
ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މީކާއީލް އަޙްމަދު ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، ތި ދަޢުވާކުރަން ފޮނުއްވެވި ފަރާތްތަކުގެ އިތުރުން އެއްވެސް ބައެއް
ފާހަގަކުރެވިފައިވޭތޯއޭ މި މައްސަލައިގެ ތެރޭގައި ނޫނިއްޔާ އެ ބޭފުޅުންނަށް ދަޢުވާކުރެވޭވަރަށް ހެކި ނެތިގެންތޯ އެ
ބޭފުޅުން މީގެތެރޭގައި ހިމަނާފައި ނުވަނީ؟ ހަމައެކަނި އެވަރަށް އަޅުގަނޑު ބޭނުންވަނީ.
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނު ގެ ސީނިއަރ އިންވެސްޓިގޭޝަން އޮފިސަރ މާޖިދު ޙަސަން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ކުރިން ވެސް އަޅުގަނޑު މި ފާހަގަކުރި ފަދައިން އަޅުގަނޑުމެން ފުރަތަމަ، އަޅުގަނޑުގެ މުޅި ޓާގެޓަކީ މުޅި
އެކަން ހިނގާފައި އޮތީ ކިހިނެއްތޯ ދެނެގަތުން. ޙަޤީޤަތަށް ވާސިލުވުން. އެކަންތައް ވާސިލުވުމަށް ޓަކައި އެއްކުރި
މަޢުލޫމާތުގެ ތެރެއިން ދެން އަޅުގަނޑުމެން މި ކަނޑައަޅަނީ މި މަޢުލޫމާތުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށްފައި ތުހުމަތުކުރެވެނީ
ކޮން ފަރާތްތަކަށްތޯ. އެގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ހާދިސާ ހިނގާފައި އޮތްގޮތަށް ބަލާއިރު، ތުހުމަތުކުރެވުނު ކަމަށް
ފާހަގަކުރެވުނު ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން ހަމަ ހުރިހާ، އެއް ފަރާތް ފިޔަވައި ހަމަ ހުރިހާ ފަރާތަކަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން
ދަޢުވާކުރާވަރަށް ހެކި ލިބިގެން ހަމަ ފޮނުވުނު އިނގޭތޯ.
8

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މީކާއީލް އަޙްމަދު ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، އެ އެއް ފަރާތަކީ ތި ބޭފުޅުން ގަބޫލުކުރެއްވި ގޮތުގައި މީގެތެރޭގައި ހިމެނުނު ބޭފުޅެއް. އެހެންނަމަވެސް،
އެވަރަށް އެވިޑެންސް ނުފެނުނީ ދެއްތޯ؟ ބަޓް، އޭ.ސީ.ސީއަށް ގަބޫލުކުރެވޭ އެއީ މީގެތެރޭގައި ހިމެނޭ ބޭފުޅެއް ކަމަށް
އެހެންތޯ ތި ވިދާޅުވަނީ؟ ނޫނީ ދަޢުވާ ސާބިތުކުރެވޭވަރަށް ހެކި ނެތީމާ އެ ބޭފުޅާގެ މައްސަލަ ނުފޮނުއްވީތޯ؟
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނު ގެ ސީނިއަރ އިންވެސްޓިގޭޝަން އޮފިސަރ މާޖިދު ޙަސަން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ހަމަ ތި ވިދާޅުވި ގޮތަށް އިނގޭތޯ. ދެން، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފުރަތަމަ އެކަން ހިނގާފައި އޮތްގޮތް ދެނެގަތުމަށް
ޓަކައި ހޯދި މަޢުލޫމާތުގެ މައްޗަށް ބަލާއިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފުރަތަމަ ތުހުމަތުކުރެވުނު. އެހެންނަމަވެސް،
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެކަމާ ގުޅޭގޮތުން އެވިޑެންސް ހޯދިއިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދަޢުވާކުރެވިދާނެ ކަމަކަށް ގަބޫލެއް
ނުކުރެވޭ. އެކަމަށް އެކަށީގެންވާ ހެއްކެއް އެ ބޭފުޅާގެ މައްޗަށް ސާބިތުކުރެވޭނެ ކަމަށް ނެތީމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް
އެގޮތަށް ނިންމިފައި އެ އޮތީ އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ހަމަ ހަނދުމަފުޅުކޮށް އަރުވަން، އަޅުގަނޑު މި ދެނީ 5 މިނެޓުގެ ފުރުޞަތެއް މެންބަރުންނަށް ފުރަތަމަ
ފުރުޞަތުގައި އިނގޭތޯ. އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން އަޙްމަދަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.
އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. ޝުކުރިއްޔާ އޭ.ސީ.ސީ. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، މިކަމަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި
ވަރަށް ބޮޑުވެގެންދިޔަ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކުރެވިފައި މިވަނީ. އަޅުގަނޑަށް މަޢުލޫމާތު ލިބިފައި އޮތްގޮތުގައި
ޕޮލިހުންނާއި، އޭ.ސީ.ސީއާއިވެގެން ޖޮއިންޓުކޮށް ހިންގި ތަޙުޤީޤެއް މިއީ. ހިންގިއިރުގައި ހަމަ ޕޮލިހުން
އިންވެސްޓިގޭޝަންކޮށްފައި އަދި ތި ބޭފުޅުންގެ އިންވެސްޓިގޭޝަންކޮށްފައި ނިންމާފައި، އެ ހުރިހާ އެއްޗަކަށް
ރިޢާޔަތްކޮށްފައިތޯ މި މައްސަލަ މިހާރު ފޮނުވިފައި މިއޮތީ؟ އެއަށް އެއްވެސް އިތުރު ބަދަލުތަކެއް ތި ބޭފުޅުން
؟
ގެންނަވާފައިވާނެތޯ
9

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނު ގެ ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ޕޮލިހާއި އެކީގައި ޖޮއިންޓް އިންވެސްޓިގޭޝަން މި ފެށީ 22 އޮގަސްޓުގައި. ދެން
އަޅުގަނޑުމެން ފެށީ 13 އޭޕްރިލްގަ. އެހެންވީމަ، ވަރަށް ބައިވަރު މަސައްކަތްތަކެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރެވިފައި
އޮއްވައި ޕޮލިހާއި އެކީގައި ޖޮއިންޓް އިންވެސްޓިގޭޝަނަށް މި ދިޔައީ. ދެން އެ ބޭފުޅުން ވެސް ބަލަން ބޭނުންވާ
ކަންތައްތަކާއި އެކީގައި އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ނިންމުންތައް ނިންމާފައި މި ބަޔާން ނެގުމުގައާއި ހަމަ ގިނަ
ކަންތައްތަކުގައި އެކީގައި މަސައްކަތްކޮށްފައި މުޅި ތަޙުޤީޤު ފުރިހަމަކޮށްފައި ނިންމާފައި ވާނީ.
އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، އެ ބޭފުޅުންނާއި އެއްކޮށް ކުރި ތަޙުޤީޤުގައި އެ ބޭފުޅުންގެ ހަމަ އެ ރިޢާޔަތްކުރި ހުރިހާ
ކަމަކާ އެއްކޮށް ތި ބޭފުޅުންގެ ހުރިހާ ކަމަކާ އެއްކޮށްތޯ ފޮނުއްވާފައި މިހާރު ތިއޮތީ؟ އެއަށް ޔެސް އޯ ނޯ.
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނު ގެ ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޔެސް.
އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން، އަނެއް ސުވާލަ ކީ، ހަމަ މިކަމުގައި ހިމެނިފައި ތިއޮތް ބޭފުޅުންނަކީ ހަމައެކަނި ހެލްތު މިނިސްޓްރީގެ ބޭފުޅުން
އެކަނިތޯ؟ އެހެން ވުޒާރާއެއްގެ އެހެން އެއްވެސް ބޭފުޅަކު ހިމެނިފައިވޭތޯ؟ ވިދާޅުވިއިރު ވިދާޅުވީ ހަމައެކަނި ހެލްތު
މިނިސްޓްރީގެ ބޭފުޅުންކަމަށް. މިއީތޯ މި ޝަރީޢަތް ތި ބޭފުޅުން ތަޙުޤީޤުކުރިއިރުގައި ވާހަކައަކީ ގޮސްފައި އޮތް
ހިސާބަކީ؟ މީގައި ތި ދަންނަވަނީ ތި ބޭފުޅުން ބައްލަވަނީ ކަމެއް ހިނގުމަށްފަހު މުޅި ޖުމްލަ އެކަމެއް ހިނގާދިޔަ
ގޮތާއި ، ވާހަކައަކީ ހިމެނިފައިވާ ތަންތަނާއި، ކޮން އަވަށެއްގެ، ކޮން ގެއެއްގެ، ކޮން ފްލޯރއެއްގެ ކާކުކަންތޯ ބަލާފައޭ
ތި ބޭފުޅުން ނިންމަވާ ނިންމުމެއް ނިންމަވަނީ. އެވަރަށް ބެއްލެވިއިރުގަ އި ހަމައެކަނި ހެލްތު މިނިސްޓްރީ އެކަނިތޯ
މީގައި އެހިސާބަށް ތި ބޭފުޅުން ނަށް ފީނަމުން ފީނަމުން ގޮސްފައި ދިމާވެފައި އޮތީ؟
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނު ގެ ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
10

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
އަޅުގަނޑުމެން މައްސަލައާއި ގުޅުންހުރި ހަމަ ކޮންމެހެން ހެލްތު މިނިސްޓްރީ އެކަންޏެއް ނޫން. އެހެން ފަރާތްތަކާއި
ވެސް ހުންނާނީ ސުވާލުކުރެވިފައި ބަޔާން ވެސް ނެގިފައި ހުންނާނީ އަޅުގަނޑުމެން ތަޙުޤީޤުގައި. އިތުރު މަޢުލޫމާތު
ހޯދުމަށް ޓަކައި ހަމަ އެހެން ވުޒާރާތަކުގެ ބޭފުޅުންނާއި ވެސް ހުންނާނީ ސުވާލުކުރެވިފަ.
އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިވަރުގެ ބޮޑެތި ކޮރަޕްޝަން ހިނގަމުންދާއިރުގައި ހަމަ ފާހަގަކޮށްލެވޭ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ޝަރީޢަތަކާ ހިސާބަށް
ގޮސްފައި ވަކާލާތުކުރާއިރަށް އިޖުރާޢަތްތައް ގޯސްވެގެން ނުވަތަ މިވެނި ކަމެއް ގޯސްވެގެން ގިނަފަހަރަށް މި ފެންނަނީ
މިހެންވެއްޖެއޭ ކިޔާފައި ނޫސްތަކުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް. އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކައަކީ، ދިވެހި ދައުލަތުގެ ވަރަށް މުހިންމު
މުއައްސަސާއެއް އޭ.ސީ.ސީއަކީ. ތި ބޭފުޅުން ނިންމަވަން ލަސްވުން އަދި ލަސްވުމުގައި ވެސް ކަންބޮޑުވުންތަކެއް
ހުންނާނެ. އެހެންނަމަވެސް، މިވަރު ބޮޑެތި ކަންތައްތައް ހިނގާފައި ފޮނުވާއިރުގައި އެ އިޖުރާޢަތްތައް ފުރިހަމައަށް ތި
ބޭފުޅުން ނިންމަވާފައިތޯއޭ ފޮނުވަނީ؟ އަނެއްކާ އެކޮޅަށް ފޮނުވީމަ އަނެއްކާ ފޮނުވައިލާފައި، އަނެއްކާ އިތުރަށް ކަންކަން
ބެލުމުގެ ބަދަލުގައި އެ ފޮނުވާ އެއްޗެއް ރަނގަޅުގޮތުގައި ތަޙުޤީޤުކުރެވިގެންތޯ ފޮނުވިފައި ތިއޮތީ؟ މިހާހިސާބަށް ކުރެވޭ
ކަންކަން ކުރައްވަނީ އެގޮތަށްތޯ ؟ އެގޮތަށް ނުފެންނާތީވެ އަޅުގަނޑު މި ސުވާލު މި ކުރަނީ.
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނު ގެ ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުމެން ތަޙުޤީޤެއް ފުރިހަމަކޮށްފައި ނިންމާއިރު ކުރީގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރި ފަދައިން،
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިފައި ހުރި މަޢުލޫމާތުގެ މައްޗަށް ހަމަ މި ބުނާހެން ޕްރޮސިކިއުޓަރުންނާ ވެސް
މަޝްވަރާކުރެވިގެން ކޭސްތައް ނިންމާފައި ފޮނުވާފައި ހުންނާނީ. އެކަމަކު، ދެ މަރުޙަލާއެއްވީމަ އެ ބޭފުޅުންނަށް ހަމަ
ފާހަގަކުރެވޭ ކަންތައްތައް އަދިވެސް ހަމަ ހުރެދާނެ. އެކަމަކު، އޭގެ މާނައަކީ އަޅުގަނޑުމެން އިޖުރާޢަތްތައް
ފުރިހަމައަށް ފޮލޯނުކޮށް އޮތީކީ ނޫން. އެކަމަކު، ތަޙުޤީޤެއްގައި ހަމަ އެ ބޭފުޅުންތާ ދަޢުވާ އުފުލާފައި ވަކާލާތު ވެސް
ކުރައްވާނީ. އެހެންވީމާ، އެ ބޭފުޅުންނަށް ފާހަގަކުރެވޭ ކަންތައް އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރެވުނީމަ އިތުރަށް
ފުރިހަމަކުރަން ދެންނެވީމަ އެކަން ކުރުން އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް ދެއްތޯ؟ އެއީ އަޅުގަނޑު
ފާހަގަކޮށްލަން.
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނު ގެ ނައިބު ރައީސް ފާޠިމަތު އަނޫލާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
11

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
އާދެ! އަޅުގަނޑު ފާޠިމަތު އަނޫލާ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރެއްވި ސުވާލަށް އަދި ޝިއުނާ އެ ފާހަގަކުރެއްވި
ކަންތައްތަކާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަންޖެހޭނެ ޕީ.ޖީ އޮފީހާއި، ދެން ދައުލަތުގައި މިހިރަ ޖިނާޢީ
ތަޙުޤީޤުކުރާ އެހެން އިދާރާތަކާ މިއީ ހަމަ ވަކި އޮޓޮނަމަސް ބޮޑީތަކެއް އިނގޭތޯ. ޕީ.ޖީ އޮފީހަކީ ވެސް މިނިވަންކަމާ
އެކީގައި ތަޙުޤީޤުގެ އިދާރާތަކުން ފޮނުވާ ހެކިތަކާއި، މައްސަލަތައް ވަޒަންކުރައްވާފައި އަދި ދަޢުވާކުރަން އެކަށީގެންވާ
މިންވަރަށް، ބިޔޯންޑް ރީޒަނަބަލް ޑައުޓް އިނގޭތޯ މި ކިޔާ. އެއްވެސް ޝައްކެއް ނެތް މިންވަރަށް، އެކަށީގެންވާ
ޝައްކެއް ނެތް މިންވަރަށް މީގައި ދަޢުވާއެއް އުފުލައިފިއްޔާމު ސާބިތުކުރެވިދާނެތޯ މި ހެކިތައް ހުރެގެން، އެ ބޭފުޅުން
ވަޒަންކުރައްވާނީ އެ ކަންތައް. އެހެންވީމަ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން މިއުޅޭ އެއްޗަކީ ޕީ.ޖީ އޮފީހާއި، ތަޙުޤީޤީ
އިދާރާތަކާއި ކުރާ މަސައްކަތް އަޅުގަނޑުމެން މަސްހުނިކޮށްގެން ވެސް ނުވާނެއޭ. އެހެންނަމަވެސް، އެ ބޭފުޅުންނަކީ
ތަޙުޤީޤުގެ އިދާރާތަކުން ފޮނުވާ ހެކިތައް ހިފައިގެން ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ދަޢުވާކުރައް ވަން ދާ ބޭފުޅުންނަށްވާތީ،
އަޅުގަނޑުމެންނާއި އެ ބޭފުޅުންނާ ގުޅިގެން މަސައްކަތްކުރަންޖެހޭ ލެވެލްއެއް ވެސް އޮވޭ. އެހެންނަމަވެސް، ދެ
ފަރާތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ތެރެއަށް މިހެން ވަދެގެން ނުދާގޮތަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އަދި
ޕްރޮސިކިއުޓަރުންނާއި ހަމަ މަޝްވަރާކޮށްގެން އެ ބޭފުޅުންގެ ލަފައާއި އެކީގައި ތަޙުޤީޤުތައް ފުރިހަމަކޮށްފައި
އަޅުގަނޑުމެން ފޮނުވިކަމުގައި ވިޔަސް، އެ ބޭފުޅުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތެއް އެއީ ހަމަ މިނިވަންކަމާއެކީ އެ ހެކިތައް
އެސެސްކުރުން. އެ ބޭފުޅުން ބައްލަވާނެ އަޅުގަނޑުމެން ޢަމަލުކޮށްފައި ހުރީ ގާނޫނުތަކާ އެއްގޮތަށްތޯ، ހެކި ހޯދާފައި
ހުރީ ގާނޫނުތަކާއި އެއްގޮތަށްތޯ. ގާނޫނާއި ޚިލާފު ހެއްކެއް އަޅުގަނޑުމެން ހޯދާފައި ހުރިއްޔާ ތި ފާހަގަކުރެއްވިހެން
ކޯޓަކުން ބަލައެއް ނުގަންނާނެ. އެހެންވީމަ، އެ ބޭފުޅުންގެ އެ އެސެސްކުރައްވާ މަރުޙަލާއަކީ ހަމަ މިނިވަން
މަރުޙަލާއެއް. އެހެންވީމަ، އެ ބޭފުޅުން އެ ކޭސް ދިރާސާކުރައްވާއިރު ނޫނީ އިވެލުއޭޓުކުރައްވާއިރު ހަމަ އިތުރަށް
ކަމެއް ފާހަގަވުމަކީ ހަމަ އެކަށީގެންވާ ކަމެއް. ފާހަގަކުރެވިދާނެ. އެހެންވެއްޖެއްޔާމު ހަމަ ކުރިއްސުރެ ވެސް އިނގޭތޯ،
މިއީކީ އޭ.ސީ.ސީއާއި ޕީ.ޖީ އޮފީހާ ހިނގާ މަރުޙަލާއެއް ނޫން. ހަމަ މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްސާއި އެކީގައި
ވެސް ތަޙުޤީޤު ފުރިހަމަކުރުމަށް ޓަކައި ޕްރޮސި ކިއުޓަރުންނަށް ފާހަގަކުރެވޭ ކަންތައްތައް އިތުރަށް އެ ބޭފުޅުން
އަންގަވައިދެއްވާ. އެހެންވެއްޖެއްޔާމު އެ މަސައްކަތް ކުރަމުންދަނީ. އެހެންވީމަ، އަޅުގަނޑު ހަމައެކަނި މިތާނގައި
އެއްކަލަ އެޓެންޝަން ޑްރޯކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ މި ދެ މުއައްސަސާގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަޅުގަނޑުމެން އެއްކޮށްލައިގެން
ނުވާނެއޭ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
12

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
ވަގުތު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ހަމަވެއްޖެ. އަ ޅުގަނޑު ދެވަނަ ފުރުޞަތަކަށް އެދިވަޑައިގަންނަވައިފިއްޔާމު ދޭނަން
ކޮމިޓީގެ ވަގުތަށް ބަލާފަ. ބިލެތްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޙަލީމްއަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.
ބިލެތްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޙަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. މަރުޙަބާ އޭ.ސީ.ސީގެ ހުރިހާ މެންބަރުން. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް
ޤާނޫނުއަސާސީން ދީފައި އޮންނަ ބާރެއް ސިޔާސީ މަޤާމުތައް އުފައްދައި އަދި ވުޒާރާތައް އުފައްދައި އެ މަޤާމުތަކަށް
ބޭފުޅުން ލުން. އެހެންނަމަވެސް، އެބަ ބައެއްފަހަރު އެ މަޤާމު އުފައްދަވައި ބޭފުޅުން ލެއްވީމާ އޭސީ.ސީން ބައެއް
ވުޒާރާތަކަށް ގުޅުއްވާފައި އެކަމާ އެބަ ސުވާލު އުފައްދަވާ ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް މަޢުލޫމާތު ލިބޭ. މިއީ ތި ބޭފުޅުންގެ
މެންޑޭޓު ތެރޭގައި އޮންނަ ކަމެއްތޯ ނޫނިއްޔާ އެކަން ހިނގާތޯ ؟
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނު ގެ ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަދި އެއްފަހަރު ވިދާޅުވެދެއްވުން އެދެން. އަޅުގަނޑަކަށް ސާފެއްނުވި ތި ވިދާޅުވި އެއްޗެއް.
ބިލެތްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޙަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ޤާނޫނުއަސާސީއިން ދީފައި އޮންނަ ބާރެކޭ ވުޒާރާތައް އުފެއްދުމާއި، ބައެއް ސިޔާސީ
މަޤާމުތައް އުފެއްދުމާއި، ސިޔާސީ ބޭފުޅުން އެ މަޤާމުތަކަށް ޢައްޔަނުކުރެއްވުން. އެ ކަންކަން ކުރެއްވީމާ ބައެއް އެހެން
ވުޒާރާތަކަށް އެހެން މިނިސްޓްރީތަކަށް އޭ.ސީ.ސީން ގުޅުއްވާފައި އެ މަޤާމު އުފެއްދިކަމުގެ ސުވާލު އެބަ އުފައްދަވައޭ.
އެއީ ތި ބޭފުޅުންގެ މެންޑޭޓު ތެރޭގައި އޮންނަ ކަމެ އްތޯ ނޫނިއްޔާ އެކަން ކުރައްވަންތޯ؟ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިފައި
އޮތް މަޢުލޫމާތެއްވީމަ ހަމަ މި ސުވާލުކޮށްލީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިއަދުގެ އިޝޫއާ ގުޅުންހުރި ސުވާލެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، ތި ބޭފުޅުންނަށް އެ މަޢުލޫމާތު މިވަގުތު ދެއްވޭ ކަމަށް
ވަންޏާމު ދެއްވަން ބޭނުންފުޅިއްޔާ ދެއްވަންވީ. އެހެންނޫނިއް ޔާ ފަހުން އެކަމަށް އެޓެންޑްކުރެއްވިޔަސް މައްސަލަ އެއް
ނެތް.
13

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނު ގެ ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން އަޅުގަނޑަކަށް ނޭނގެ މިވަގުތު ކޮން ސްޕެސިފިކް ކޭސްއަކަށްތޯ ތި ރިފަރކުރައްވަނީ. އެކަމަކު،
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޮރަޕްޝަންގެ ތުހުމަތެއް ކޮށްފައި މައްސަލައެއް ހުށަހަޅާފައި އޮތްކަމުގައި ވަނީނަމަ،
އަޅުގަނޑަކަށް ދެން މިވަގުތު ޔަޤީނަކުން ނޭނގެ. އެކަމަކު، ސުވާލުކޮށްފައި ވެސް ހުރެދާނެ. އެއީ އިޓް ޑިޕެންޑްސް
އެއީ ކޮން ޢަމަލެއްތޯ ނޫނީ ކޮން ކޭސްއެއްތޯ އިނގޭތޯ.
ބިލެތްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޙަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޢައްޔަނު ކުރައްވާ، އުފައްދަވާ ސިޔާސީ މަޤާމަކުން ޢައްޔަނުކުރައްވާ ސިޔާސީ ބޭފުޅެއް،
ޢައްޔަނުކުރެއްވީމާ އަޅުގަނޑަށް މަޢުލޫމާތު ލިބިފައި އެބަހުރި ބައެއް ވުޒާރާތަކަށް ތި ބޭފުޅުން ގުޅުއްވާފައި އެ ސުވާލު
އުފައްދަވާފައި އެ ބޭފުޅާއާ ނޫނީ މިކަމާ ގުޅޭގޮތުން ސިޓީ ފޮނުއްވާފަ. އެހެންވީމަ، އެ މަޢުލޫމާތު އެހެން ހުރީމަ
އަޅުގަނޑު ހަމަ ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ. އެއީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ޤާނޫނުއަސާސީއިން ލިބިގެންވާ ބާރެއްގެ
ތެރެއިން އުފައްދަވާ މަޤާމަކަށް ބޭފުޅަކު ލެއްވީމާ އޭ.ސީ.ސީއަށް އެ ލައްވާ ތަނުން ސިޓީފުޅެއް ނޫނީ ކޮންމެވެސް
މިނިސްޓްރީއަކަށް ފޮނުއްވާ އެ ސުވާލު އުފައްދާ ކަމަށް ވަންޏާ އެއީ ވަރަށް އުނދަގޫކަމެއް. އެހެންވީމަ، އެކަހަލަ
ކަމެއް މެންޑޭޓުގައި އޮވޭތޯ ނޫނީ އެކަހަލަ ކަމެއް ތި ބޭފުޅުން ކުރެއްވިންތޯ؟ އެއީ އަނެއްހެން.
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނު ގެ ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންގެ މެންޑޭޓުގައި އޮންނަނީ ކޮރަޕްޝަންގެ ޢަމަލު ބެލުން ދެއްތޯ. އެހެންވީމަ، އަޅުގަނޑަކަށް
ޢައްޔަނުކުރުމާއި ގުޅިގެންތޯ ނޫނީ އެ ޢައްޔަނުކުރެވުނު ފަރާތަކާއި ގުޅުންހުރި ކޮރަޕްޝަންގެ ޢަމަލެއްތޯ އަޅުގަނޑަކަށް
ޔަޤީނެއް ނޫން ކޮން ކަމަކާތޯ އިނގޭތޯ.
ބިލެތްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޙަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. ދެން އަޅުގަނޑުގެ އަނެއް ސުވާލަކީ، ތި ބޭފުޅުން ވަރަށް އަވަހަށް، ދާދިފަހުން ލޮނުޒިޔާރަތްކޮޅުގައި
ހަދަމުން އެދާ ޕާކުގައި އަޅުގަނޑުމެން މާލޭ މޭޔަރު...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
14

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، މިއަދުގެ މައުޟޫޢުއާ ސްޓިކްކޮށްލަދެއްވުން އަޅުގަނޑު އެދެން. އެހެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ
އެހެން އެއްވެސް ސުވާލެއް ހަމަ އެހެން އިތުރު ކަމަކާ ހުރިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ ފޮނުވައިލެވޭނެ އަނެއްކާ
ވެސް ހަމަ މި ބޭފުޅުންނަށް.
ބިލެތްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޙަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ އަސްލު ސުވާލަށް މިއަދު އެ ބޭފުޅުން ޖަވާބު ދެއްވައިފި. ދެން،
އަޅުގަނޑު ހިތަށްއަރައިގެން މިއުޅެނީ އިތުރު ސުވާލުކުރެވޭނެ ކަމަށް. ދެން އެ ފުރުޞަރު ނެތިއްޔާ ކުރާނެ ކަމެއް
ނެތް އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެ ވާގޮތަކީ އަޅުގަނޑުމެން ވަކި މައުޟޫޢުއަކަށް ގެނެސްފިއްޔާ އެ ބޭފުޅުންނަށް ވަކިވަރެއްގެ ނޯޓިސްއެއް ދީގެން އެ
މައުޟޫޢުއަށް ތައްޔާރުވެގެން އަންނަން މި ދަންނަވަނީ. އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް. އެކަމަކު، އިތުރު ހަމަ ސުވާލުތައް
ހުރިކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފޮނުވައިލެވޭނެ. އެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވީ. އެ ބޭފުޅުން އިޢުތިރާޟް
ނެތް ކަމަށް ވަންޏާ އެއަށް ޖަވާބުދެވޭ ސުވާލަކަށް ޖަވާބު ދެއްވަންވީއޭ. އެކަމަކު، އަޅުގަނޑުމެން ވެސް
ސުވާލުކުރުމުގައި ވެސް ޓޮޕިކްއަށް ހިފަހައްޓައިލަދެއްވުން ވަރަށް މުހިންމުކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެނީ.
ބިލެތްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޙަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ވަރަށް ދެރަ އިނގޭތޯ. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން އޭ.ސީ.ސީ މިތަނަށް ގެންނަ ހުރިހާ ފަހަރަކު މުޤައްރިރު ވަރަށް
އުނދަގޫވާނެ އަޅުގަނޑުމެން ދައްކަން ހުރި ހުރިހާ ވާހަކަ ތަރުތީބުކޮށްފައި ލިސްޓެއް ފޮނުވާފައި، މި ސުވާލުތައްކަން
އޮންނާނީ. ދެން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާގޮތުގައި އޭ.ސީ.ސީ މިއަދު މިތަނަށް ވަޑައިގަންނަވާއިރުގައި ހަމައެކަނި މި
ސުވާލަށްވުރެ ބޮޑަށް އެހެން ހުރިހާ ސުވާލަކަށް ވެސް ވީވަރަކުން ޖަވާބުދާރީވުން އެއީ މުހިންމުކަމެއް ކަމަށް
އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މިއަދުގެ ޓޮޕިކުގައި ދެން އެ ބޭފުޅުން
އޮތީ އެކަން ކުރައްވާފައިތާ މިހާރު ވެސް. އަޅުގަނޑުމެން މި ފޮނުވި ސިޓީއަކީ މިކަމަށް ލަސްވެގެން. އެހެންވީމާ،
އެކަން އެ އޮތީ ހިނގާފަ. ދެން އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، އޭ.ސީ.ސީއިން ވަރަށް އަވަހަށް ބައެއް ކަންކަން އެބަ
ނިންމަވާ ކަމަށް ފެނޭ. ދެން، ބައެއް މައްސަލަތައް ހަމަ ޙަޤީޤަތުގައި ވެސް އަނެއްކާ ވެސް ކުރީގައި އަޅުގަނޑުމެން
ދެއްކިހެން ހަމަ ވަރަށް ކުރިއްސުރެ ހިނގާފައި ހުރި ވަރަށް ރަނގަޅަށް ރައްޔިތުންނަށް ވަރަށް ސާފުކޮށް އެނގޭ
15

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
ކަންކަން ވެސް ތި ބޭފުޅުންގެ އަދިވެސް ނުނިމި ވަރަށް ޒަމާންވަމުން އެބަ ދާކަން ފެނޭ. އެހެންނަމަވެސް، އެހެން
ބައެއް މައްސަލަ ވަރަށް އަވަހަށް އެބަ ނިމޭ. މިސާލަކަށް، އަޅުގަނޑަށް ވަރަށް ފާހަގަކުރެވުނު ދާދިފަހުން ޕާކުގައި
މޭޔަރާ ދޭތެރޭގައި ދަޢުވާކުރަން ވަރަށް އަވަހަށް ފޮނުވިއްޖެ. އެކަމަކު، އޭގެ އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އަހާލަން މިއުޅެނީ
ކޮން އުސޫލަކުންތޯ ތި ބޭފުޅުން ތި އަވަސް، ލަސް. މައްސަލައެއް އޮތީކީ ނޫން އަޅުގަނޑަކަށް ވަކި ބޭފުޅަކަށް
ޝަރީޢަތަށް ފޮނުވުމުގެ. އެކަމަކު، އެއްކަލަ ވަރަށް ބައިވަރު މައްސަލަތައް ފަހަތުގައި ހަމަ މިހެން ބޮނޑިޖެހިފައި
ހުއްޓާ ކުއްލިއަކަށް އެހެން މައްސަލަތައް ގޮސް މުޅި ހުރިހާ މީޑިއާއެއްގައި މުޅިން އެހެން ގޮތަކަށް މަންޒަރު
ފެންނަގޮތަށް މުޅި، ކުރީގައި އެއްވެސް ކަމެއް ވެފައި ނެތްގޮތަކަށް މިހާރު ފެންނަ ކަހަލަ ގޮތަކަށް ހަމައެކަނި މިވަ ގުތު
ހިނގާ ކަންކަން އެކަނި ބަލާގޮތަކަށް އޭ.ސީ.ސީ ބައްޓަންވަމުން އަންނަގޮތަށް ރައްޔިތުން ގަބޫލުކުރާތީ ވަރަށް
އުނދަގޫ. އެހެންވީމަ، ކޮން އުސޫލަކުންތޯ މި މައްސަލަ ތި ބޭފުޅުން ކުރިއަށް ބައްލަވައި ނިންމަން ތި ވިސްނަނީ.
ފަހުން އައި މައްސަލައެއް ކުރިން ނަގަނީތޯ ނޫނީ ކުރީގައި ހުރި މައްސަލަ އިހަށް ބާއްވަނީތޯ ؟ ކޮންމެވެސް އުސޫލެއް
އޮންނާނެތާ މައްސަލަތައް ބެލުމުގައި. އެއެއް އަޅުގަނޑަށް ސާފުކޮށްލަދެއްވާ.
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނު ގެ ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ތި ފާހަގަކުރައްވާ ކޭސްއަކީ އެހާ އަވަހަށް ނިމުނު މައްސަލައެއް ވެސް ނޫން އިނގޭތޯ. މިހާރު 1 އަހަރުވެދާނެ އެ
ކޭސް އަޅުގަނޑުމެން ބަލަމުންދާތާ. އެއީ މިދިޔަ އަހަރު ރެޖިސްޓަރކުރެވުނު ކޭސްއެ އް. އެހެންވީމާ، އަވަސްގޮތަ ކަށް
ނިމިގެން އައި ކޭސްއެއް ވެ ސް ނޫން. އެ މައްސަލައިގެ ނިސްބަތަށް ނޫނީ ބާވަތަށް ބަ ލާނަމަ އެއީ އެހާ އަވަހަށް
ނިމުނު ކޭސްއެކޭ ވެސް އަޅުގަނޑު ނުބުނާނަން. ދެން، އަޅުގަނޑުމެން މައްސަލަތައް ޕްރަޔޮރޮޓައިޒްކުރަނީ، ދެން
ކުރީގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރި ފަދައިން އަޅުގަނޑުމެން އޭ.ސީ.ސީގައި ވަރަށް ބައިވަރު މައްސަލަ އެބަހުރި.
އަޅުގަނޑުމެން، ހަމަ އެގެއިން އަޅުގަނޑު ހަމަ ރިޕީޓްކުރަންޖެހެނީ އަޅުގަނޑުމެން ޖޮއިންކުރިއިރު ފައިވް ހަންޑްރެޑް
އޯޕަން އިންވެސްޓިގޭޝަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިންހެރިޓްކުރެވުނޭ. އެ ފައިވް ހަންޑްރެޑް އޯޕަން އިންވެސްޓިގޭޝަން
އެހެން އޮތްވަ އި އޭގެ އިތުރުން މިދިޔަ އަހަރަކީ އޭ.ސީ.ސީއަށް އެންމެ ގިނައިން މައްސަލަ ހުށަހެޅުނު އަހަރު.
އެހެންވީމާ، ވަރަށް ބައިވަރު މައްސަލަތައް އެއްފަހަރާ ބަލަމުން މި ދަނީ. ބަލަމުންދާއިރު އެއްބައި ކޭސްތަކަކީ
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ފަސޭހައިން ހެއްކާއި ގަރީނާ ހޯދައިގެން ވަރަށް އަވަހަށް ނިންމޭ ކޭސްތައް ވެސް ހުންނާނެ.
ދެން، ހުންނާނެ ހަމަ ތަންކޮޅެއް ބޮޑެތި ކޮމްޕްލިކޭޓެޑް ކޭސްތައް ހުންނާނެ ތަންކޮޅެއް ގިނަ ދުވަސް ނަގާ ކޭސްތައް
ވެސް ހުންނާނެ. ދެން، މި ލޮކްޑައުން ދުވަސްކޮޅު ވެސް ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް، ތި ބޭފުޅުންނަށް ފާހަގަކުރެވޭނެ
16

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
މިދިޔަ މަސް ތެރޭގައި ވަރަށް ބައިވަރު ކޭސްތައް އަޅުގަނޑުމެން ދައުވާ ކުރަން ފޮނުވަމުން މި ދަނީ. އެއީ އަސްލު
އަޅުގަނޑުމެން މިދިޔަ 6 މަންތްސް ނޫނީ 4 މަންތްސް ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަޔާން ނެގުމުގައާއި، ހަމަ
ކޮވިޑު 19-އާ ހެދި ދިމާވި ގޮންޖެހުންތަކާހެދި ތަޙުޤީޤު ނުނިމިފައި ހުރި ވަރަށް ގިނަ މައްސަލަތައް އޭރުގައި ހުރި.
އެހެންވީމާ، އެ ކަންކަން ފުރިހަމަވެގެންދާ ވަރަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ނިންމަމުން މި ދަނީ. ދެން، އަޅުގަނޑުމެން
ޕްރަޔޮރަޓައިޒްކުރާއިރު އަޅުގަނޑަށް އެނގޭ މިހާރު ވަރަށް ބޮޑަށް ކަންބޮޑުވާ އެއް ކަމެއްކަން ކިހިނެއްތޯ
އޭ.ސީ.ސީއިން ތަރުތީބުކުރަނީ އެއީ މިހާ ބައިވަރު މައްސަލަ ހުރީމަ. ދެން، އެހެންވީމަ، އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު
ޕްރަޔޮރަޓައިޒިންގ ޕޮލިސީއެއް ޑްރާފްޓުކުރެވިފައި ވާނީ. އޭތި ވަރަށް އަވަހަށް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އުސޫލެއްގެ ގޮތުން
ކަނޑައަޅައި އޭގެ މަތިން. އެއީ އަޅުގަނޑު ވެސް ބޭނުމެއް ނޫން އެ ޖާގަ ދޭކަށް އަޅުގަނޑުމެން މިވެނި ކޭސްތަކެއް
ޕްރަޔޮރަޓައިޒްކުރަނީއޭ، މިވެނި ގޮތަކަށޭ ގެންދަނީ. ޕްރަޔޮރަޓައިޒްކުރާއިރު އަޅުގަނޑުމެން ބަލާ ކަންތައްތަކެއް
އެބަހުރި. އެއީ ކިހާވަރަކަށްތޯ މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނާ މި ކޭސްތައް ހަވާލުވީއިރު ކިހާވަރަކަށްތޯ އޭރުގައި
ބަލާފަހުރި ކޭސްތަކުގެ ތަޙުޤީޤުތައް ފުރިހަމަކޮށްފައި، ނޫނީ މަސައްކަތްކުރެވިފައި ހުރީ ކިހާވަރަކަށްތޯ އަޅުގަނޑުމެން
ބަލަން. ދެން، އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ބަލަން ކިހާވަރެއްގެ ފައިސާއެއްތޯ އިންވޯލްވްވަނީ. އަދި އެއާ ދައުވާ ކުރުމުގެ
ފުރުޞަތު ކިހާވަރަކަށްތޯ އޮތީ އެ އިންވެސްޓިގޭޝަންގައި. އެގޮތަށް ވަރަށް ބައިވަރު ކަންތައްތަކަށް ބަލާފައި
އަޅުގަނޑުމެން ނިންމަނީ. ދެން، ތި ފާހަގަކުރައްވާ މޭޔަރ ޝިފާއަށް ދައުވާކުރަން އެދި އަޅުގަނޑުމެން ފޮނުވި
ކޭސްގައި ވެސް އެއީ މިބުނާހެން ވަން އިޔަރ ތެރޭގައި އަޅު ގަނޑުމެން ތަޙުޤީޤުކޮށްފައި ނިންމާފައި އޮތް ކޭސްއެއް.
އެއީކީ އެހެންވީމާ އަނެއްހެން އަވަސް މައްސަލައެއް ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ނިންމާފައި ހުރި ކޭސްއެއް ނޫން. ދެން،
މިހާ ބައިވަރު ކޭސް ހުންނައިރު ހަމައެއާއެކީ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީތަކުން
ވެސް ހަމަ ވަކި ކޭސްތަކެއްގެ، މިހާރު އެ ބޭފުޅުންގެ މަސައްކަތާ ގުޅުންހުރި ކޭސްތަކުގެ އެންކުއަރ ވެސް ކުރޭ.
ހަމައެއާއެކީގައި ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ޑެޑްލައިން ވެސް އެ ބޭފުޅުންނަށް ދެއްވަން އެހެން ހުންނަ ކޭސްތައް.
ހަމައެއާއެކީ އެސް.ޓީ.އާރުތަކާ ގުޅި ގެން ހުންނަ ކޭސްތައް ވެސް ހަމަ ޑެޑްލައިންތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން...
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން ޝަހީމް.
17

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޝަހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. ޝުކުރިއްޔާ އޭ.ސީ.ސީގެ މެންބަރުން. އަޅުގަނޑުގެ ދެތިން ސުވާލު އޮތީ. އެއީ
ތި ބޭފުޅުން ތިޔަ ބައްލަވާފައި އޮތް ވެންޓިލޭޓަރުގެ މައްސަލައަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް ބޮޑު މަރުޙަބާ ދަންނަވަން.
ވަރަށް ބޮޑު މަސައްކަތެއް ކުރައްވާފައި ތި އޮތީ. ދެން، ތި ރަނގަޅަށް ކުރެވިފައި އޮތް ކަމެއް ކަމަށް ވަންޏާ އެއީ
ޤައުމުގެ ރައްޔިތުން ވަރަށް ބަލައިގަންނާނެ ކަމެއް. ތި ބޭފުޅުންގެ، ތި ބޭފުޅުންގެ މި މައްސަލަތައް ބެލުމުގައި ކޭސް
މެނޭޖްމަންޓު ސިސްޓަމެއް ތި ތާނގައި ހުރޭތޯ؟ އޯކޭ، ހުންނަ ކަމަށް ތި ވިދާޅުވަނީ. ދެން، ކޮބައިތޯ މައްސަލަތައް
ތަރުތީބުކުރައްވާ ގޮތަކީ އިނގޭތޯ؟ އެއީ ރައްޔިތުން ވަރަށް ސުވާލު އުފައްދާ. މަޖިލީސްގެ މެންބަރުންނަށް
އަޅުގަނޑުމެން މި ވަގުތު ތިބީމަ މުޅި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ އެންމެ ބޮޑު ހަމަ އެއް ޝަކުވާއަކީ
ސަރުކާރުތަކުގައި ކޮރަޕްޝަން އޮންނަ ކަމަށް ކުރާ ތުހުމަތު. އެހެންވީމާ، އެ ތުހުމަތުތައް އެއީ އޮތްތޯ ނެތްތޯ
ރައްޔިތުންނަށް ސާފުވަނީ ތި ބޭފުޅުންގެ ހަމަ ބުރަ މަސައްކަތުން. އެހެންވީމާ، ކޮބައިތޯ ގެންގުޅުއްވާ ތަރުތީބަކީ؟
މައްސަލަތައް ބައިވަރު ހުރި ވާހަކަ ވިދާޅުވެއްޖެ. އެހެންވީމާ، ފަހުން އަންނަ އެއްޗިހި ނަގައިގެން ފަހުން ކުރަނީތޯ؟
ދެން، ކޮން ބައެއްތޯ ކުރީގައި ހުރި، ބެކްލޮގްސްގައި ހުރި މައްސަލަތައް ބައްލަވަނީ ކޮން ބޭފުޅުންނެއްތޯ؟ އެއީ
ބެލޭނެތޯ؟ އޭގެ ތެރެއިން މިހާރު މިކްސްކޮށް ނަންގަވައިގެންތޯ؟ ނޫނިއްޔާ ފަސޭހަ އެއްޗެއް ފަސޭހަކޮށް ދުއްވާލަނީތޯ؟
އެއީ އެއް ސުވާލު. އޭގެ ތެރޭގައި ރައްޔިތުން މި އެންމެ ބޮޑަށް ސުވާލު އުފައްދާ ބޮޑެތި މައްސަލަތައް ފެށޭނީ،
ކުރެވޭނީ ކޮން ދުވަހަކުންތޯ؟ ދެން، އަޅުގަނޑުމެންނަށް 11 އޮގަސްޓުގައި، 11 އޮގަސްޓުގައި އަޅުގަނޑުމެން
މަޖިލީހުގައި ތި ބޭފުޅުންނާ ބައްދަލުކުރި މީޓިންގގައި ވިދާޅުވެފައި އެބައޮތް، ކުރިއަށް މި އޮތް މަސް ތެރޭގައި ބޮޑު
15 މައްސަލައެއް ދައުވާ ކުރުމަށް ޓަކައި ފޮނުވާނެ ކަމަށް އެ މީޓިންގގައި ވިދާޅުވެފައި އެބަވޭ އޭ.ސީ.ސީގެ ރައީސް.
އެހެންވީމާ، މިހާރު މިއީ އޮކްޓޯބަރު. އެހެންވީމާ، ބޮޑު ކިތައް މައްސަލަ މިހާރު ދައުވާ ކުރުމަށް ޓަކައި ފޮނުވިއްޖެތޯ؟
އެ ދުވަހު ވިދާޅުވެފައި އެބައޮތް ޔައުމިއްޔާގައި 15 މައްސަލައެއް ބޮޑު ތި ބޭފުޅުން ކުރިއަށް އޮތް މަހެއް ތެރޭގައި
ދައުވާކުރަން ފޮނުވޭ ވަރަށް ނިންމޭނެ ކަމަށް. އެހެންވީމާ، އޭގެ ތެރެއިން ކިތައް މައްސަލަ ފޮނުވިއްޖެތޯ؟ ދެން،
އެހެންވީމަ، މި ކޮޅުގައި އެ ޑީޓެއިލްސް ދެއްވާފައި އެ ނުފޮނުވި ހުރިއްޔާ އެއީ ކޮން ސަބަބަކާ ހެދިތޯ
ސާފުކޮށްލަދެވިދާނެތޯ؟
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނު ގެ ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
18

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
މިހާރު އެންމެ ފަހުން ކުރެއްވި ސުވާލަށް، އަޅުގަނޑުމެން މިހާތަނަށް 8 ކޭސްއަކާ ގުޅިގެން ދައުވާ ކުރަން ފޮނުވާފައި
ވާނީ. ދެން، ހަމަ އެއާއެކީގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ 28 ކޭސްއެއް ޑިއުޓީ ޕްރޮސިކިއުޝަންގެ މަރުޙަލާގައި މިހާރުވާނެ.
ޑިއުޓީ ޕްރޮސިކިއުޝަން މަރުޙަލާގައި އެއީ ޕީ.ޖީއާއެކީ އަޅުގަނޑުމެން ތަޙުޤީޤު ނިމެން ކައިރި ވީމަ އަޅުގަނޑުމެން މި
މަޝްވަރާކުރަމުންދާ މަސައްކަތް. އެ މަސައްކަތް ކުރުމުގައި ޑިއުޓީ ޕްރޮސިކިއުޝަން މަރުޙަލާގައި 28 ކޭސްއެއް
އެބައޮތް. ދެން، އަޅުގަނޑު އެގްޒެކްޓްލީ އެ ދުވަހުގެ މީޓިންގގައި ދެންނެވި އެއްޗެއް ހަނދާނެއް ނެތް. އަޅުގަނޑު
ހަނދާން، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ އޭރު އަޅުގަނޑު ދެންނެވި އެއް ކަމަކީ އަޅުގަނޑުމެން އޭރު އޮގަސްޓުމަހުގައި 7
ކޭސް ދައުވާކުރަން ފޮނުވާނެ ކަމަށް. ދެން، އެއާ ގުޅިގެން ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ޓާގެޓު ކަނޑައެޅިޔަސް އެއްބައި
ފަހަރު ހުންނާނެ، މިސާލަކަށް ތަޙުޤީޤު ނިންމަން އިނީ އެންމެ ފަރާތެއްގެ ބަޔާނުގައި ސޮއިކުރަން މިސާލަކަށް
އިނދެދާނެ. ދެން، އެ ބަޔާނުގައި ސޮއިނުކުރެވިގެން ފުދޭވަރަކަށް ދުވަސް ވެސް ގޮސްދާނެ. އެކަހަލަ ކޭސްތައް
ހުންނާނެ އެއްބައި ފަހަރު ތަޙުޤީޤު ނިމިފައި، އެކަމަކު ހަމަ ޕްރޮސީޖަރަލް ދެތިން ކަންތައްތަޖެއް ހަމަ ފުރިހަމަ
ނުކުރެވި އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ މަޑުޖައްސާލަންޖެހޭ ކޭސްތައް މިހާރު ވެސް އެބަހުރި. އެހެންވީމަ، އެއީ އެއް ސަބަބު
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ޓާގެޓު ކަނޑައެޅިޔަސް އެއްބައި ފަހަރު ނުނިމޭ އެއް ސަބަބަކީ އެއީ އިނގޭތޯ. ދެން، ހަމަ
މިއާއެކީގައި ދެން ތި ކުރެއްވި ސުވާލަކީ ޕްރަޔޮރަޓައިޒް ކުރަނީ ކިހިނެއްތޯ؟ ދެން، ކުރީގައި ވެސް ހަމަ އަޅުގަނޑު،
މިހާރު ކުރީގައި އޮންނަނީ ތަރުތީބުކުރާ ނިޒާމެއް އޮވެއޭ ބުނުން ރަނގަޅު ކަންނޭނގެ. އެއީ މިސާލަކަށް ޝަކުވާއެއް
ހުށަހަޅާ ހިސާބުން ވަކި ކެޓަގަރީތަކަށް ސްކޯރ ދީގެން މި މައްސަލައިގެ ބޮޑުމިނަށް ބަލާފައި ސްކޯރއެއް ދީފައި
އެގޮތަށް މި ހުންނަނީ. އެކަމަކު އަސްލު އެތެރޭގައި ނޯވޭ ވަކި އުސޫލެއް. އެހެންވީމާ، އެކަން ރަނގަޅުކުރުމަށް ޓަކައި
ދެން ހަމަ ރައްޔިތުންގެ ވެސް މި ކަންބޮޑުވުންތައް މިހެން ހުންނާތީ، ބެކްލޮގް މިހާ ބޮޑުވާތީ އަޅުގަނޑުމެން ކުރީގައި،
އަޅުގަނޑު ކުރީގައި ހަމަ ފާހަގަކުރި ފަދައިން އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު އުސޫލެއް ޑްރާފްޓްކުރެވިފައި، އެ އުސޫލު ވަރަށް
އަވަހަށް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އިން އިފެކްޓު އޭގެ މައްޗަށް މަސައްކަތްކުރަން ފަށާނަން. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް
އަސްލު ހަމަ ވަރަށް ޑިފިކަލްޓު މިހާ ބައިވަރު ކޭސްހުރިމަ ހަމަ އެކި ޑިމާންޑްސް އާދޭ. ހަމަ އާދައިގެ ރައްޔިތެއް
ވެސް ހަމަ އޭނައާ ގުޅުންހުރި މައްސަލައެއް ނޫނީ އެ ކިތަންމެ އާދައިގެ ކުޑަ މައްސަލައެއް ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ ޕްރެޝަރކުރާނެ، މި މައްސަލަ ކީއްވެގެންތޯ ނުނިމެނީ. ހަމަ އެއަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން
އެޓެންޑުކުރަން ޖެހޭނެ. ދެން، ހަމަ ދައުލަތުގެ އެކި މުއައްސަސާތަކުން ވެސް ހަމަ ހުންނާނެ މައްސަލަތައް ހުށަހަޅާފަ.
އެކަން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ބަލަންޖެހޭ. އެހެންވީމާ، ކޮމްޕީޓިންގ ޑިމާންޑްސް އެބަހުރޭ އެކި ކޭސްތަކުގައި. ދެން،
އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ކޭސްތަކުގެ އަދަދާ ބަލާއިރު ހަމަ އިންވެސްޓިގޭޓަރސް، އަޅުގަނޑު ހަމަ ކުރީގައި ވެސް
19

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
ފާހަގަކުރިހެން އިންވެސްޓިގޭޓަރސް ވެސް މަދު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މަސައްކަތް ކުރި މޮޑެލްގައި އެއް
ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ކުރި ކަމަކީ، ފެބުރުވަރީ މަހު އަޅުގަނޑުމެން އެކުލަވާލިން އަސްލު އަޅުގަނޑުމެންގެ
ޓީމްތަކަށް އޭރު ދީފައި ހުރި ބަލަމުންދާ މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން އެ މީހުންނަށް މަސައްކަތް ކުރެވިފައި ހުރި
މިންވަރަށް ބަލާފައި އަވަސްކޮށް މަސައްކަތްކުރަން އަޅުގަނޑުމެން ކޭސްތަކެއް ދިނިން. އޭގެ ކޭސްތަކެއް ނިމިގެން މި
އަންނަނީ ވެސް. އެކަމަކު ވެސް އެއީ އަސްލު ހަމަ އުސޫލެއްގެ ދަށުންނެއް ނޫން. ވަކި ޕްރެކްޓިސްތަކެއްގެ ދަށުން
އަޅުގަނޑުމެން މަޝްވަރާކޮށްގެން، މި ކޭސްތަކަކެކޭ އެންމެ އަވަހަށް ނިންމޭނީ. އެއީ މި ވަރަށޭ މަސައްކަތް
ކުރެވިފައި ހުރީ. ދެން، ހަމަ އެއާއެކީގައި އަދި އަޅުގަނޑުމެން ޕްރަޔޮރަޓައިޒް ކުރިއަސް މިސާލަކަށް ޕަބްލިކް
އިންޓަރެސްޓު މި އަންނަނީ ކުއްލި ހަމަ ބޮޑެތި ކޭސްތައް. މިސާލަކަށް ވެންޓިލޭޓަރު ކޭސްއާއި، ނޫނީ އެހެން ގޮސް
އަޅުގަނޑުމެން ވަކި ޕްލޭން ނުކުރާ ހަމަ ކުއްލި މައްސަލަތައް ވެސް އެބައާދޭ. އެއީ ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ޕްރެޝަރގައި ވަރަށް އަވަހަށް ނިންމަންޖެހޭ. ދެން، ކޮންމެ ޓީމަކަށް، އަޅުގަނޑު ހަމަ ކުރީގައި ފާހަގަކުރިހެން ވަރަށް
ބައިވަރު މައްސަލަ ކޮންމެ ކުއްޖެއްގެ ބޮލަކަށް އެބަ އިނދޭ 20 މައްސަލައެއް އެޓް އެނީ ގިވެން ޓައިމް. ދެން،
ޕެރަލަލީ އަސްލު ނުވެސް ބެލޭނެ 20 މައްސަލައެއް އެއްފަހަރާ. ދެން، އެކަހަލަ، ކީކޭތޯ؟ އާނ ދެން، އަޅުގަނޑުމެން
މައްސަލަތައް ޕްރަޔޮރަޓައިޒްކުރާއިރު ވެސް މިކްސްކޮށް ނަގާފައި ހުންނާނެ. އެއީ މިހާރު ހިނގަމުންދާ ޕަބްލިކް
އިންޓަރެސްޓު އަވަސް ކޭސްތައް، ބަލަންޖެހޭ ކޭސްތައް ވެސް ހުންނާނެ. ދެން، ކުރީގައި ހަމަ ބޮޑެތި މައްސަލަތައް
ވެސް ހުންނާނެ އަޅުގަނޑުމެން. ހަމަ އެ އަޅުގަނޑުމެން މިދިޔަ ދައުވާކުރަން އެދި ފޮނުވާފައި ހުރި ކޭސްތައް ވެސް
ހަމަ ކުރީގައި ބޮޑެތި ކޭސްތައް ދެއްތޯ މި ދޭތެރެއިން ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ފޮނުވާފައި ހުންނާނެ. އެހެންވީމަ،
ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ހަމަ މިކްސްޑްކޮށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ގެންދެވޭތޯ ބަލަން. އެއީ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އެއްކަލަ
ކޭސްތައް ފޮނުވާ ގޮތުން ވެސް ޕަބްލިކް ޕަރސެޕްޝަނަށް ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް އަސަރުކުރޭ ކަންނޭނގެ އަޅުގަނޑުމެން
މިވެނި ކަހަލަ ކޭސްއެކޭ. އެހެންވީމާ، އޭތި ހަމަ މެނޭޖުކުރެވޭތޯ އަޅުގަނޑުމެން ބަލަން. އެކަމަކު ރިއަލިޓީއަކީ ހަމަ
އަޅުގަނޑުމެންގެ މުވައްޒަފުންނާ އެކަށީގެންވާ މިންވަރަކަށް ނޫން ކޭސްތައް ހުރީކީ. މާ ގިނަ އެއަށްވުރެ. އެހެންވީމާ،
ދެން، މިކަން ޙައްލު ކުރުމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން މި ބުނާ އުސޫލު އެކުލަވާލައިގެން ހޯޕްފުލީ އޭގެ މަތިން
އަޅުގަނޑުމެން، އޭރުން ބައްލަވާ ކޮންމެ ބޭފުޅަކަށް އެނގިލައްވާނެ ދެއްތޯ އަޅުގަނޑުމެން މި އުސޫލުގައި މިވެނި
ކަންތައްތަކަށް ބިނާކޮށްކަން އަޅުގަނޑުމެން މި ކޭސް ޕްރަޔޮރަޓައިޒްކޮށްފައި ކުރިއަށް މި ގެންދަނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
20

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ދެވަނަ ފުރުޞަތެއް އަދި އަޅުގަނޑު އަރުވާނަން ވަގުތު އޮތް މިންވަރުން. ދެން، ޕްރަޔޮރިޓީގެ
ވާހަކަދައްކާލީމަ އަޅުގަނޑު ހަމަ ދަންނަވާލަން، ރައްޔިތުންގެ ހަމަ ކޮންސަރންހުރި ކޭސަސްގެ ތެރޭގައި އެންމެ ބޮޑަށް
ކޮންސަރންހުރި ކޭސްތައް އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލަތަކާއި، މި މައްސަލަތަކަކީ އިނގޭތޯ. އެ އެއްޗިހި ހަމަ
ޑިލޭވާތީ އަޅުގަނޑުމެން ތަކުރާރުކޮށް އެ ކަންބޮޑުވުން ހަމަ ފާޅުކުރަމުން މި ދަނީ. މިއީ ބާރަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
اަلهއ
މެންބަރު އަޙްމަދު ޢަބްދު ށް ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު.
ބާރަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢަބްދުاله ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑަށް ދެން، އެހެން ކޮމިޓީއެއް އައިމަ ދެން ތަންކޮޅެއް ފަހުން މި ކޮމިޓީއަށް މި
ޖޮއިން ކުރެވުނީ. އެހެންވީމަ، ކުރިން ދިޔަ ބަޔަށް އަޅުގަނޑު ކުޑަކޮށް ނުފަރިތަކަމެއް ހުރެދާނެ މިއަދުގެ. އެހެންވީމަ ،
ތި ބޭފުޅުންނަށް ސަމާލުކަމަށް ޓަކައި މިކަން ދަންނަވާލަން. ދެން، އަޅުގަނޑުގެ ހަމަ ވެންޓިލޭޓަރުގެ މައްސަލައަކާ
ގުޅިގެނެއް ނޫން ސުވާލުހުރީއެއް އިނގޭތޯ. ތި ބޭފުޅުންގެ ޕަރފޯމަންސާ ގުޅޭގޮތުން އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ސުވާލު
އުފެދެނީ. ވަރަށް ސްލޯ ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ އިނގޭތޯ މައްސަލަ. ދެން، އޭގައި ހުރި ގޮންޖެހުންތަކެއް
ތި ބޭފުޅުންނަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނީ. އެހެންނަމަވެސް، އާންމު ރައްޔިތެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން އަދި ރައްޔިތުން
ތަމްސީލުކުރާ މީހެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން އަޅުގަނޑަށް ދެންނެވޭނީ ޕަރފޯމަންސް ލެވެލް ވަރަށް ބޮޑަށް ދަށޭ. ވަރަށް
ސްލޯއޭ މަސައްކަތްތައް ދާލެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ އެކްސްޕެކްޓޭޝަން ހުރީ ތި ބޭފުޅުން އަލަށް ލީއިރުގައި
އެއަށްވުރެ މާ މަތީގައި. އަދި ރައްޔިތުންގެ އުއްމީދުތައް ހުރީ އެއަށްވުރެ، އަޅުގަނޑުމެންނަށްވުރެ މާމަތީގައި.
އަޅުގަނޑެއް ގަބޫލެއް ނުކުރަން އެއްގޮތަކަށް ވެސް 60 ބިލިއަން، 70 މިލިއަން، 40 މިލިއަނުން ނަގާ ޚިޔާނާތުގައި
ހުރި މައްސަލަތަކުގެ ތަޙުޤީޤަށް 2 އަހަރު، 3 އަހަރު ނަގައިގެންދާން ޖެހޭނެ ކަމަކަށް. ދެން، އަޅުގަނޑުމެން އަޑުއަހާ
އުޅޭ ވާހަކައެއް އޮވޭ. އިންސާފު ލިބުން ލަސްވުމަކީ ނުލިބުން ކަމަށް ބުނާ ވާހަކައެއް އޮވޭ. ބުނެއުޅޭ ވާހަކައެއް.
އެހެންވީމާ، އެގޮތުން ބަލާއިރު އަޅުގަނޑަށް ހަމަ އެއްގޮތަކަށް ވެސް ގަބޫލެއް ނުކުރެވޭ އެއީކީއެއް ރަނގަޅު
މިންގަނޑެއް ކަމަކަށް. ދެން، ދެންމެ އިއްޒަތްތެރި ބައެއް މެންބަރުން ވެސް ފާހަގަކުރެއްވި އަދި ހަމަ އިއްޔެ
ފްލޯރގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކުރެވެމުންދިޔަ ބަހުސްގައި މެންބަރަކު ފާހަގަކުރެއްވި ކަމެއް ވެސް ހަމަ
ސަމާލުކަމަށް ޓަކައި ދަންނަވާލަން ބޭނުން. އެއީ އެ މެންބަރު ފާހަގަކުރެއްވި މިދިޔަ އަހަރުގެ އޮކްޓޫބަރު މަހުގައި ތި
ބޭފުޅުންނަށް ހުށަހެޅުނު މައްސަލައެއް ހުށަހެޅުނީމަ އެ މައްސަލަ ރަޖިސްޓަރީވިކަން އެންގީ މި އަހަރުގެ
އޮކްޓޫބަރުގައި، އެއް އަހަރު ފަހުންނޭ އިނގޭތޯ. ރަޖިސްޓަރީވިކަން އަންގަން. ދެން، އެ މައްސަލަ ހުށަހެޅުއްވީ އެ
ފްލޯރގައި އެ ވާހަކަދެއްކެވި ރ.އަތޮޅު އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދު އިނގޭތޯ.
21

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ ތި ބޭފުޅުންގެ ސަމާލުކަމަށް އެކަން ވެސް ދަންނަވާލީ. މައްސަލައެއް ރަޖިސްޓަރީވިކަން
އަންގާލަން އަހަރު ދުވަސް ނެގުމަކީ ހަމަ އެއްގޮތަކަށް ވެސް ގަބޫލުކުރަން ފަސޭހަކަމެއް ނޫން. ދެން، އާންމު
ރައްޔިތުންގެ އިނގޭތޯ ފައިސާއިން މިހާ ބޮޑު އަދަދެއް ގެއްލިފަހުރިއިރުގައި އަދި އެ މައްސަލައިގައި މުޅި ރާއްޖޭގެ
ރައްޔިތުންގެ ހަމަ ގިނަ ބައެއްގެ ކަންބޮޑުވުން އޮތްއިރުގައި، އެ ފައިސާ މިސާލަކަށް ލިބުނު ފަރާތުން، ނޫނީ ފައިސާ
ނެގި ފަރާތުން، އެ ޚިޔާނާތު ކަމަށް އެންގި ފަރާތުން، އެހެން ގޮތްގޮތަށް އެ ފައިސާ ބޭނުންކޮށް، ދެން ހަމަ ހައްތަހާ
ވެސް އޭގެން ހޯދަން ދަތިވާނެހާ ކަންތައްތައް ވެސް ކުރަމުން ދިޔައިމާ ދެން، ތި ބޭފުޅުންނަށް ވެސް ހަމަ
އުނދަގޫވާނެ. ދެން، އާންމުކޮށް މި ކުރަން ވެސް ދަތިވާ ގޮތްވާނެ. އެހެންވީމާ، މައްސަލަ އަވަސްވުމަކީ އަޅުގަނޑު
ގަބޫލުކުރާ ގޮތު ގައި މިއަށް ގަޑުބަޑުކުރުމާއި އަދި ކަންކަމަށް ވެސް އޮތް ފަރުވާ. އެ ފަރުވާ ނުލިބިދާ ކޮންމެ ދުވަހަކީ
މި ދެންނެވިހެން ގަޑުބަޑުކޮށް އޮތް އޮޅުންބޮޅުން ކުރުމަށް އޮތް ފުރުޞަތު. އެހެންވީމާ، ތި ބޭފުޅުންނަށް މިހާރު
ވިދާޅުވެދެވިދާނެތޯ، ދެން، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތު ގައި އޮންނާނީ މިހާރު ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް މި މައްސަލަ
ދިރާސާކުރައްވައި، މީގެ ތެރެއަށް އިންޑެޕްތަށް ވަދެވަޑައިގެންފަ. އެހެންވެއްޖެއްޔާ މި ކޮމިޓީގައި މިހާރު
ވިދާޅުވެދެއްވިދާނެތޯ މިހާ ދުވަސް ތެރޭގައި ދެން މި މަސައްކަތް ގައިމު ނިންމާލެވިދާނެއޭ. އެއީ ވަރަށް ގިނަ ދުވަސް
މިހާރު ނަގައިފި. އެހެންވީމަ، ފަސޭހަ ނޫނީ އެކަހަލަ ވަރަކަށް ވިދާޅުވެވޭ ވަރަށް ހިސާބަކަށް ގޮއްސަތޯ އޮތީ؟
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނު ގެ ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
މަޢާފުކުރައްވާ އިނގޭތޯ؟ ކޮން މައްސަލައެއްތޯ އަޅުގަނޑަށް ސާފެއް ނުވި.
ބާރަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢަބްދުاله ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ ބޮޑު ޚިޔާނާތާ ގުޅުންހުރި ފަރާތުގެ މައްސަލަ.
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަންގެ ރައީސް މަރްޔަމް ޝިއުނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑަށް މި ވަގުތު ހަމަ، ކުރީގައި ވެސް ހަމަ ދެންނެވިހެން އެ ވަކި ޑެޑްލައިނެއް ދޭން ހަމަ ދަތި އިނގޭތޯ
އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީ މައްސަލައިގައި ނިންމޭނެ ކަމަށް.
اله
ބާރަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢަބްދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
22

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
ޓާގެޓެއް އެބައޮތްތޯ އެ މައްސަލަ ނިންމާފައި ފޮނުވުމުގެ. މިހާރު ތި ބޭފުޅުން މިވެނި ތާރީޚެއްގެ ކުރިން ނިންމާފައި
ފޮނުވަން އެކަހަލަ ގޮތަކަށް ކަނޑައަޅުއްވާފައި އޮތް ޓާގެޓަކީ؟
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަންގެ ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު އެއީ އެންމެ މައްސަލައެއް ވެސް ނޫން ދެއްތޯ؟ އެއީ ހަމަ ވަކިވަކި ފަރާތްތަކަށް ދައުވާކުރަންތާ ފޮނުވާނީ އެއީ
އެގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހެއްކާއި ގަރީނާ ފެންނަ ކަމުގައިވަންޏާ. އެހެންވީމަ، އިންޑިވިޖުއަލީ އަޅުގަނޑުމެން
ޖެހޭނީ ވަކި ހަމަ ޑެޑްލައިންތަކެއް ކަނޑައަޅަން ހަމަ ކޮންމެ ކޭސްއަކަށް. އެހެންވީމާ، މި ވަގުތު އަޅުގަނޑަށް ހަމަ
ދަންނަވަން ދަތި ކޮންއިރަކުތޯ ނިމޭނީ. ދެން، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އަޅުގަނޑުމެން ވެސް މި ޖޮއިންޓު
އިންވެސްޓިގޭޝަނެއްގެ ދަށުން ހިނގާ ކަމެއްވީމަ، ހަމަ އޭ.ސީ.ސީއާއި މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްއާ، ދެން އޭގެ
އިތުރުން ޕީ.ސީ.ސީ.އޭ.އާރު، އަޅުގަނޑުމެން 3 ފަރާތުން ޖޮއިންޓުކޮށް ކުރާ ކަމެއްވީމަ އަޅުގަނޑަށް ހަމަ މި ވަގުތު
ދަންނަވަން ދަތި މިވެނި ތާރީޚެއްގައި މިވެނި ކޭސްއެއް ނިމޭނެއޭ ބުނަން.
اله
ބާރަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢަބްދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ ހަމަ ވަރަށް ސްޕެސިފިކް ސުވާލެއް. މިހާރު ތި ބޭފުޅުންގެ އެއްވެސް ނިންމުމެއް އެބައޮތްތޯ
މިވެނި ތާރީޚެއްގެ ކުރިން އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީއާ ގުޅުންހުރި ކޭސްތައް ނިންމަން. އެކަހަލަ އެއްވެސް އެއްވެސް
ވިސްނުންފުޅެއް އެބައޮތްތޯއޭ ތި ބޭފުޅުންގެ މެދުގައި މި ދެންނެވީ. ދެން، އަޅުގަނޑަށް ވެސް އެބަ އެނގޭ އެކި
މައްސަލައިގައި ފައިސާގެ އަދަދު ވެސް ތަފާތުވެ އަދި ތަޙުޤީޤު ވެސް ތަފާތު. އެއެއް ނޫނޭ. މިހާރު މިސާލަކަށް މިވެނި
ތާރީޚެއްގެ ކުރިން ތިމަންނާމެން އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީއާ ގުޅުންހުރި މައްސަލަތައް ނިންމާނަމޭ. އެކަހަލަ އެއްވެސް
ވިސްނުންފުޅެއް އެބައޮތްތޯއޭ؟
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަންގެ ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު އެ ކޭސްގައި އަޅުގަނޑުމެން މި 30 ފަރާތެއް، އަޅުގަނޑުމެން ޕްރަޔޮރަޓައިޒްކޮށްގެން ހަމަ އެ ޖޮއިންޓު
އިންވެސްޓިގޭޝަންގެ ދަށުގައި ވެސް ހަމަ ޕްރަޔޮރަޓައިޒްކުރާނެ ވަކި ހަމަ އުސޫލެއްގެ މަތިން 30 ފަރާތެއްގެ ކޭސް
ބަލަމުން މި ދަނީ. ދެން، އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަނީ، އެއީ ހަމަ މި ވަގުތު ހަމަ ޓުބީ އޮނެސްޓު އަޅުގަނޑަށް ހަމަ
ދަންނަވަން ދަތި ކޮން އިރަކުތޯ ނިމޭނީ އިނގޭތޯ.
23

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނު ގެ މެންބަރު ޢަލީ އަޝްރަފު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ޢަލީ އަޝްރަފު، މެންބަރު. ދެންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އެ ކުރެއްވި
ސުވާލާ ގުޅިގެން އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައީސާ ޝިއުނާ އެ ދެއްވި އެއްޗެއްގެ އިތުރަށް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން
ބޭނުން، ކުރީގެ އަޅުގަނޑުމެންގެ ބައްދަލުވުމުގައި ވެސް އަޅުގަނޑު މިކަން ފާހަގަކޮށްދިނިން. އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ
ދެން ބޮޑު ޚިޔާނާތުގެ މައްސަލަ، އެންމެ މައްސަލައެއް ވެސް ނޫން ޙަޤީޤަތުގައި. އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ ބޮޑު
ޚިޔާނާތުގެ މައްސަލަތަކޭ ކިޔަމާ އަޅުގަނޑުމެން އެހެންނޫންތޯ؟ ވަރަށް ބައިވަރު މައްސަލަތައް އަޅުގަނޑުމެން
ބަންޑްލްކޮށްގެން 2018 ވަނަ އަހަރުގެ ވެރިކަން ބަދަލުވުމާ ގުޅިގެން 2019 ވަނަ އަހަރުގެ ފެބުރުވަރީ މަހުއޭ
އަޅުގަނޑު ހަނދާންވަނީ، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އުފެއްދެވީ އިންޑިޕެންޑެންޓު ގާނޫނީ ބާރުތައް ލިބިގެންވާ ކޮމިޝަނެއް،
ޕީ.ސީ.ސީ.އޭ.އާރު. ދެން، އެ ކޮމިޝަން އެފެއްދެވުމުގެ ހަމައެކަނި މައިގަނޑު މަޤްޞަދަކީ ވެސް
އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ ބޮޑު ޚިޔާނާތުގެ މައްސަލަ ބަލަން. އެއީ މައިގަނޑު މަޤްޞަދަކީ. އެހެންވީމާ، އެ މެންޑޭޓު،
އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާގޮތުގައި އެ މެންޑޭޓު ހަވާލު ކުރެވުނީ މި ދެންނެވި ކޮމިޝަނާ. ދެން، އޭ.ސީ.ސީ، ކަންދިމާވި
ގޮތުން، އަޅުގަނޑުގެ މަޢުލޫމާތު ކުށް ކަމުގަ އި ނުވަނީނަމަ، ގޯހިއްޔާ ރަނގަޅު ކޮށްލަދެއްވާތި. އޭ.ސީ.ސީގައި ހުރި
އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީއަށް ނިސްބަތްވާ ހުރިހާ މައްސަލަތަކާއި ފައިލްތަކާއި، ލިޔެކިޔުންތައް އަޅުގަނޑުމެން ހޭންޑްއޯވަރ
ކުރީ ޕީ.ސީ.ސީ.އޭ.އާރާ. އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ މުވައްޒަފުން ވެސް އެ ބޭފުޅުންނަށް އެހީތެރިވާން އަޅުގަނޑުމެން
ދީގެން މި އުޅެނީ. އަދި އޭގެ އިތުރަށް ޕީ.ސީ.ސީ.އޭ.އާރުން އެ 2019 ވަނަ އަހަރު ސެޕްޓެންބަރުގައި އަޅުގަނޑު
ހަނދާންވަނީ ޖޮއިންޓު އިންވެސްޓިގޭޝަނެއް އެކުލަވާލައި ފަހުމްނާމާއެއްގެ ދަށުން އޭ.ސީ.ސީ، ޕީ.ސީ.ސީ.އޭ.އާރު،
ޕީ.ޖީ، ޕޮލިސް އަދި މީގެ ތެރޭގައި އެޓަރނީ ޖެނެރަލް ވެސް ހިމެނިގެން، ލަފާ ވެސް ހިމެނޭ ގޮތަށް ވަރަށް ޖޮއިންޓު
އުސޫލަކުން ގެންދާ އިންވެސްޓިގޭޝަނެއް އެއީ. އެހެންވީމާ، އޭ.ސީ.ސީއަށް ހަމައެކަނި ޓާގެޓެއް ދިނުން ވެސް
ދަތިވާނެ. ނުވަތަ އޭ.ސީ.ސީއަށް ހަމައެކަނި އެ މައްސަލަތަކާ ބެހޭ ޖަވާބުދާރީވުން ވެސް ދަތިވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު
ގަބޫލުކުރާ ހިތްވަނީ. ދެން، އަޅުގަނޑަށް މަޢުލޫމާތު ލިބިފައިވާ ގޮތުން ވިއްޔާ މި މަހުގެ 21 ވަނަ ދުވަހު
ޕީ.ސީ.ސީ.އޭ.އާރާއި އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ހިމެނިގެން ސެޝަނެއް އެބައޮތް މަޖިލީހުގައި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު
ހިތުން އެ ދުވަހު ތި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ތި ސުވާލުތަކަށް ތަންކޮޅެއް ބޮޑަށް، ރަނގަޅަށް ޖަވާބު ލިބިގެންދާނެ
ކަމަށް އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރާ ހިތްވަނީ. ޝުކުރިއްޔާ.
24

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު ގަމު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ވިސާމަށް އަރުވަން.
ގަމު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ވިސާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑުގެ ދެތިން ސުވާލެއް އެބައޮތް. ފުރަތަމަ ސުވާލަކީ ކުރިން
އޭ.ސީ.ސީން ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް މި ގެންގުޅޭ މިންގަނޑު މިހާރު ޢަމަލުކުރާ މިންގަނޑާ ތި ބޭފުޅުން މި ބުނީ ތަފާތު
ކަމެއް ގެންގުޅެންތޯއޭ؟ ދެން، އަޅުގަނޑު ތި ބޭފުޅުން މި ދެތިން މައްސަލައެއް މިދިޔަ 2 މަސް ދުވަހެއް ތެރޭގައި މި
ނިންމާފައި އޮތްއިރު، ބައިވަރު މައްސަލަތައް އެބަހުރި މީގެކުރިން ވެސް އެކި ބޭފުޅުންގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފަ. އަދި
އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީ ނޫނަސް އެކިއެކި މިނިސްޓްރީގައި މިދިޔަ ސަރުކާރުގެ އެކިއެކި ކޮރަޕްޝަންގެ،
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ޝުކުރިއްޔާ. އާދެ! އަޅުގަނޑު ތަކުރާރުކޮށްލާނަން އިނގޭތޯ. ކުރިން އޭ.ސީ.ސީން ދަޢުވާކުރެވޭތޯ،
ނުކުރެވޭތޯ އޭ.ސީ.ސީ އާއި އަދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހާ ތަޙުޤީޤުގެ ތެރެއިން ކޮންމެވެސް ކަހަލަގެ މި ބުނީ
މުޢާމަލާތްތަކެއް ކޮށް އެ އުސޫލެއް، މީގެ ކުރިން އެގޮތަށް ޢަމަލުކުރެވިފައިވާ ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް މަޢުލޫމާތު ލިބެނީ.
މިހާރު ތި ބޭފުޅުން ތި ޢަމަލު ކުރަމުންދަނީ ކުރިން އޭ.ސީ.ސީން ޢަމަލު ކުރަމުންދިޔަ އުސޫލު ބަދަލުކޮށްގެން، އައު
އުސޫލެއްގެ ދަށުންތޯއޭ މިހާރު ތި އަނެކަތި ކުރަނީ. އަޅުގަނޑު މިހެން މި ފާހަގަކުރަނީ އެއީ ބައެއް މައްސަލަތައް
ޕީ.ޖީ އޮފީހަށް ފޮނުވީމަ އަނބުރާ ފޮނުވާލާފައި އެބަހުރި. އަދި އޭގެ އިތުރަށް ވޭތުވެދިޔަ ތަނުގައި އެކިއެކި
މިނިސްޓްރީތަކާއި އެކިއެކި ބޭފުޅުންގެ ވަރަށްގިނަ މައްސަލަތައް އެބަހުރި. މިހާރު ތި ބޭފުޅުން ތި ތަޙުޤީޤު
ކުރިއަށްގެންދާ މިންގަނޑަށް ބަލާއިރު ހާދަ ގިނަ މީހުންގެ މައްޗަށް މި ބުނީ ދަޢުވާ ކުރަން މި ބުނީ ކުރިއަށް
އޮތްތާނގައި ހުށަހެޅިގެންދާނެތޯއޭ އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ. މިހާރު އެ އުސޫލަށް ބަދަލެއް ތި ބޭފުޅުން ގެނެސްގެންތޯއޭ
ތި ބޭފުޅުން ކުރިއަށް ތި ގެންދަނީ؟
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނު ގެ ނައިބު ރައީސް ފާޠިމަތު އަނޫލާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ތި ފާހަގަކުރައްވަނީ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ޑިއުޓީ ޕްރޮސިކިއުޝަން މަރުޙަލާގެ ވާހަކަހެން. އެންމެ ފުރަތަމަ
އޭ.ސީ.ސީގައި މި ތަޙުޤީޤުތައް ކުރެވެމުންދިޔައިރުގައި އޭ.ސީ.ސީން ތަޙުޤީޤު ކޮށްފައި ޕީ.ޖީ އޮފީހަށް ފޮނުވީމަ ޕީ.ޖީ
އޮފީހުން އަދި އެތައް ދުވަހެއްކޮށްފައި ދިރާސާކުރައްވާފައި، ހަމަ ފައިލް އެއްކޮށް އަނބުރާ އެބަ ފޮނުއްވަވާ ދަޢުވާ
ނުކުރެވޭނެ ކަމަށް ވިދާޅުވެފަ. ދެން، އެއީ ކުރީގެ އޭ.ސީ.ސީގެ ތާރީޚުގައި ހިނގާފައި ހުރި ކަންތައްތައް އިނގޭތޯ.
25

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
އޭ.ސީ.ސީއާ، ޕީ.ޖީ އޮފީހާ، މި 2 އޮފީހުގެ ދެމެދުގައި ކޯޑިނޭޝަން ދަށް ކަމުގެ ވާހަކަ އާއި މި ކަންކަމަކީ ހަމަ އެކި
ފޯރަމްތަކުގައި ދެކެވިފައިހުރި ވާހަކަތައް. އެކަން ޙައްލުކުރުމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރީގެ ދައުރުގައި ތިއްބެވި
ބޭފުޅުން، ދެން އަޅުގަނޑު ވެސް ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް އޭރު މަސައްކަތް ކޮށްފައި ހުރީމަ ޙައްލުކުރުމަށް ޓަކައި
ފެއްޓެވި މަސައްކަތެއް މި ޑިއުޓީ ޕްރޮސިކިއުޝަންގެ މަސައްކަތަކީ އިނގޭތޯ. ދެން، އެ މަރުޙަލާގައި ކަންކުރާގޮތަކީ
އޭ.ސީ.ސީން މައްސަލަ ދަޢުވާކުރަން ނިންމާފައި، އަނެއްކާ ވެސް ޕީ.ޖީ އޮފީހަށް ގޮއްސަ ޕީ.ޖީ އޮފީހުގެ
ޕްރޮސިކިއުޓަރުންނާ އެކީގައި މައްސަލައިގެ ހިމެނޭ ހެކިތަކާ ގުޅޭގޮތުން ވާހަކަ ދައްކާ. ދެން، އެ ބޭފުޅުން އެ
މަރުޙަލާގައި ދިރާސާކުރައްވާފައި ހަމަ އަނެއްކާ ވެސް ދަޢުވާ ނުކުރެވޭނެ ކަމަށް ފެންނަންޏާ އަނބުރާ ފޮނުއްވާލަފާނެ.
އެހެންވީމާ، މި ކަމަށް ޙައްލެއް ހޯދުމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން ޕީ.ޖީ އޮފީހާ، ކުރީގައި އޮތް މިންވަރަށްވުރެ ގުޅުން
އިތުރަށް ރަނގަޅު ޕީ.ޖީ އޮފީހާ އެ މަސައްކަތުގެ ދާއިރާގައި. އެގޮތުގެ މަތިން މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއާލާ ދަޢުވާ
ކުރެވިދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރެވިފައި ހުރި މަސައްކަތްތަކުން ފެންނަ ކޭސްތައް އަޅުގަނޑުމެން އެ
ބޭފުޅުންނަށް ރިކުއެސްޓުކޮށްގެން ކުރިއާލާ އެ މަރުޙަލާ އެބަ ފަށަން. މަޝްވަރާ ކުރުމުގެ މަރުޙަލާ. އޭރުން
އަޅުގަނޑުމެން ފަހުން ނިންމާފައި ފޮނުވީމަ އަނބުރާ އެ ބޭފުޅުން މިސާލަކަށް ރިޖެކްޓުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ކުޑަ ކުރަން
ނޫނިއްޔާމު ވަކިކަމެއް ރަނގަޅުކުރަން އަލުން އެންގުމުގެ ފުރުޞަތު ކުޑަކުރަން ވެގެން އަޅުގަނޑުމެން ފަށައިގެން
އަސްލުގައި ހަމަ އެ މަރުޙަލާ ތެރޭގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އިތުރަށް ރަނގަޅު ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން އެބަ ފާހަގަވޭ
ހަމަ 2 އިދާރާގެ މެދުގައި ވެސް. އެހެންވީމާ، އެއީ އަޅުގަނޑުމެން އަނެއްހެން އެއް ޕްރޮސެސްއަށް އިތުރަށް
ގެނެވިފައި އޮންނާނެ ބަދަލަކޭ ކިޔާ ކަމުގައި ވަންޏާ އެ ބަދަލަކީ. އަނެއްހެން ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ މިންގަނޑަކަށް
އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލެއް ނުގެންނަން. 2 އިދާރާ ދެމެދުގައި މި ދަންނަވާހެން ރިޖެކްޓުކުރާ ކޭސްތައް މަދު
ކުރުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ މަސައްކަތެއް މިއީ.
ގަމު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ވިސާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކުރިން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޢަބްދުاله ކުރި ސުވާލަކާ ގުޅިގެން އެސެޓު ރިކަވަރީ ކޮމިޝަނުގެ ވާހަކަ
ދައްކާލީމަ ހަމަ އަޅުގަނޑު ސުވާލުކޮށްލަން، ތި ބޭފުޅުން ތި ވިދާޅުވަނީ އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލައިގެ ކުރިއަށް
ނުގޮސް މި ލަސްވާ ލަސްވުން ހަމައެކަނި އޭ.ސީ.ސީ ބޮލުގައި ނޭޅުވޭނެތޯއޭ؟ ތި ބޭފުޅުން ތި އަޅުގަނޑުމެންގެ
ސުވާލު ކުރީމަ އެ ތުހުމަތުގެ އިނގިލި ތި ބޭފުޅުން ތި ދިއްކުރަނީ އެ ބޭފުޅުންގެ މަސައްކަތް ނުނިމިގެން އެ
26

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
ބޭފުޅުންގެ ތަޙުޤީޤުގެ ކަންތައްތައް ކުރިއަށްދާގޮތުން ލަސްވާ ލަސްވުމެއްތޯއޭ ތި ބޭފުޅުން ސުވާލު، ޖަ ވާބު ތި
؟
ވިދާޅުވަނީ
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރު ޢަލީ އަޝްރަފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އެއްވެސް ހާލެއްގައި އެގޮތަކަށް ނޫން. އަދި ޕީ.ސީ.ސީ.އޭ.އާރު ބޮލުގައި، އަޅުގަނޑުމެންގެ
ޒިންމާއިން ބަރީޢަވެފައި ޕީ.ސީ.ސީ.އޭ.އާރު ބޮލަށް ޖަހަނީކީއެއް ވެސް ނޫން. އެހެން މާނަކުރެވޭ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ
ދެން ވަރަށްބޮޑަށް މަޢާފަށް އެދެން. އެހެނެއްނޫން އިނގޭތޯ. މި ޖޮއިންޓު އިންވެސްޓިގޭޝަނަކަށް ބަދަލުވެފައި މި އޮތީ
މިދިޔަ އަހަރު ސެޕްޓެންބަރުން ފަށައިގެން. އެހެންވީމާ، މިހާރު މި ކުރިއަށް ދަނީ އަޅުގަނޑު ދެންނެވިހެން ގިނަ
ޕާޓީތައް، ޚާއްޞަކޮށް ތަޙުޤީޤީ ގިނަ އިދާރާތަކެއް އެކުލެވިގެން ކުރިއަށްގެންދާ މަސައްކަތްތަކެކޭ. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމައެކަނި އޭ.ސީ.ސީ ނިސްބަތްވާ، އޭ.ސީ.ސީން އަޅުގަނޑުމެން ޓާގެޓެއް ދޭން އުނދަގޫވާނޭ
އެހެންވީމާ. އެހެންނޫން އަޅުގަނޑު މީގެކުރިން ވެސް ދެންނެވި ފަދައިން އަޅުގަނޑުމެން މި ހުރިހާ މި ޖޮއިންޓު
ވޯރކިންގ ގްރޫޕެއް ގޮތުގައި ހާޒިރު ކުރާ ދުވަސް އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ތާރީޚު ވެސް ލިބިފައި އޮތީމަ، އަޅުގަނޑު
ހިތުން އެ ދުވަހު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޖޮއިންޓު ވޯރކިންގ ގްރޫޕެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން ކަލެކްޓިވް ކޮށް އިނގޭތޯ
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ޓާގެޓުތަކެއް ވެސް ދެވޭނެ. އަދި ތި ބޭފުޅުން ކުރަން، ޚާއްޞަކޮށް އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ
މައްސަލަތަކާ ބެހޭ ގޮތުން ކުރައްވަން ބޭނުންވާ ހަމަ ގިނަ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދާރީ ވެސް ވާން ފަސޭހަވާނެ. ދެން
އޮފްކޯޒް އަޅުގަނޑުމެންނަކީ އޭގެ ހިއްސާވާ އެއްބަޔަށްވާތީ، ހަމަ އޮފްކޯޒް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް ޖަވާބުދާރީ ވެވޭނެ
އިނގޭތޯ. ނުވެވޭނެއެކޭ ނޫން އެއްވެސް ހާލެއްގައި. އަޅުގަނޑުމެން އޭގެ ހަމަ އީކުއަލީ ޒިންމާތައް ވެސް
ނަގަންޖެހޭނެ. އެކަން އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަން. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ވިސާމް، ވަގުތު ހަމަވެއްޖެ. އަޅުގަނޑު އަލުން ފުރުޞަތު އަރުވާނަން ވަގުތު އޮތިއްޔާ ދެވަނަ ފުރުޞަތެއް. ފުރަތަމަ
ފުރުޞަތު، ތިނަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސަނީފް.
ތިނަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުاله ސަނީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
27

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ ވެންޓިލޭޓަރުތަކާ ގުޅިގެން ސަރުކާރުގެ
ފަރާތުން މިނިސްޓްރީގެ ބައެއް މަޤާމުތަކުގައި ތިބި މީހުން ވަގުތީ ގޮތުން ސަސްޕެންޑްކޮށް އަދި ބައެއް ބޭފުޅުން
އަމިއްލައަށް މަޤާމުގައި މަޑުކޮށްލައިގެން ތިބީ. މިއަދު، މިއަދާ ހަމައަށް އައިއިރު މިހާރު ޝަރީޢަތަށް މައްސަލަ
ފޮނުވިއިރު އެ 11 ބޭފުޅުންގެ، އެހެން ދެއްތޯ؟ 11 ބޭފުޅެއްގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ކުރެވުނު ވާހަކަ އަދި ޝަރީޢަތާ
ހަމައަށް ދިޔައީކީ ނޫން. ޕްރޮސިކިއުޓުކުރެވުނު ވާހަކަ ދެންނެވީ. ނަމަވެސް، މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތަކީ ރާއްޖޭގައި
އެންމެ ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި ޚިދުމަތް ދޭން މި ވަގުތު އަދި ޚާއްޞަކޮށް، މި ވަގުތު ޚާއްޞަކޮށް ދޭންޖެހިފައި އޮތް
ބަޔަކަށްވުމާއި، ޖުމުލަކޮށް ވެސް އެންމެ ޚާއްޞަ މިނިސްޓްރީއަށް ރާއްޖޭގެ އާންމު ޚިދުމަތާ ހަމަ ގުޅޭ ޞިއްޙީ ކަމެއް
ހިންގާ ބަޔަކަށްވާތީ، މިނިސްޓްރީގެ މަތީ މަޤާމުތަކުގައި ތިބި ބައެއް ބޭފުޅުން އެގޮތަށް އެހެން ތިބެންޖެހުމާއި،
ޚާއްޞަކޮށް މިނިސްޓްރީގައި ތިބި މުވައްޒަފުންނާއި އަޅުގަނޑަށް ސާފުކޮށް މަޢުލޫމާތު އެބަ ލިބޭ، ލިބެމުން އެބަދޭ.
މިނިސްޓްރީގެ މުވައްޒަފުންތަކަކަށް މިހާރު އިހުމާލުވަމުންދާ ވާހަކަ ވެސް. މިބުނީ އެތަން ހިންގުމުގެ ގޮތުން،
ދިވެހިރާއްޖޭގައި ދެން އޮތް އެންމެ ބޮޑު މިނިސްޓްރީގެ، އެއް މިނިސްޓަރާ ވަގުތީ ގޮތުން ތަނާއި ހަވާލުވެ ހުރީ.
ގަބޫލުފުޅު ކުރައްވަނީތޯއޭ މުވައްޒަފަކަށް، ސިވިލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފަކަށް ވިޔަސް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ
މެންބަރަކަށް ވިޔަސް، ތި ބޭފުޅުން ކޮމިޝަން މެންބަރަކަށް ވިޔަސް، މިނިސްޓަރަކަށް ވިޔަސް، ތިމަންނާ މިހިރީ މި
މައްސަލަ ނިމެންދެނޭ ކިޔާފައި ގޭގައި މަޑުކުރެއްވީމަ މިއީ، ޙަޤީޤަތުގައި ވެސް އެ ރައްޔިތުންނަށް މަންފާ ހޯދަން
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަން އޮންނަނީ. އެގޮތަށް އެހެން ހުރެވޭނެ ކަމަށް ނޫނީ، އެގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން އެގޮތަށް
ބައިތިއްބައިގެން ތިބެވޭނެ، އެއީ ގާނޫނީ ގޮތުން ހަމަ ގައިމުވެސް މީގެ ގެއްލުންތަކެއް ލިބެންޏާ ކޮރަޕްޝަނަށް
މަގުފަހިވާ ޢަމަލެއް މި ހިންގެނީ. މިހެން ހުރެވޭނެ ކަމަށް ގަބޫލުކުރައްވަންތޯ؟ ވަރަށް ކްލިއަރކޮށް މި ދެންނެވީ.
މިނިސްޓަރަށް އެގޮތަށް ތިމަންނަފުޅު މި ހުންނެވީ ގޭގައި މައްސަލަ ނިމެންދެންނޭ ކިޔާފައި ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތް
ނުދީ ގޭގައި ބަހައްޓައިގެން އެއީ ކޮންކަހަލަ ކަމެއްތޯއޭ؟ ނޫނީ އެކަމަށް އެކްޝަން ނުނަގާ ތިބުމަކީ އެއީ ކޮންކަހަލަ
ކަމެއްތޯއޭ؟ އެއީ ކޮރަޕްޝަނަށް މަގުފަހިވާ ކަމެއްތޯ؟
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަންގެ ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން، ތިއަށް ސާފުކޮށް ކޮރަޕްޝަނަށް މަގުފަހިވާ ކަމެއްތޯ ބުނާކަށް އަޅުގަނޑަކަށް ނޭނގޭ. ދެން، އެއީ އަޅުގަނޑަށް
ހީވަނީ ޕަބްލިކް އޮފިޝިއަލަކަށް ވާ ހިސާބުން އެއީ އިންޑިވިޖުއަލް ރެސްޕޮންސިބިލިޓީއެއް ކަންނޭނގެ ތިމަންނަ
28

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
މަޤާމުން މި ވަގުތު މިސާލަކަށް ތަޙުޤީޤަށް ޖާގަދޭން އެކަހެރިވާނީތޯ. އެއީ ހަމަ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ހަމަ ވަރަށް
އިންޑިވިޖުއަލް ޑިޒިޝަނެއް. ދެން ނޫނީ މިސާލަކަށް އެއީ...
ތިނަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުاله ސަނީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ގާނޫނު ބެލިއިރު އެއްވެސް ގާނޫނީ އެއްވެސް މަފްހޫމަކުން ފެންނާކަށް ނެތް އަމިއްލައަށް ގޭގައި މަޑުކުރެވޭ
މަފްހޫމެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ސުވާލު މި ދެންނެވީ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ގާނޫނެއްގައި ނުކުރެވޭނެ ކަމެއް ނޯންނަ ކަމެއް ވެއްޖިއްޔާ ކުރެވޭ ގޮތަށް އޮންނަނީ އިނގޭތޯ. އާދެ! 2 ވަނަ
ފުރުޞަތަކަށް އެދިވަޑައިގެންފައި އެބަތިއްބެވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އުޝާމް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން
އަޙްމަދު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޙަލީމް އަދި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން ޝަހީމް. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑު ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އުޝާމަށް ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު އަރުވާނަން.
ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އުޝާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ހަމަ ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވާ ކަމެއް އިނގޭތޯ. ދެން، އަޅުގަނޑުމެންނަށް
މިކަހަލަ މައްސަލަތަކުގައި ކޮމިޓީގެ މެންބަރުންނަށް ހަމަ ބޭރުތެރެއިން އެކި ފަރާތްތަކުން ހަމަ ތަފާތު މަޢުލޫމާތު ވެސް
ދެއްވާ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ތި ބޭފުޅުން ވަރަށް ކްލިއަރލީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސާފުކޮށްދެއްވަފާނަންތޯ މި މައްސަލަ
ޕީ.ޖީއަށް ދަޢުވާކުރުމަށް ޓަކައި ފޮނުއްވުމުގެ ކުރިން ޑިއުޓީ ޕްރޮސިކިއުޝަންގެ މަރުޙަލާ ތި ބޭފުޅުން
ފުރިހަމަކުރައްވާފައިވާނެތޯ؟
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނު ގެ ނައިބު ރައީސް ފާޠިމަތު އަނޫލާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
މި މައްސަލައިގައި ޑިއުޓީ ޕްރޮސިކިއުޝަން މަރުޙަލާ ކުރިޔަށް ގެންދެވުނު. ޕްރޮސިކިއުޓަރުންނާއި މަޝްވަރާ ވެސް
ކުރެވުނު. ދެން، އަޅުގަނޑަށް މަޢުލޫމާތު ކުށް ކަމުގައި ނުވަންޏާ 2 ބައްދަލުވުމެއް ވެސް ބާއްވާފައި ވަނީ ޑިއުޓީ
މަރުޙަލާގައި.
29

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އުޝާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ތި ޔަޤީންކަން ދެއްވަނީ އެ މަރުޙަލާ ހަމަ ފުރިހަމަ ކުރައްވާފައޭ ދަޢުވާކުރަން ފޮނުއްވީ.
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނު ގެ ނައިބު ރައީސް ފާޠިމަތު އަނޫލާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އޭރުގައި އިޞްލާޙު ކުރައްވަން ފާހަގަކުރެއްވި ކަންތައްތައް އިޞްލާޙު ކޮށްފައި މި ފޮނުވީ އަޅުގަނޑުމެން.
ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އުޝާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން، ހަމަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސަނީފް ކުރެއްވި ސުވާލާ ހަމަ ގުޅިގެން، ތި ބޭފުޅުން އިނގޭތޯ، އޭ.ސީ.ސީން
ގަބޫލުކުރައްވާ ގޮތުގައި، މިއީ ދެން ވަރަށްބޮޑެތި ތުހުމަތުތަކެއް ސަރުކާރުގެ އިސްވެރިންތަކެއްގެ މައްޗަށް މި
ކުރައްވަނީ. އެފަދަ ތުހުމަތުތަކެއް ކުރައްވާ ބޭފުޅުންތަކެއް ސިޔާސީ މަޤާމުތަކެއްގައި ނުވަތަ ދައުލަތުގެ އިސް
މަޤާމުތަކުގައި ބޭތިއްބުމަކީ ރަނގަޅުކަމެއް ކަމަށް އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުން ގަބޫލުކުރައްވަންތޯ؟
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނު ގެ ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން، އަގެއިން އެއީ އަޅުގަނޑު ގެ އޮޕީނިއަނެއް ކަންނޭނގެ ދެވެންޏާ ދެވޭނީ ތިއަށް. އެކަމަކު...
ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އުޝާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ބޭނުންވަނީ އޭ.ސީ.ސީގެ އޮޕީނިއަންއެއް.
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނު ގެ ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު އަދި ދަޢުވާ އުފުލާފައި، ކޯޓު މެދުވެރިކޮށް ވެސް އަދި އެބައޮތް ދެއްތޯ މަރުޙަލާއެއް. އެހެންވީމާ، މި ވަގުތު
ބެސްޓު ޕްރެކްޓިސް އަޅުގަނޑަށް ބުނެލަން، ބެސްޓު ޕްރެކްޓިސްއަކީ ކޮރަޕްޝަންގެ ތުހުމަތެއް ކުރެވޭ ކަމުގައި ވަންޏާ
ޕަބްލިކް އޮފިޝަލް ނުވަތަ ޕަބްލިކް އޮފީސްގައި ހުރުން އެއީ އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ނުދެކެން.
ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އުޝާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
30

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
އަޅުގަނޑުގެ ފަހު ސުވާލު އިނގޭތޯ. ދެން، މީގެ ކުރިން މި މައުޟޫޢާ ނުގުޅޭ ސުވާލެއް. އެހެންނަމަވެސް، ވަރަށްގިނަ
ރައްޔިތުންނަށް މިހާރު ވެސް ކުރެވޭ ޝަކުވާއެއް މީގެކުރިން ވެސް ބައެއް މެންބަރުން ފާހަގަކުރެއްވި ފަދައިން ކުރީގެ
ހިނގާފައި ހުރި ބައެއް ކަންތައްތަކާއި ގުޅޭ މައްސަލަތައް ނުބަލާ މި ފަހުން ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތައް ބަލާ ކަމަށް.
އެގޮތުން، ވަރަށް ފަހުން ހިނގައިދިޔަ، ތި ބޭފުޅުން ދަޢުވާކުރަން ފޮނުވި މައްސަލައެއް ލޮނުޒިޔާރަތްކޮޅު ޕާކާ ގުޅޭ
މައްސަލަ އިނގޭތޯ. ދެން، އެ ޕާކުގެ މައްސަލަ ފޮނުވި ދުވަހު ތި ބޭފުޅުން ފޮނުވާފައި އެބައޮތް ކުރީގެ ސަރުކާރު
ތެރޭގައި ހިނގާފައިދިޔަ ކަމަކާ ގުޅޭ މައްސަލައެއް ވެސް. އެހެންވީމާ، ބައެއް ބޭފުޅުންނަށް، އާންމު ރައްޔިތުންނަށް
ހަމަ ހީވެފައި މި އޮންނަނީ ތި ބޭފުޅުން ބެލެންސްކުރުމުގެ ގޮތުން އޭރުގެ މައްސަލައެއް ފޮނުވާއިރުގައި މިހާރުގެ
މައްސަލައެއް ފޮނުވާ، އެކަހަލަ ގޮތަކަށް އެކަން ކުރައްވަނީތޯއޭ. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ އެއީ ތި ބޭފުޅުން
އިންޓެންޝަނަލީ ކުރައްވާ ކަމެއްތޯ؟ ނުވަތަ ހަމަ މައްސަލަ ނިމޭގޮތަކުން އެހެން ވަނީތޯ؟
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނު ގެ ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެއީ ހަމަ މައްސަލަތައް ނިމޭގޮތުން. މިހާރު ވެސް މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަޙުޤީޤު ޓީމުތަކުން ދަޢުވާކުރަން
އެދި އެގޮތަށް ނިންމާފައި ހުންނަ ރިޕޯޓުތައް އަޅުގަނޑުމެންގެ މެންބަރުންނާ ހިއްސާ ކޮށްފައި އެބަހުރި.
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކިޔޭ މިންވަރަކުން އެޕްރޫވް ކުރަމުން ފާސްކުރަމުން މިދަނީ. ދެން، މީގެ ކޮންމެ ރިޕޯޓަކީ 100
އެތައް ގަނޑުގެ ރިޕޯޓު. ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ރަނގަޅަށް ދިރާސާކޮށްފައި، ފައިނަލް ކޮށްފައި އަޅުގަނޑުމެން
ކުރިއަށް ގެންދަނީ. އެހެންވީމާ، އެއީކީ ކޮންމެހެން އަޅުގަނޑުމެން މިވެނި ގޮތަކަށް ފޮނުވަން ވެގެން އެހެންނެއް ނޫން.
ދެން، އެކަމަކު އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ވަކިން ފޮނުވިއަސް އެއްކޮށް ފޮނުވިއަސް، ހަމަ އެކި ގޮތަށް އާދޭ ދެއްތޯ އެކި
ރިއެކްޝަން. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮންޓްރޯލްގައި އޮތް ކަމެއް ނޫން ދެއްތޯ؟
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ދެވަނަ ފުރުޞަތުގައި 3 މިނެޓަށް ސްޓިކް ކޮށްލަދެއްވުން އެދެން ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވެސް.
އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން އަޙްމަދު.
އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
31

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ ތިބޭފުޅުން އަލަށް ހޮވިވަޑައިގެން މިތާ ސުވާލު ކުރެއްވިއިރުގައި ތި ބޭފުޅުންގެ ތަސައްވުރާއި،
ތި ބޭފުޅުން ގެންނާނެ ބަދަލުތަކާ ވަރަށް ފުރިހަމައަށް މި ކޮމިޓީއަށް ކިޔު އްވައި ދެއްވާފައި ތި ތިބީ ވަޑައިގެން
އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ވާހަކައަކީ، ދެންމެ ވިދާޅުވެއްޖެ މައްސަލަތައް ލަސްވަނީ އެންމެ މީހެއްގެ
މިސާލަކަށް ބަޔާނެއް ވެސް އިނދެދާނެއޭ ތިން ހަތަރު ފަސް މަސް ވަންދެން ވެސް ނުނެގި. ސޯ، ތި ބޭފުޅުންގެ
ގާނޫނުގައި އެބައޮތްތޯ އެ ލަސްވާ ކަމަށް ވަންޏާމު މިސާލަކަށް ޕޮލިހުން މެދުވެރިވެގެން އޭނަ ހާޒިރުކޮށްގެން އޭގައި
ސޮއި، މިސާލަކަށް މި ދެންނެވީ ބޮޑެތި ސިންގާ ކޮރަޕްޝަންގެ މައްސަލަ އެންމެ މީހެއްގެ ސޮއި ނުލިބިގެން ގޮސް
ހަތަރު، ފަސް އަހަރުވާއިރުގައި އެމީހާ ހާޒިރު ނުކުރެވި ސޮއި ނުކުރެވި އޮންނައިރުގައި ތި ބޭފުޅުން ގާނޫނުން
ލާޒިމުކުރޭތޯ އޭނަ ޕޮލިސް މެދުވެރިވެގެން ސޮއިކުރަން ގެންނަން. މިހާރު ޝަރީޢަތްތައް ނުހިނގާއިރު ހަމަ
ހާޒިރުނުވާއިރު އެބަ ގެންދޭ ޕޮލިހުންގެ ހާޒިރުގައި ކޯޓަށް. އެ ފުރުޞަތު ތި ބޭފުޅުން ގާނޫނުން ލިބިދީފައި އެބައޮތްތޯ؟
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުގެ ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން އެބަ މިހާރު ވެސް ޕޮލިހާއި ވެސް މަޝްވަރާކުރެވެމުންދޭ އެއްބައި ކަންކަން، މިސާލަކަށް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އޮންލައިންކޮށް ބަޔާން ނެގުން ވެސް ކުރިއަށްގެންދެވޭތޯ. ދެން އަޅުގަނޑު ކުރީގައި ވެސް
ފާހަގަކުރިހެން އަޅުގަނޑު...
އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ވާހަކައަކީ އިތުރު ވާހަކަފުޅު ވިދާޅުނުވެ އަޅުގަނޑު މިކުރި ސުވާލަށް ރައީސް
ޖަވާބުދެއްވައިފިއްޔާ ރަނގަޅު. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ވާހަކައަކީ، ތި ބޭފުޅުން ވިދާޅުވީ މައްސަލަތައް ލަސްވާ
ސަބަބު ތެރޭގައި އެންމެ މީހެއްގެ ސޮއި ނުލިބިގެން ގިނަދުވަސްތަކެއް ވެގެންދޭ. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، ތި ބޭފުޅުން
ގާނޫނުން ޕޮލިހުން މެދުވެރިކޮށް އެ މީހާ ހާޒިރުކޮށް ސޮއިކުރުމުގެ ކަންތައް ހަމަޖައްސަން ތި ބޭފުޅުންގެ ގާނޫނުން
ލާޒިމުކޮށްފައި އެބައޮތްތޯ. ޔޭސް އޯ ނޯ.
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުގެ ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޔޭސް.
32

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ވާހަކައަކީ، އަޅުގަނޑު ތި ބޭފުޅުން އިންޓަރވިއުކުރިއިރު ވެސް އަޅުގަނޑު ދެންނެވިން އަދި
އެތައް ބައްދަލުވުމެއްގައި ދެންނެވިން ކުރިން ހިނގާފައި ހުރި ވައްކަންތަކަށް އިންސާފެއް ނުލިބޭހާ ހިނދުގައި މިއަދުގެ
ތިބި މީހުންނަށް ވެސް އަންނަން ތިބި މީހުންނަށް ވެސް ޗާންސް އެބައޮތޭ މިކަހަލަ ކަންކަން ހިންގުމުގެ އިޚްތިޔާރު
ލިބިގެންވެއޭ. ލަސްވީމަ މިވާގޮތަކީ އެއެއް ނުހިނގައޭ. އެ މީހުން އެތިބެނީ ބޭރުގައޭ. އެ މީހުން ތިބެނީ ސައިކަލުގައޭ.
މަގުމަތީގައޭ. މިކަން ހުއްޓުވުމަށް މިއަދުގައި ތިބި މީހުންނަށް ވެސް މިކަން ޢިބުރަތަކަށް ވާނީ ކުރިން ހިންގާފައި އޮތް
ހުރިހާ ވައްކަންތަކެއް ފުރިހަމައަށް ބެލި، ދަޢުވާކުރަން ފޮނުވި، އެ ޝަރީޢަތުން ދެން ގޮތެއް ނިންމާނީ. އެކަމަކު ތި
ބޭފުޅުންގެ ގާނޫނުން ތި ބޭފުޅުން އިންވެސްޓިގޭޝަން ކޮށްފައި، ތި ބޭފުޅުންނަށް ހެކި ހޯއްދެވިފައި، ފޮނުވޭ ކަމަށް
ވަންޏާމު އެ ފޮނުވާ ތާކަށް ފޮނުވީމަ ރައްޔިތުންނަށް އެބަ އެނގެއޭ މިކަން އެބަ ހިނގާކަން. އެހެންނަމަވެސް،
މިވީހާތަނަށް ތި ބޭފުޅުން ތި ތަނަށް ވަޑައިގެންނެވިތާ ވެސް އެތައް ދުވަހެއް ވެއްޖެއޭ. މި ދައްކަނީ ޕަބްލިކުގައި
އެތައް ގޮތަކުން ކަންކަން ހަމަ ލޮލަށް، ރޯމާދުވަލު މެންދުރަށް ފެނިފައި ހުރި ކަންކަމުގެ ވާހަކަ މިދައްކަނީ.
މިއަދުވެސް އެއިން އެއްވެސްކަމެއް ނުހިނގައޭ. މިއަދު ހިނގާ ކަންތައްތައް ވެސް ގެންނަންވީ. އަނެއްދުވަހު ހިނގާ
ކަންކަންވެސް ކުރަންވީއޭ. އެކަމަކު ލަސްވެގެންދާ ދިއުން އެއީ ރައްޔިތުންނަށް ކަންބޮޑުވުމެކޭ. އަދި މިއަދުގެ ތިބި
މީހުންނަށް ވެސް އަދި މާދަމާ އަންނަން އޮތް ޖީލުތަކަށް ވެސް މިކަން ޙައްލުނުވާ ކަމަށް ވަންޏާ މިކަން ކުރުމުގެ
ފުރުޞަތު އެބައޮތޭ. ތި ބޭފުޅުން ވާހަކައަކީ ތަރުތީބެއް ކަނޑައަޅާފައި ތަންކޮޅެއް ކުރިން ދުވަހަކު ވެސް ކަންނޭނގެ
ވިދާޅުވި ތި ބޭފުޅުން ތަރުތީބަކަށް ހައްދަވާނަމޭ މިކަން. މިއަދު އައިސް ތި ވިދާޅުވަނީ ނޫނެކޭ އަދި ނުހެއްދެވެއޭ. އަދި
ޕޮލިސީ އެއް މި ކަނޑައަޅަނީއޭ. ތި ބޭފުޅުން ޢައްޔަނުކުރެއްވިއިރުގައި ވަރަށް ފުރިހަމައަށް އަޅުގަނޑުމެން ކައިރީގައި
ވިދާޅުވިއޭ މިކަންކަން މިހެން މިހެން ހުރީމަ އަޅުގަނޑުމެންގެ ފުރަތަމަ ޓާގެޓަކީ މިއީއޭ. މިއަދު އައިސް ތި ވިދާޅުވަނީ
އަދިކިރިޔާ ޕޮލިސީއެއް ކަނޑައަޅަނީއޭ. އެހެންވީމާ، ކޮބައިތޯއޭ މިކަންކަމަށް ކުރިއެރުމެއް ލިބި މިވައްކަން މި ޤައުމު
ހުއްޓުވޭނެ ވާހަކައަކީ ޒިންމާ އޮތީ ތި ބޭފުޅުންގެ އަތްޕުޅު މަތީގައޭ. އެކަން މިހާހިސާބަށް ލަސްވެގެންދަނީ ކޮން
ސަބަބަކާ ހުރެ ކޮންފަރާތަކުން، ކޮން ނުފޫޒެއް ތި ބޭފުޅުންނަށް ފޯރާތީތޯ؟
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުގެ ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެއްވެސް ފަރާތަކުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަކި ނުފޫޒެއް ފޯރާތީކީ ނޫން. އަޅުގަނޑު ހަމަ ކުރީގައި ވެސް
ފާހަގަކުރިފަދައިން އަޅުގަނޑުމެން ފަރުމާކުރަމުން މި ދަނީ އެއް ޕޮލިސީއެއް ވެސް ނޫން. ވަރަށް ބައިވަރު ޕޮލިސީތައް
33

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
އަޅުގަނޑުމެން އެތެރޭގެ ކަންކަން ރަނގަޅުކުރުމަށް ޓަކައި، މިއީ ހަމަ އަވަސްކުރުމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ
ކަންކަން. ދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ އިންޓަރވިއުގައި އަޅުގަނޑުމެން މަޤާމާ ހަވާލުވިއިރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ވެސް ހުރި
ވަރަށް ބައިވަރު ޓާގެޓްސްތަކަކާއި ހަމަ އިންވިޖޭޖުކުރި ހަމަ ވަރަށް ބައިވަރު ކަންތައްތަކެއް ހުރި. އެކަމަކު މި ތަނަށް،
އޭ.ސީ.ސީއަށް އައިސް ޖޮއިންކުރާ ހިސާބުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގެނީ އެތެރޭގައި ހުރި ޕޮލިސީގައި ހުރި ދޯހަޅި
ކަންތައްތަކާއި އަދި އޭގެއިތުރުން އެތެރޭގައި ހުރި ރިސޯސް ކޮންސްޓްރެއިންޓްސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގެނީ
އެތެރެއަށް އައިއްސަ ވަންނަ ހިސާބުން. އައި.ޓީ ފެސިލިޓީތައް އޭ.ސީ.ސީގައި ދަށްކަމާއި، މިހުރިހާ ކަންކަން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި އެނގެނީ އެތެރެއަށް އައިއްސަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުގެ ޓާގެޓަކަށްވީ މަޤާމާ ހަވާލުވި
ހިސާބުން އައިއްސަ ކޭސް ފައިލުގައި ހުރި ހުރިހާ އެއްޗެއް ބަލާފައި މިއީ ކޭސްއެއްތޯ، އެގޮތަކަށް ނޫން އަޅުގަނޑު
އައިއްސަ މަސައްކަތް ބައްޓަންކުރަމުން މިދަނީ. މުޅި އިންސްޓިޓިއުޝަން ރިފޯމުކުރެވޭތޯ މިބަލަނީ. ރިފޯމުކުރަން
މިކުރާ މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރޭގައި މިބުނާހެން އެކި ޕޮލިސީތައް އެކުލަވާލައި، އަޅުގަނޑުމެންގެ އޭގެ އިތުރުން
ތަޙުޤީޤުތަކުގެ ސްޓްރަކްޗަރ ނޫނީ މީހުންތައް މަސައްކަތް ތަރުތީބުކޮށްފައި އޮންނަގޮތް އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލުކުރީ.
އެކަހަލަ ވަރަށް ބައިވަރު މަސައްކަތްތަކެއް ކުރެވެމުން މިދަނީ. ދެން ޕްރަޔޮރިޓީ، ޕްރަޔޮރަޓައިޒިންގ ޕޮލިސީއެއް
ހަދަންވެގެން އަޅުގަނޑުމެން، އެއީ ވަކި ކުޑަ ޕޮލިސީއެއް ވެސް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން އެއް ޕޮލިސީއެއް ނޫން، ވަރަށް
ބައިވަރު ޕޮލިސީތައް އެކުލަވާލަމުން މިއަދު އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވީ އަޅުގަނޑުމެން މި ޕޮލިސީ މިހާރު ޑްރާފްޓެއް
އަޅުގަނޑުމެންގެ ލީގަލްގައި ވެސް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ލީގަލުގައި މަސައްކަތް ކުރަނީ މިދިޔަ ސިކްސް، ސެވަން
މަންތްސްގައި އެންމެ ދެކުދިން. އެކަމަކު ތަޙުޤީޤީ އިދާރާއެއްގައި އެންމެ ދެ ލީގަލް ދެ ކުދިން މަސައްކަތް ކުރާއިރު
މިބުނާހެން ވަރަށް ބައިވަރު ކަންތައްތައް އަޅުގަނޑުމެން ބަލަންޖެހޭ. އެހެންވީމާ، އެ ދެ މުވައްޒަފުންނަށް
ކުރެވޭވަރަކުން މަސައްކަތް ކުރަމުން ހަމަ އެ ޕޮލިސީތަކުގެ މަސައްކަތް ވެސް އެކުދިން ވެސް ކުރަމުންދޭ. އެހެންވީމާ،
އެކަހަލަ ގޮންޖެހުންތަކެއް އެބަހުރި.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވަގުތު ހަމަވެއްޖެ.
އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
34

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
އަޅުގަނޑު ފަހު ސުވާލު. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ވާހަކައަކީ، ތި ޕޮލިސީއާއި އެއްޗެހި މި ޤައުމުގައި ހަދާތާ ވެއްޖެ
ފަންސާހަކަށް އަހަރު. ހަމަ ކޮންމެ ވުޒާރާއަކުން ގެނެސް ޕޮލިސީ ހައްދަވަނީ. ޕޮލިސީ ހައްދަވާ ނިމޭއިރު ވައްކަންކުރި
މީހާ އޭގެ ނާޖާއިޒު ފައިދާ ނަގައިގެން އަނެއްކާ އެހެން ވިޔަފާރިއެއް ކޮށްފައި އަނެއްކާ ތި ހެއްކަށް ނުފޫޒު ފޯރުވާ،
މުޅި ޤައުމުގައި މިނިވަންކަމާއެކީ އޭނަ އުޅޭހާ ހިނދެއްގައި ދެން ތި ބޭފުޅުންނަށް ކޮންކަމެއްތޯއޭ ކުރެވޭނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިތުރު ބޭފުޅުން ވެސް ފުރުޞަތަށް އެދިވަޑައިގެންފައި ވަނީ އިނގޭތޯ.
އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ވަރަށް ހިތާމައާއެކީ ދަންނަވަން އަޅުގަނޑުގެ އިތުބާރު ތި ބޭފުޅުންނަށް މިވަގުތަކު ނެތް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ބިލެތްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޙަލީމަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވަން.
ބިލެތްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޙަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، ވިދާޅުވެއްޖެ އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލައަކީ ވަރަށް ފުޅާ
ދާއިރާއެއްގައި، ދެން، މިހާރު އެ ފުޅާ ދާއިރާ އޮތްވަރުން މިހާރު އެ މައްސަލަ އެއްގޮތަކަށް ވެސް ނުބެލޭނެ ކަހަލަ
ނޫނީ، އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރަން ޙަޤީޤަތުގައި އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލައިގައި އެ ވައްކަންކުރި ފަރާތްތައް
ވަރަށް ބޮޑަށް ވިސްނާފައި އޮތީ ލާމެހިގެން މުޅި ރާއްޖޭގެ އެންމެން އެއަށް ފައްތައިގެން އެ މަސައްކަތް ކުރަން.
ވައްކަންކުރުވަން. އެއީ އުނދަގޫވާނެ ކަމަށް ބަލާފައި އެ ހޯދަން. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، މިހާރު
އަބްދުއްރަޙީމް ޢަބްދުاله އާއި ނިހާންކަހަލަ ބޭފުޅުން ހަމަ މަޝްހޫރު ބޭފުޅުން، އެ ބޭފުޅުންގެ ފްލެޓު އެއްޗެހި
ގަނެފައި ހުރި ވާހަކަ އެބަހުރި އާންމު މެންބަރުން، އާންމު ރައްޔިތުން ވެސް އޭ.ސީ.ސީއަށް ހުށަހަޅާފަ. ތި ބޭފުޅުން
މި ފާޚާނާގެ މައްސަލަ ބަ އްލަވައިފި. ރައީސް ނަޝީދުގެ 444 ރުފިޔާއެއްގެ މައްސަލަ ވެސް ބައްލަވައިފި. އެކަމަކު މި
އާންމު މި އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީއާ ނުގުޅި މިހެންހުރި ކަންތައް، ދެން، ގޭސް އެމް.ޑީއަކަށް ހުންނެވި މޯލްޑިވްސް
ގޭސް، މުޅި ރާއްޖެ ގަބޫލުކުރާ ބޮޑު ސިންގާ ވައްކަމެއް ކޮށްފައި އޮތް ކަން އެންމެންނަށް އެނގޭކަމެއް. އެކަމަކު ތި
35

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
ބޭފުޅުން އެއަށް އަދިވެސް، އެ މާނުގެ މައްސަލަގައި ވެސް، މޯލްޑިވްސް ގޭސް މައްސަލައިގައި ވެސް ހަމަ އެއްވެސް
ކަހަލަ ޚަބަރެއް އެނގިފައެއް ނެތް. އަދި ޕީ.އެސް.އެމް ވެސް ވަނީ އިންތިހާއަށް ވައްކަން ކޮށްފަ. އެބަހުރި ހަމަ
އެކިއެކި، ވަކިވަކި ފަރުދުން ހުށަހަޅާފައި ވަކިވަކި ކަންތައް. ވައްކަންކުރަމުން ކުރަމުން ގޮސް ހަމަ ތަންތަނުގައި ހުރި
ކުދިކުދި އެނދު ސާމާނު އެއްޗެހި ގަނެލާފައި ވެސް އެބަހުރި މިނިސްޓްރީގެ ބަޖެޓުން ނޫނީ އެ ކުންފުންޏެއްގެ
ބަޖެޓުން. އެވަރުގެ އެއްޗެހި އެތާ ތިބޭ ޕްރޮކިއުމަންޓުގައި ތިބޭ ކުދިން އެކަހަލަ ބޭފުޅުން ވެސް އެބަހުރި
އޭ.ސީ.ސީއަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅާފައި ވަކިވަކިން. ދެން އެ މައްސަލަތައް ނުބެލޭ ކަމަށް ވަންޏާ ދެން އަޅުގަނޑުމެން
ކިހިނެއްތޯ، މިހާރު ތި ބެއްލެވީ ހަމަ ވަރަށް ބާރަށް ގޮސް ބައެއް މައްސަލަ. އަޅުގަނޑު ބާރޭ މި ބުނަނީ އެއް އަހަރު
ވިޔަސް. އެކަމަކު އަނެއްކޮޅުން ހަމަ މިހިރަ މައްސަލަތައް މިހާރު ހުށަހަޅާފައި ހުރިތާ ދެތިން އަހަރު ވެއްޖެ
ކޮންމެވެސް ބަޔަކު ފްލެޓު ގަނެފައި ހުރި. އެކަމަކު އެ ކަންކަން އެއްވެސްވަރަކަށް ސަމާލުކަމަށް ނައިސް،
އެންމެންނަށް އެނގިގެން މިކަންކަން ދާއިރުގައި ވަރަށް ބޮޑަށް އޮޅިއްޖެ. އެކަމަކު ތި ބޭފުޅުން އަޅުގަނޑުމެންނާ
އިންޓަރވިއު ކުރި ދުވަހު، ޚާއްޞަކޮށް އަދި އެތާ އެތެރޭގައި އޭ.ސީ.ސީގެ ކަންތައް ހުރިގޮތް ވަނީމައޭ އެނގޭނީ
ވިދާޅުވީމަ ދެން އަޅުގަނޑު ވަރަށް ހައިރާންވެއްޖެ. އެއީ ޓްރާންސްޕޭރެންސީ ތަންތަނުގައި މަސައްކަތް ކުރައްވާފައި މި
ރާއްޖޭގައި ހަމަ ޑިމޮކްރަސީ ތެރޭގައި މަސައްކަތް ކުރެއްވި ބޭފުޅުން ތިއީ. ރާއްޖޭގެ ކަންކަން އެނގެންޖެހޭނެ. މިހާރު
ވިދާޅުވެފައި ތިމަންނަމެންނަކަށް ނޭނގެއޭ އެތާ ހުރި އެއްޗްިއސެއް، ދެން ވަރަށް އުނދަގުލޭ. އެހެންވީމަ، ތި ބޭފުޅުން
ތިތަން ރަނގަޅު ކޮށް ނިމޭއިރުގައި ދައުރު ނިމިފައި އޮންނާނީ. ވަރަށް ދެރަ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުގެ ޖަވާބު ދެއްވާ މި
ބޭފުޅުންގެ ވަކިވަކި ކަންތައްތައް ކޮންއިރަކުންތޯ މިހެން ހުށަހެޅިފައި ހުރި ކަންކަން އިންސާފެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ލިބޭނީ.
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުގެ ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ފުރަތަމަ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު، ރަނގަޅު ވާހަކައެއް. އަޅުގަނޑު ކުރީގައި މަސައްކަތް ކުރިން ހަމަ އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން
ކޮމިޝަނުގެ އެތެރޭގައި ހުރި ގޮންޖެހުންތަކުގެ ދިރާސާތައް ވެސް ހެދިން. އެކަމަކު އެއާ ވަރަށް ތަފާތު ދެއްތޯ
އައިއްސަ އަޅުގަނޑުމެން، އަޅުގަނޑު އޭގެ ޒިންމާ އުފުލައިގެން އެތެރޭގައި ހުރި ކަންކަން ޕްރެކްޓިކަލީ އަޅުގަނޑު
މިއީ އެ މަސައްކަތް ކުރުމާއި، އަޅުގަނޑު ރިސަރޗް ހަދާފައި ފައިންޑިންގސްއާ އެއީ ވަރަށް ތަފާތު ދެކަމެއް ދެއްތޯ؟
އެހެންވީމަ، އެވާހަކަ އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވީ. އަސްލު މަސައްކަތާ ހަވާލުވާއިރު އެތޭރޭގައި ހުންނަ އެކަހަލަ
ގޮންޖެހުންތައް އަދި ބޮޑަށް ރަނގަޅު، އެއީ ސޮލިއުޝަން ޕްރޮވައިޑުކޮށްދޭން ޖެހޭނީ މިހާރު އަޅުގަނޑު ދެއްތޯ؟
36

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
ކުރީގައި އަޅުގަނޑު އިޝޫސް މި އައިޑެންޓިފައި ކުރީ އެކްސްޓަރނަލީ ހުރެފަ. އެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު މި ފާހަގަކޮށްލީ.
ދެން، ތި ވިދާޅުވި ވަކިވަކި ކޭސްތަކެއް އެއީ، މިހާރު ތި ވިދާޅުވާ އެއް ފެލްޓު ކޭސްއަކީ އެއީ ކުރީގައި އޭ.ސީ.ސީ
އިން ކޮރަޕްޝަނުގެ ޢަމަލެއް ނެތް ކަމަށް ނިންމާފައި އޮތް ކޭސްއެއް. އެ ކޭސް އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ރީ-އޯޕަން
ވެސް ކޮށްފައި ވާނީ. އެގޮތަށް އެބަހުރި އޭ.ސީ.ސީގައި ކޭސްތައް. ދެން، އަޅުގަނޑުމެން ވަކި އިންޑިވިޖުއަލެއްގެ ވަކި
ކޭސްއެއް އެގޮތަކަށް ބަލައިގެނެއް ނޫން މި ބަލަނީކީ. އެހެންވީމާ، އެކަމަކު ބޭނުންފުޅިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ތި
ކޭސްތަކުގެ ޑެޑްލައިން އަޅުގަނޑުމެން، އަޅުގަނޑަށް ފަހުން ފޮނުވިދާނެ ކޮމިޓީއަށް އިނގޭތޯ. މިވަގުތު އަޅުގަނޑަށް
ދަންނަވަން ދަތި އޭގެ ޑެޑްލައިން.
ބިލެތްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޙަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ސީދާ ޓާގެޓުކޮށް ވަކި ބޭފުޅެއްގެ ވާހަކައެއް ނޫން އިނގޭތޯ. އެއީ މިއީ އަޅުގަނޑު ދައްކާ ވާހަކައެއް ނޫން.
މިއީ މި ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް، މިހާރު އޭ.ސީ.ސީގެ ރައީސަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން ބޭނުން މި ރާއްޖޭގެ
ރައްޔިތުންނަށް ވަރަށް ސާފުކޮށް މި ކަންކަން ހިނގާފައި އޮތްގޮތް އެނގެއޭ. އަޅުގަނޑުމެން އަދި ދައްކާ ވާހަކައެއް
ވެސް އެމީހުން ގަބޫލެއްނުކުރެއޭ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، މިކަހަލަ ކަންތައްތައް ހިނގާފައި، ޕީ.އެސް.އެމްގެ
ކޮރަޕްޝަނުގެ މައްސަލަ، މޯލްޑިވްސް ގޭސްގެ ކޮރަޕްޝަނުގެ މައްސަލަ، ދެން އަދި ހަމަ އިންޑިވިޖުއަލް މިބުނާ
ބޭފުޅުންގެ ހަމަ ކޮރަޕްޝަނުގެ މައްސަލައަކީ މި ރާއްޖޭގެ އެންމެންނަށް އެނގޭ. ޙަޤީޤަތް ވާނީ ޙަޤީޤަތަށް.
އަޅުގަނޑުމެންނަކަށެއް އެއެއް ފޮރުވައެއް ނުލެވޭނެ އެހެންނޫންތޯ. އެހެންވީމަ، ތި ބޭފުޅުންނަށް ގޮއްސަ ހުރި މިކަހަލަ
އިންޑިވިޖުއަލް މައްސަލަތައް ވެސް ކޮންމެވެސް މިންވަރެއްގައި ބަލާފައި ހާމަކުރެވެން އެބަޖެހޭތާ. އެހެންވީމާ،
ކޮންމެވެސް ވަގުތެއް ތި ބޭފުޅުން ނިންމާފައި އެއީ ކޮންއިރަކުންތޯ، ވަކި ބޭފުޅެއްގެ ވާހަކައެއް ނޫން. ކޮންމެ ބޭފުޅެއް
ވިޔަސް، މިހެންހުރި ފަސޭހައިން ނިމެންހުރި މައްސަލަތައް އަވަހަށް ނިންމާފައި ކޮންމެވެސް އެއްތަނެއްގައި
ޖައްސަވާށޭ. ވަރަށް އުނދަގޫ އަޅުގަނޑުމެންނަށް. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އެހެން ވިސްނުމަކަށް ދާންޖެހޭ އެބަ މިހާރު
އިނގޭތޯ. ހަމަ އުނދަގޫވެގެން މި އުޅެނީ. ވަރަށް ޕްރެޝަރ އެބަހުރި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް. ޙަޤީޤަތުގައި ވެސް
އެބަހުރި. އެނގޭ ވަރަށް އުނދަގޫކަމެއްކަން. އެހެންނަމަވެސް، ކޮންމެވެސް އަލިމަގެއް ހޯދަންޖެހޭ. އެހެންނޫނިއްޔާ
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ ވަރަށް އުނދަގޫވެފައި މި ތިބީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
37

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
އާދެ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ވަގުތު ހަމަވެއްޖެ. އަޅުގަނޑު މި ހުށަހަޅާލަނީ ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރަށް ދެވަނަ ފުރުޞަތެއް.
ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޝަހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑުގެ ދެ ސުވާލެއް، އޭ.ސީ.ސީ ރީ-ފޯމުކުރައްވާ ވާހަކަ އޭ.ސީ.ސީގެ
ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ ތި ވިދާޅުވީ. މިހާރު ރީ-ފޯމުކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކެއް ވެސް ފަށައިގެން،
ގަބޫލުފުޅުކުރެއްވޭތޯ އެއްވެސް ވަރަކަށް ޝައްކުކުރެވި ހީފުޅުވެފައި އެބައޮތްތޯ އޭ.ސީ.ސީ ތެރޭގައި އެއްވެސްވަރަކަށް
ކަމާ ގުޅުންހުރި އިންވެސްޓިގޭޓަރުން ނޫންނަމަވެސް، މި ކޭސްތައް ބަލަމުންދާ ފަރާތްތަކުގެ އެއްވެސްވަރަކަށް
ކޮރަޕްޝަނުގެ މައްސަލަ ހުރި ކަމަށް ގަބޫލުފުޅުކުރައްވަންތޯ؟ އަޅުގަނޑު އެހެން މި ދެންނެވީ އަޅުގަނޑަށް
ސަރުކާރުގެ މިނިސްޓްރީއެއްގެ މައްސަލައެއް، އޭ.ސީ.ސީއަށް ހުށަހެޅިފައި އޮތް މައްސަލަ އަޅުގަނޑު ފަހުން ތަފުސީލު
އަރުވާނަން މީޓިންގ ނިންމާލާފަ. މަޤާމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމުގައި ނުފޫޒާއި ބާރު ބޭނުންކުރުމުގެ މައްސަލައެއް
ހުށަހެޅިފައި އޮތްއިރުގައި، އެ މައްސަލަ ރަނގަޅުގޮތަކަށް ނިންމާލަ ދެވިދާނެ ކަމަށް، 1 ލައްކަ ރުފިޔާއަށް ނިންމާލަ
ދެވިދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް އެ ވާހަކަ ދެކެވުނު ފަރާތަކުން އައިސް އަޅުގަނޑުގެ ގާތުގައި އެހެން ބުނެފައި އޮތީމަ.
ތިތާ އެތެރޭގައި ކުރީގައި އޮތް ސަޤާފަތުގެ ތެރޭގައި އެ ހިނގި ކަހަލަ، މިކަން އެއްވެސްވަރަކަށް އޮތް ކަމަށް
ގަބޫލުފުޅުކުރައްވަންތޯ؟
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުގެ ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ތިއީ ދެން އަނެއްހެން އަޅުގަނޑަށް އެނގިފައި އޮތް ވާހަކަ ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، ތިއީ އޭ.ސީ.ސީ، އަޅުގަނޑަށް ތި
ޝަކުވާ އައިސްފި ކަމުގައި ވަންޏާ އަޅުގަނޑުމެން ތި ހަމަ އެޑްރެސްކުރާނަން. ދެން ހަމަ މި ފުރުޞަތުގައި
އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާނަން އަޅުގަނޑުމެންގެ އޭ.ސީ.ސީ ތެރޭގައި މިހާރު އެތިކްސް އެންޑް ސްޓޭންޑަޑް،
ޕްރޮފެޝަނަލް ސްޓޭންޑަޑްސް ކޮމިޓީއެއް އުފައްދާފައި ވާނެ. މި ކޮމިޓީގެ މައިގަނޑު މަޤްޞަދަކީ ކޯޑު އޮފް
ކޮންޑަކްޓާ މިހުރިހާ ކަންކަމެއް ބެލުން. އެއީ އެކަހަލަ ތުހުމަތުތައް މީގެކުރީގައި ވެސް އޭ.ސީ.ސީއަށް އައިއްސަ
ހުރީމަ.
ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޝަހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
38

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
އަދި އަޅުގަނޑަށް އަސްލު ޖަވާބެއް ނުއެއް ލިބޭ. އޭ.ސީ.ސީ ތެރޭގައި އެއްވެސްވަރެއްގެ ކޮރަޕްޝަނުގެ ކަމެއް އުޅޭ
ކަމަށް ގަބޫލުފުޅުކުރެއްވޭތޯ ނޫންތޯ؟
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުގެ ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިވަގުތު އަޅުގަނޑަކަށް ގަބޫލެއްނުކުރެވޭ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ގަމު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވިސާމް.
ގަމު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ވިސާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީ މައްސަލަ، ޙަޤީޤަތުގައި އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީ މައްސަލައިގައި ވަރަށްގިނަ ފަރާތްތައް އެބަ
ޝާމިލުވޭ. އެހެންނަމަވެސް، ރައީސް ޔާމީނު ވެރިކަމުގައި އޭރުގައި ހުރިހާ ކުންފުނިތަކާއި އަދި އޭރުގައި މި ބުނީ
ފްލެޓު ކޮމިޓީއަކަސް އަދި ކޮމިޓީއަކާ، މިހެންގޮސް މިނިސްޓްރީ ލެވަލްގައި ވަރަށްގިނަ މައްސަލަތައް ހުށަހެޅި
އެމް.ޑީ.ޕީގެ ފަރާތުން ވެސް. އަދި އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުން ވެސް އޭރުގެ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ފަރާތުން ވެސް.
އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލައިގައި އެ ކުރާ ތަޙުޤީޤު އެސެޓު ރިކަވަރީ ކޮމިޝަނާ އެއްކޮށް ތި ބޭފުޅުން
ކުރިއަށްގެންދެވި ނަމަވެސް، އޭ.ސީ.ސީގައި ވަރަށްގިނަ މައްސަލަތައް ހުންނާނެ. ދެންމެ ބިލެތްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު އެ ފާހަގަކުރި، އެ މައްސަލަތަކުގެ މި ބުނީ ތަފުސީލެއް ނަމަވެސް އަދި އާންމު ރައްޔިތުން އެބަ ބޭނުންވެއޭ
އެ މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން ވަކި މައްސަލަތަކެއް އޮތީ މިދިޔަ ކޮމިޝަނުން ތަޙުޤީޤު ނުކުރަން ނިންމާފައޭމ
ތަޙުޤީޤުކުރަން ހެއްކެއް ނެތޭ، އެއީ މިވެނި މިވެނި މައްސަލައެއްކަން އެ މަޢުލޫމާތު އެބަ ބޭނުންވެއޭ އާންމު
ރައްޔިތުން. ޙަޤީޤަތުގައި ޕަބްލިކް އިންޓްރަސްޓުގެ ވާހަކަ ތި ބޭފުޅުން ދައްކާއިރު، މި ބުނީ ޕަބްލިކުގައި އެންމެ ބޮޑަށް
ވާހަކައަކީ އާންމުންގެ ކަންބޮޑުވުން އޮތީ މި ކަމުގައި. ވީނުވީއެއް ނޭނގި. މިއަދު ވާހަކައަކީ ކޯޓުތަކަށް
ބަދަލުގެނެސްގެން އިންސާފުވެރިކަމާއެކު ޝަރީޢަތް ދާ ކަމުގެ ވާހަކަ ދައްކާ. އެހެންނަމަވެސް، ތި ބޭފުޅުން
ޢައްޔަނުކުރުމަށްފަހު އޭގެ އެއްވެސް މަޢުލޫމާތެއް ވީއެއްނުވީއެއް ނޭނގޭ. އެހެންވެ އެކަމުގެ ކަންބޮޑުވުން އެބަހުއްޓޭ.
އެހެންވީމާ، އޭގެ ތަފުސީލީ މަޢުލޫމާތުތަކެއް ތި ބޭފުޅުންނަށް ދެވޭނީ ކޮން ދުވަހަކުންތޯއޭ؟
39

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުގެ ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ތި ވިދާޅުވީ ތަޙުޤީޤުކުރަން ނުނިންމާ، ނޫނީ ދަޢުވާކުރަން ނުފޮނުވަންވެގެން ނިންމާފައި ހުރި ކުރީގެ ކޭސްތަކުގެ
ވާހަކަތޯ؟ މިހާރު އޭގައި އަޅުގަނޑުމެން އަސްލު އެތައް ހާސް ކޭސްތަކެއް އެބަހުރި. އަޅުގަނޑުމެން ޖެހޭނީ
އިންޑިވިޖުއަލީ އެހެންހުރި، ކްލޯޒްކޮށްފައި ހުރި ވަރަށްގިނަ އެއްޗެހި އަޅުގަނޑުމެން ޖެހޭނީ ދިރާސާކުރަން. ދެން، ހަމަ
ޓުބީ އޮނަސްޓު އަޅުގަނޑުމެންގެ ރިސޯސަސް އެބަހުރިތޯ އެވަރަށް އެހެރަ ކްލޯޒްކޮށްފައި ހުރި ހުރިހާ އެއްޗެއް ރީ-
އޯޕަންކުރުން ނޫނީ އެ ދިރާސާކުރުން. އެއީ އޯލްރެޑީ އޮންގޮއިން އޯޕަން އެހާ ބައިވަރު ކޭސްތައް ހުއްޓާ
އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ދަތިކަމެއް އިނގޭތޯ. އެހެން ވަކި އަދި ހާމަކުރަން ވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ޖެހޭނެ ދެއްތޯ
އިންސްޓިޓިއުޝަންގެ ކްރެޑިބިލިޓީ ވެސް ހިފަހައްޓަން.
ގަމު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ވިސާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު މި ފާހަގަކޮށްލަނީ، އަބަދުވެސް މިބުނީ އޭ.ސީ.ސީ އިން މީގެކުރިން ވެސް ހަމަ މަޢުލޫމާތުތައް ދީފައި
އެބަހުރި މިސާލަކަށް ބުނާކަމަށް ވަންޏާ އާރު.ޑީ.ސީގެ 20 މައްސަލަ އެބަ ބަލަން ކަމަށް. ޕީ.އެސް.އެމްގެ 15
މައްސަލަ އެބަ ބަލަން ކަމަށް. ތި ބޭފުޅުން މިބުނީ މިއަދާ ހަމައަށް އައިއިރު، ތި ބޭފުޅުން އުސޫލު ހަދާ ވާހަކަވެސް
ދެންމެ ފާހަގަކުރައްވައިފި. އެހެންނަމަވެސް، މިދިޔަ ރައީސް ޔާމިނު ވެރިކަމުގައި އެކިއެކި ކުންފުނިތަކުގެ 20
މައްސަލަ ހުށަހަޅައިގެން ތި ބޭފުޅުންނަށް ވާހަކައަކީ މައްސަލަތައް ނުބަލަން ނިންމާފައި އޮތީ އޭގެތެރެއިން 10
މައްސަލަކަމާއި، އޭގެ މިހާރު ބަލަމުންދަނީ އެއް މައްސަލަކަމާ އެ މިންވަރަށް މި ބުނީ ތާވަލެއްގެ ގޮތުގައި ވާހަކައަކީ
މުއައްސަސާތައް ނުވަތަ ކުންފުނިތަކުގެ މި ބުނީ ލެވަލްގައި ވެސް ތި ބޭފުޅުންނަށް ކޮންމެވެސް ކަހަލަގެ ހިސާބެއް މި
ބުނީ އާންމު ރައްޔިތުންނަށް ވާހަކައަކީ ދެވިދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. މި ދައްކަނީ އަދި
އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލައިގެ ވާހަކައެއް ނޫން. އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލަ ނޫނަސް އެތަކެއް
މައްސަލަތަކެއް އެބަހުރި ހުށަހަޅާފަ.
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރު ޢަލީ އަޝްރަފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ކުޑަކުޑަ ހިސާބެއް ތިބޭފުޅުން ދޭން ބޭނުންވޭ މިއަދު
ހިއްސާކޮށްލަން އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން 9 ސެޕްޓެންބަރު 2019 ވަނަ އަހަރު އަޅުގަނޑުމެން 5 މެންބަރުން
ހަވާލުވިއިރުގައި ތަޙުޤީޤުކުރަން ނިންމާފައި ތަޙުޤީޤުކުރަމުންދާ މައްސަލަތަކުގެ އަދަދަކީ 548. އޭގެތެރޭގައި އެބައުޅޭ
40

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
2010 އަކަށް ނިސްބަތްވާ 7 މައްސަލަ، 2011 އަށް ނިސްބަތްވާ 7 މައްސަލަ، 2012 އަށް ނިސްބަތްވާ 17
މައްސަލަ، 2013 އަށް ނިސްބަތްވާ 27 މައްސަލަ، 2014 އަށް ނިސްބަތްވާ 37 މައްސަލަ، 2015 އަށް
ނިސްބަތްވާ 33 މައްސަލަ، 2016 އަށް ނިސްބަތްވާ 37 މައްސަލަ، 2017 އަށް ނިސްބަތްވާ 61 މައްސަލަ، 2018
އަށް ނިސްބަތްވާ 169 މައްސަލަ. އަދި 2019 ގައި އަޅުގަނޑުމެން ހަވާލުވުމުގެ ކުރިއަށް ނިސްބަތްވާ 163
މައްސަލަ. ޖުމުލަ 548 މައްސަލަ. މިއީ ޕެންޑިންގ. މީގެތެރޭގައި ހިމެނެނީ ތި ދަންނަވާ ޒާތުގެ ހުރިހާ މައްސަލައެއް
ވެސް ބުނަންޏާ. މައްސަލައެއްގެ އޭގެ ވަގުތުގައި، މިސާލަކަށް ބަލަމާހިނގާ. 2014 ގައި ހުށަހެޅުނު މައްސަލައެއް
2014 ގައި ނުބަލައި ނުވަތަ ބެލުން ލަސްވެ ގޮއްސަ 2019 އާ ހަމައަށް ޕެންޑިންގ ވެއްޖިއްޔާ ދެން ވަރަށް
އުނދަގޫތަކެއް ދިމާވޭ. އަޅުގަނޑުމެނަށް ޙަޤީޤަތުގައި ދިމާވެގެން މި އުޅެނީ އެ އުނދަގުލޭ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ.
މިސާލަކަށް ގޭސް މާންގެ ވާހަކަ ހަމަ ކޮންމެ ބައްދަލުވުމެއްގައި ވެސް އަޅުގަނޑަށް ނެގޭތީ އެ ވާހަކައަށް ވެސް ހަމަ
އަލިއަޅުވާލަން ބޭނުން. މިހާރު ވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ އެ މައްސަލަ ހަވާލުވެފައި އޮތް އިންވެސްޓިގޭޝަން ޓީމުން
ގޭސް މައްސަލަތަކަށް ބަލައި އިންވެސްޓިގޭޝަން ޓީމުތައް މަސައްކަތް އެބަކުރައްވަމުން ގެންދަވާ އެ ބޭފުޅާ ގެނެވޭތޯ
އެހެންނޫންތޯ މާޖިދު؟ އެހެންވީމާ، މަސައްކަތްނުކޮށް ތިބެނީކީ ވެސް ނޫނޭ. އެކަމަކު، މިގޮތަށް އޭގެ މުޢާލާތް،
މައްސަލައިގައި ޙަޤީޤަތުގައި ބަލަންވާ ވަގުތުގައި މައްސަލަ ނުބެލި ގޮއްސަ މުޢާލާތް ކަނޑުނީމާ އަޅުގަނޑުމެން
އޭ.ސީ.ސީއަށް ހަމަ މިހާރު ދިމާވަފައި އޮތީ ވަރަށް ބޮޑު ގޮންޖެހުމެކޭ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން އެ
މައްސަލަތައް ނުބަލަން ދޫކޮށްފައި އޮތީކީ އެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން ޚާއްޞަ ސަމާލުކަމެއްދީގެން ވަކި ޕްރޮޖެކްޓެއްގެ
ސިފައިގައި މި ޕެންޑިންގ މައްސަލަތަކަށް ވެސް ހަމަ ރިޢާޔަތްކޮށްގެން ޕްރޮގްރާމެއް ހަމަ އެކުލަވާލައިގެން މިހާރު
ކުރިއަށް މި ގެންދަނީ. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަގައިމު ވެސް މައްސަލަތައް ނުބަލައި ދޫކޮށްލާނީކީއެއް. އެ މައްސަލަތަކަށް
ރިޢާޔަތްކުރާނަން. ދެން، ރައީސާ ވިދާޅުވިހެން ވަރަށް ގިނަ މައްސަލަތަކަކީ ކުރީގެ ބޮޑެތި މައްސަލަތައް އެބަހުރި،
ކުރީގެ ކޮމިޝަނުން ނުވަތަ ކުރީގެ މުއްދަތުތައް ތެރޭގައި ނޯ ކޮރަޕްޝަނަށް ނިންމާފައި، އަޅުގަނޑުމެން ފަހަރެއްގައި
ޖެހިދާނެ އެ އެއްޗިހިތައް އޯޕަންކުރަން ވެސް. އެވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި އުފައްދާފައި
އޮތް ސުވާލެއް މިހާރު. އެހެންވީމާ، މިކަހަލަ ކުރީގެ މައްސަލަތަކުގައި މި ލަސްވާ ލަސްވުމަކީ ހަމަ އެންމެ އެއް
ކަމެއް ދެ ކަމެއްގެތެރެއިން ހިނގާ ކަމެއް ނޫނޭ. ވަރަށް ބައިވަރު ގޮންޖެހުންތަކަކާހުރެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދަތިތަކެއް
ދިމާވެގެންނޭ މި އުޅެނީ. ޝުކުރިއްޔާ.
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުގެ ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
41

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
އަޅުގަނޑު ހަމަ ދެތިން އެއްޗެއް ފާހަގަކޮށްލާނަން. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ރީ-އޯޕަންކުރަން، ކޭސްއެއް ކޭސްއެއް
ރީއޯޕަންކުރަން ނިންމާއިރު، އަޅުގަނޑުމެން ބަލާ ކަންތައް ތެރޭގައި، އެއީ މިސާލަކަށް އޭރުގެ ނޫނީ ތަޙުޤީޤު ޓީމުން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މެމޯއެއް ފޮނުވާފައި، އެ ބޭފުޅުންނަށް ކަންބޮޑުވުންތަކެއް ހުރެފައި، އެ ގޮތަކަށް ފޮނުވާފައިހުރި
ކޭސްތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ހުންނާނެ ރީއޯޕަންކޮށްފަ. ދެން، އެއްބައިފަހަރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަމިއްލައަށް
ފާހަގަކުރެވިގެން ވެސް ހުންނާނެ ހުންނާނެ އެ ޑިސިޝަން ނަގާފަ. ދެން، ހަމަ އެއާއެކީގައި އަމިއްލަ ފަރާތަކުން
މިސާލަކަށް ހުރެދާނެ ސިޓީއެއް ހުށަހަޅާފަ. ދެން، އަޅުގަނޑުމެން ދިރާސާކޮށްފައި، ހަމަ ރަނގަޅު ބްރައުންސް
އެބަހުރިތޯ އަޅުގަނޑުމެން އިތުރު ޑިސިޝަނެއް ނަގަން. އެގޮތަށް ބަލާފައި ވެސް ހުންނާނެ ޑިސިޝަން ނަގާފަ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު 12.30 ވެގެން ކޮމިޓީގެ ވަގުތު ހަމަވެފައިވާތީވެ، އަދިވެސް ފުރުޞަތަށް އެދިފައި ތިބި އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރުން ތިބީމަ ވަގުތު އިތުރުކުރަން ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ކަމަށް ވަންޏާމު އެގޮތަށް ހުށަހަޅުއްވާ. ވޯޓަށް އަހާލާނަން
އަޅުގަނޑު. އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.
އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން ކޮމިޓީގެ ވަގުތު އިތުރުކުރަން. 15 މިނެޓަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އޯކޭ! އެހެންވީމާ، 15 މިނެޓަށް ތާއީދުކުރައްވަން ދެއްތޯ. އާދެ! އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް އަޅުގަނޑު އިތުރުކޮށްލާނަން
އެއްވެސް މެންބަރެއްގެ އިޢުތިރާޟެއް ނެތް ކަމަށް ވަންޏާ ކުރިއަށްގެންދަން. މިހާރު މި އޮތީ 2 ވަނަ ފުރުޞަތަށް
ތިނަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އެއަށްފަހު ބާރަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.
ތިނަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުاله ސަނީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު އަބަދުވެސް އެދެނީ ރައްޔިތުންނާ ވަރަށް ގުޅުންހުރި ސުވާލުކުރެވޭތޯ. އެހެންނަމަވެސް، ޖަވާބު ނުލިބުނަސް.
އަޅުގަނޑުމެން މަޤާމަކަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ހޮވީމަ އަޅުގަނޑު 6 މަސްދުވަހު ގޭގައި ހުރީމަ ރައްޔިތުން
ކިތަންމެ ވަރަކަށް ހަޅޭލެވިޔަސް އަޅުގަނޑަށް ކުރެވޭނެކަމެއް ނޯވޭ ގާނޫނު އެހެން އޮތީމަ. އެހެންނަމަވެސް، އެންޓި-
42

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
ކޮރަޕްޝަން އުފައްދާފައި އޮންނަނީ، ރާއްޖޭގެ މުއައްސަސާތައް އޮންނަނީ އެކަހަލަ ކަންތައްތަކަށް ޙައްލެއް ދިނުމަށް.
އެގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ސުވާލުކޮށްލީ. ހަމަ ސަމާލުކަމަށް ޓަކައި މި ނަންގަނެލީ އެހެން މީހުންގެ. އެއީ އެ
ތާނގެ ޕީ.އެސް ނެގިތާ، ހެލްތު މިނިސްޓްރީގެ ޕީ.އެސް ނެގިތާ 6 ދުވަސް ފަހުން ހެލްތު މިނިސްޓަރު އަމިއްލަފުޅަށް
މަޑުކުރެއްވީ. ކާކުތޯ ޕްރޮބޭޝަން ޕީރިއަޑުގައި ޕީ.އެސްގެ 3 މަސްވީމަ އެކަން ޙައްލުކޮށްދޭނީ. މިނިސްޓްރީތަކުން ހަމަ
ޖަވާބުނުލިބޭތީ އެ ކަންތަކުގެ ވާހަކަ. އެހެންވީމާ، އެއީ އެހެން ހުންނަ ކަންތައް. ދެން، އަޅުގަނޑު މިފަހަރު ވެސް
ރައްޔިތުންނާ ވަރަށް ބޮޑު ގުޅުން ބޮޑު ސުވާލެއް މި ކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ. ފަހަރެއްގައި ތި ބޭފުޅުންނަށް މައްސަލަ
ހުށަހެޅިފައި ނެތް ކަމަށްވިޔަސް، ތި ބޭފުޅުން މައްސަލަ ހުށަހެޅިފައި ނެތް ކަމަށް ވެއްޖިއްޔާ މި މައްސަލަ މި
ވަގުތުން ފެށިގެން ފައިލްކޮށްދިނުން އެދެން. އެއީ ގާކޮށީގެ މައްސަލަ. ގާކޮށީގައި ހިންގަމުން އަންނަ މަރުކޭޓުގެ
މައްސަލަ. މަރުކޭޓު މައްސަލައަކީ އަޅުގަނޑުމެން މިތާ ތިބި ތަފާތު މެންބަރުންނަށް އެކި ގޮތްގޮތުން ރައްޔިތުން، އެއީ
ބިން ދީފައި، އޮތީ ބިން ދެވިފައި އޮތީ ވިޔަފާރިވެރިންގެ ޖަމުޢިއްޔާއަށް. ވިޔަފާރިވެރިންގެ ޖަމުޢިއްޔާގެ އިސް ފަރާތުގެ
ކުންފުންޏަކުން އެ ވިޔަފާރިވެރިންގެ ޖަމުޢިއްޔާއިން އެތަން ކުއްޔަށް އަނެއްކާ ނަގައިގެން އެ ބޭފުޅުންގެ އާއިލާ މީހުން
އެކަނި އެތާނގައި ވިޔަފާރިކުރާ އުސޫލު. މިއީ ތަކުރާރުކޮށް އަޅުގަނޑުމެނަށް، މި މަޖިލީހަށް ވެސް މެންބަރުން ފޮނުވި
ސިޓީތަކެއް ވެސް އެތަން ހިންގެވި. އެކަމަކު، އަޅުގަނޑުމެނާ ހަމައަށް އަދި އައިއްސައެއް ނެތީމާ. އެހެންވީމާ، ތި
ބޭފުޅުންގެ ސަމާލުކަމަށް އައިއްސަ އޮތިއްޔާ ކުރިއަށް ގެންދެވުން އެދެން. ނެތިއްޔާ މި ހިސާބުން ފައިލްކޮށްގެން، އެއީ
ރައްޔިތުން މިގޮތަށް ރިޕީޓެޑް، ތަކުރާރުކޮށް އެދެމުންދާތީވެ އެ ބޭފުޅުން ދެން އެ މައްސަލަ ވައްދާފައި ނެތިއްޔާ
ނޯންނެތާ؟ އެހެންވެގެން އެ ރިޕޯޓެޑްކޮށް، ރައްޔިތުން އެދެމުން އަންނަ ކަމެއްވީމަ ތި ބޭފުޅުންނާ ހިއްސާކޮށްލީ.
ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ބާރަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.
اله
ބާރަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢަބްދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ ހަމަ. އަޅުގަނޑު ވަރަށް ކުރުކޮށް އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ 3 މިނެޓުތެރެއަށް ފައްތާ ނިންމާލާނަން.
އަޅުގަނޑު ކުރިން ފާހަގަކޮށްލި މައްސަލައަކީ އެއީ ހަމަ 17/11 ގައި ހުށަހެޅުނު މައްސަލައެއް. ދެން ތި ބޭފުޅުން
ރަޖިސްޓަރވީކަމަށް، އެ މައްސަލަ ކުރިއަށްގެންދަވަން ނިންމެވީ 14/4 ގައި. ދެން، ޖަވާބުދެއްވީ އޮކްޓޫބަރު މިދިޔަ
43

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
އަހަރުގަ އި އިނގޭތޯ. އެއީ ހަމަ ހިއްސާކޮށްލީ. ދެން، އޭގެ އިތުރަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ކުރިންކުރި ސުވާލާ ގުޅިގެން
ދަންވާލަން އޮތް ވާހަކައެއް އޮތީ. މި ޤާނޫނުއަސާސީން ކޮރަޕްޝަނުގެ މައްސަލަތައް ބެލުމުގެ މެންޑޭޓު ހަވާލުކޮށްފައި
އޮތީ އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނާ. އެއީ ތި ބޭފުޅުންނަށް ލިބިދީފައި އޮތް މެންޑޭޓެއް ޤާނޫނުއަސާސީން އިނގޭތޯ.
އެހެންވީމާ، ހަމަ އަނެއްކާ ވެސް މި ދާންޖެހެނީ ތަޙުޤީޤާ ދިމާލަށް. ދާއިރުގައި ދެންމެ ފާހަގަކުރައްވައިފި ޖޮއިންޓު
އިންވެސްޓިގޭޝަންއެކޭ ހިންގަވަނީ އިނގޭތޯ. ޖޮއިންޓު އިންވެސްޓިގޭޝަން ހިންގަވާއިރު 3 ޕާޓީ އެބަ އެކުލެވެއޭ
މިސާލަކަށް އިނގޭތޯ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ އަދި އަޅުގަނޑަށް ގަބޫކުރަނީ ވެސް ލީޑު ރޯލެއް
އޮންނާނީ އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނަށޭ. ތި ބޭފުޅުން އިނީޝިއޭޓު ނަންގަވަންޖެހޭނެއޭ ކޮރަޕްޝަން މައްސަތަކުގައި
ތަޙުޤީޤުކުރެއްވުމުގައި. ލީޑު ރޯލު އަދާކުރައްވަންޖެހޭނީ އޭ.ސީ.ސީންނޭ. އެހެންވީމާ، އެ ހައިސިއްޔަތުން ލީޑްރޯލު
އަދާކުރެއްވުމުގެ ޒިންމާގެތެރެއިން މައްސަލަތައް ނިންމާނެ ޑޭޓުތަކަކާއި، އެ މައްސަލަތައް ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ ގޮތާއި
އަދި މަސައްކަތްކުރާނެ ގަޑިތަކާ މި ކަންތައްތައް ކަނޑައަޅުއްވައި ތަޙުޤީޤެއް ފެށުމާއި ނިންމުމާއި، ދެން އެ
އިންވެސްޓިގޭޝަން ހިންގާނެގޮތުގެ ޕްލޭނެއް ތި ބޭފުޅުންގެ އޮންނަންވާނެއޭ. އަދި ދެން ތިބި ދެ ޕާޓީއަކީ ވެސް އަދި
ޕޮލިސް ކަމަށް ވިޔަސް އަދި އެހެން ފަރާތެއްކަމަށް ވިޔަސް ވެސް، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާގޮތުން ޤާނޫނުއަސާސީންނާއި
އަދި ގާނޫނުގައި މެންޑޭޓް ދީފައި އޮތް ފަރާތުގެ ހައިސިއްޔަތުން ލީޑު ރޯލެއް ތި ބޭފުޅުން އަދާކުރައްވާނެއޭ. އެއީ
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ކޮމިޓީއަށް ތި ބޭފުޅުންނަށް ވިދާޅުވެދެއްވެންވާނެއޭ ކޮރަޕްޝަން މައްސަލައެއް ރަޖިސްޓަރވީމާ
ދެން އެ ދާނެގޮތާއި، ތި ބޭފުޅުންގެ ޓާގެޓު ޑޭޓު އެ މައްސަލަ ނިންމުމުގެ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، ސަމާލުކަމަށް ޓަކައި
އަޅުގަނޑު ހަމަ އެ ވާހަކަ ދަންނަވާލީ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
3 ވަނަ ފުރުޞަތަކަށް އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.
އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ކުރިން ވެސް ހަމަ ތަކުރާރުކޮށް ދެންނެވި ވާހަކަ މެންބަރު
އަޝްރަފް އެ ވިދާޅުވީ. ލަސްވަމުން ލަސްވަމުން ގޮއްސަ އެ ތަޙުޤީޤުނުކުރެވި، އެ މުޢާލާތް ކެނޑި، އޭގެ ހުރިހާ
އެއްޗެއް ހޯދަންވާ މިންވަރަށް ނުހޯދި އެކަން ފުދިގެންދާން. މި ޤައުމު އުފެދުނީއްސުއްރެ ހިނގާ ކަމެއްގެ ވާހަކައެއް،
ރައްޔިތުން ފާހަގަކުރާ ކަމެއްގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ތަކުރާރުކޮށް މި ދަންނަވަނީ. އެހެންވީމާ، މިއަދު އެ
44

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
ޒިންމާ ޤާނޫނުއަސާސީން މިނިވަންކަމާއެކީ ދީފައި އޮތީ އޭ.ސީ.ސީއަށޭ. އެހެންވީމާ، ތިން އަހަރު، ހަތަރު އަހަރު،
ފަސް އަހަރުވެފައި ހުރި ކަންކަން މިއަދު ތިހާ ހާލަތަށް ދާއިރުގައި މާދަމާ، މިއަދު މިތިބަ، އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު
މިތިބަ ތަނުގައި ތިބޭއިރުގައި ވިސްނުން އެބަ ގެންގުޅެންޖެހޭ ފުރުޞަތު އެބައޮތްކަން. އެ ނުހިނގާދާ ކޮންމެ ވަގުތަކީ
އަނެއް މީހާއަށް ވައްކަންކުރަން ލިބޭ ފުރުޞަތެއް ކަމަށް ދެކިގެން ކުރާ މީހުން ވެސް އުޅޭނެ. ނުކުރާ މީހުން ވެސް
ތިބޭނެ. އެހެންވީމާ، މި ޤައުމުން ވައްކަންކުރަން ހުއްޓުވުމުގެ ޒިންމާ އޮތީ ތި ބޭފުޅުން އަތްޕުޅުގައޭ. އެހެންވީމާ،
ޕްލޭނެއް ހައްދަވާފައި މިއާ އެ އްކޮށް ގެންދެވޭނެ ގޮތަކަށް، މި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ އިތުބާރު ހިފޭނެ ގޮތަކަށް ތި
ބޭފުޅުންގެ ޢަމަލު، އަޅުގަނޑަކަށް ގަބޫލެއްނުކުރެވޭ، ޖޮއިންޓު ވެންޗަރ ހެދިދާނެ ބޮޑެތި ކޭސްތަކަށް. އެއީ ތި
ބޭފުޅުން ފޮނުވީމާ އަނެއް ބަޔަކު، އަނެއް ބަޔަކު ފޮނުވީމަ. އެކަމަކު، ތި ބޭފުޅުންގެ އަތްމަތީގައި އޮންނަ އެއްޗެއް،
ޕޮލިހުންނާ އުފައްދާފައި އޮތް ކޮމިޝަނަކުންނޭ ބުނީމަ އެއީ އަދި ވަކި ޚާއްޞަ ވަކި ކަންތައްތަކެއްގެ ވާހަކަ މި
ދައްކަނީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެދެން އިޚްލާސްތެރިކަމާ އެކީގައި، ތެދުވެރިކަމާ އެކީގައި ވާހަކައަކީ މި
ރާއްޖޭގެ ކޮރަޕްޝަން ހުއްޓުވުމަށް ތި ބޭފުޅުން ވީހާ، ރޭގަނޑާއި ދުވާލު ތިބެގެން، އަޅުގަނޑު ތި ބޭފުޅުން
އިންޓަރވިއުގައި ވެސް ދެންނެވިން ރޭގަނޑާއި ދުވާލު ހޭލާ ތިބެގެން ވެސް ކުރަންޖެހިފައި އޮތް ބޮޑު ޒިންމާއެކޭ މިއީ
އެންމެ ވަގުތެއް ވެސް ދޫނުކޮށްލާ. އެހެންވީމާ، މި އަދާ ހިސާބަށް ދިޔައިރު ވެސް މިއިން އެއްވެސް ކަމެއްގެ ކަމެއް
ހަމަ އެއްވެސް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ނެތޭ އެއްވެސް މީހަކާ ދޭތެރޭގައި ނަފުރަތެއް ވެސް، ހަސަދައެއް ވެސް، އެހެން
އެއްވެސް ވިސްނުމެއް. ޤައުމޭ އިސްވާންވީ. ރައްޔިތުންނޭ ވިސްނަންވީ. މިތަނަށް އަޅުގަނޑުގެ ނަން ފޮނުވިޔަސް
އަޅުގަނޑު މައްސަލައެއް ނެތޭ. އެ އޮންނަ ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ގާނޫނުތަކުގައި ވާގޮތުގެ މަތިން ތަޙުޤީޤުކޮށް ފޮނުވީމަ
އެ ނިމުނިއްޔޭ. އެއީ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ވާހަކައަކީ. އަޅުގަނޑު މިއަދު މި މަޤާމުގައި އިނދެގެން އަޅުގަނޑު
ކަމެއް ދިޔައިމަ އޭތި ބާއްވާފައި، އަނެއް މީހާގެ ކަމެއްގައި ދިޔައިމަ، ނިކަމެތި މީހާގެ ކަމެއް ދިޔައިމަ އޭތި
އަވަސްކޮށްފައި، އެހެން އޮންނަ އުސޫލެއް އޮވެގެންނެއް އިންސާފެއް ރައްޔިތުންނަކަށް ޤައުމަކަށެއް ނުލިބޭނެ.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވީ މިއަދުން ފެށިގެން، އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ ވަރަށް ތަފުސީލު. އެއްވެސް
ބޭފުޅަކު، ތި ބޭފުޅުންގެ ހިތުގައި އަޅުގަނޑުގެ ހިތުގައި ނަފުރަތެއް ވެސް އެއްވެސް އެއްޗެއް ތި ބޭފުޅުންގެ ނެތޭ.
އެކަމަކު، ތި ބޭފުޅުން މިހާހިސާބަށް މަޤާމަށް ޢައްޔަނުކުރުމަށްފަހު އެދެވޭ ނަތީޖާއެއް ނުނިކުންނާތީ އަޅުގަނޑު މި
ދެންނެވީ ވަރަށް އިޚްލާސްތެރިކަމާއެކީގައި ރަނގަޅުކޮށްދެއްވާށޭ. އެކަމަކު، އަޅުގަނޑުގެ އިތުބާރެއް ނެތޭ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
45

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
3 ވަނަ ފުރުޞަތަކަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އުޝާމް. މިހާހިސާބުން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު ބަންދުކޮށްލީ.
ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އުޝާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ހަމަ ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅިފައިހުރި، އަޅުގަނޑުމެންގެ
ސަމާލުކަމަށް އައިއްސަ އޮތް މައްސަލައެއް. އެމް.އެމް.އޭއިން ގެނެއްސަ އޮތް މައްސަލައެއް، އެފް.އައި.ޔޫއިން
އެސް.ޓީ.އާރެއްގެ މައްސަލަ. ތި ބޭފުޅުން މަޢުލޫމާތުދެއްވާފައި އޮތީ މި މަހުގެ ނިޔަލަށޭ އަޅުގަނޑު ހަނދާންވަނީމި މި
ތަޙުޤީޤު ނިންމާނެ ކަމަށް. ދެން، އަޅުގަނޑު ހަމަ ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވީ އެ ޝެޑިއުލާ އެއްގޮތަށް ތި ބޭފުޅުންގެ
މަސައްކަތް އެބަދޭތޯ؟ މި މަސް ނިމެންވާއިރަށް އެކަން ތަޙުޤީޤުކޮށް ނިންމޭނެތޯ؟
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުގެ ރައީސް މަރިޔަމް ޝިއުނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ކޮމިޓީއަށް އައުމުގެ ކުރިން ވެސް ހަމަ ކްލިއަރކޮށްލިން، ޓާގެޓަށް ހަމަ ނިމޭނެ އެ ކޭސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު ހަމަ ދެ ކަމެއް ފާހަގަކޮށްލާނަން. އެއް ކަމަކަށް ތި ބޭފުޅުން ތި ފާހަގަކުރައްވަނީ ހަމަ ގިނަ
ދުވަސްވީމަ ވެސް މައްސަލަތައް ބެލުމުގައި ހަމަ ދަތިތައް ދިމާވާ ވާހަކަ ދެއްތޯ؟ ޑޮކިއުމަންޓްސްތަކާ އެއްޗިހި ހޯދުމާ
ކަންކަމުގައި. އަދި ޚާއްޞަކޮށް ދިމާވާ ކަމެއް މިފަހަރު ރިޔާސީ އިންތިޚާބު ނިމިގެން 3 މަސް ދުވަސްވަރު ލިބިގެން
ދިޔައީ ހުވާކުރުމާ ދޭތެރޭ، އެއް މަސް ދުވަސް ކަންނޭނގެ އަޅުގަނޑު މިހާރު މާ ޔަޤީނެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް،
ހަމަ ފުދޭވަރެއްގެ ޓައިމް ލިމިޓެއް ދިޔަ އެ ހުވާކުރުމާ ދޭތެރޭގައި. އެވަގުތު އަޅުގަނޑުމެނަށް އަޑުއިވިގެން ވެސް ދިޔަ
ހަމަ ބައިވަރު ޑޮކިއުމަންޓްސްތައް އެކި އޮފީސްތަކުގައި ހަމަ ޑިސްޓްރޯއީކުރެވެމުންދިޔަ ވާހަކައާ، މި ހުރިހާ
ކަންތައްތަކެއް. އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި އެހެންހުރި މައްސަލަތަކުގެ ޑޮކިއުމަންޓްސްތައް މިހާރު ނުލިބޭ ކަމަށް ވަންޏާ
އެއީ ވެސް ދަޢު ވާ އުފުލޭނެ ކަންތައްތައް. މިސާލަކަށް އެއްޗެހި ޕަރޗޭސްކޮށްފައި ހުރިއްޔާމު އެ ހުރި
ޑޮކިއުމަންޓްސްތަކަކާއި، އެ ކުރެވިފައިހުރި ނެގޯސިއޭޝަންސްތަކަކާ ބެހޭ ޑޮކިއުމަންޓްސް ހުންނަންޖެހޭ އެ
ތަންތަނުގައި. އެ ނެތް ކަމަށް ވަންޏާ އޭގެ މާނައަކީ ކޮންމެވެސް ބަޔަކު އެ އެއްޗެހި ހަލާކުކޮށްލައިފިއްޔާމުން އެކަމަށް
ޒިންމާވާނެ ބަޔަކު ވެސް ހުންނަންޖެހޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ. އެހެންވީމާ، ތި ބޭފުޅުންނަށް އެ
ޑޮކިއުމަންޓްސް ލިބުމުގައި ޙަޤީޤަތުގައި ދަތިތަކެއް ހުރެގެން ނުވާނެ. ކިތަންމެ ދުވަހެއްކޮށްފައި ވެސް އެއްޗެއް
46

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
ގަނެފައި ހުރިއްޔާމު، ބިޑެއް ހަދާފައި ވަކި ބަޔަކާ މަސައްކަތް ހަވާލުކޮށްފައި ހުރިއްޔާ އޭގެ ޑޮކިއުމަންޓްސް ހުންނަން
ވާނެ. ނެތިއްޔާމު އެ ދަޢުވާ އެގޮތަށް އުފުލޭނެނޫންތޯ؟ ގިނަ ދުވަސްކޮށްފައި، ކިތަންމެ ގިނަދުވަހަކު ހުއްޓަސް،
ހަލާކުވެފައި އޮތް ޑޮކިއުމަންޓެއް ދެން ހަލާކުކޮށްލާފައި އޮތް އެއްޗެއް ނުލިބޭނެ އަނބުރައެއް. އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް
ވިޔަސް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ބޭނުންވަނީ މިހެން ނުބެލިހުރި މައްސަލަތައް ވީހާ ވެސް އަވަހެއްކުރަން. ދެން،
ބައެއްފަހަރު ގިނަދުވަސްވެފައި ހުންނަ މައްސަލަތައް، ދެންމެގައި އަޅުގަނޑު ކަންބޮޑުވާ އެއްޗެއް ވިދާޅުވީމަ. އެއީ
މިހާ މައްސަލަ ޕެންޑިންގގައި އެބަހުއްޓޭ. ދެން، ކިހިނެއްހެއްޔޭ އަދި ކުރީގެ އިތުރަށް އެހެން މައްސަލަތައް ކުރިއަށް
ގެންދާނީ. އެކަމަކު، ދައުލަތަށް ފައިސާ މިލިއަނުން ލިބެންޖެހޭ މައްސަލަތައް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ ކިތަންމެ
މައްސަލަ ގިނަޔަސް ހަމަ ބައްލަވަން ޖެހިވަޑައިގަންނަވާނެއޭ. އެ ދުލެއްނުކޮށްލެވޭނެ ނޫންތޯ އެހެންނެއް؟ އެހެންވީމާ،
ކޮންމެވެސް ގޮތެއް ހޯއްދަވަން ޖެހިވަޑައިގަންނަވާނެ. ދެން، އަޅުގަނޑަކަށް ނޭނގެ ތި ބޭފުޅުންނަށް މިސާލަކަށް މީހުން
ޓްރެއިންކޮށްގެން ވިޔަސް، ކިހާ މުއްދަތަކުންކަމެއް އެ އިތުރުކުރެވޭނީ ވެސް. އަޅުގަނޑުމެނަށް ވެސް ރިއަލައިޒްވޭ އެ
ކޮންސްޓްރެއިންސް ވެސް އެބަހުރި. އެކަމަކު، އެ ކަންކަމާ އެކީގައި ވެސް މަސައްކަތްކުރަންޖެހޭނެތާ؟ ހުރިހާ
އިދާރާތަކަކުން ވެސް ހަމަ ދައްކާ ވާހަކައެއް މީހުން މަދުވާ ވާހަކަ، ރިސޯސް މަދު ވާހަކަ، ދުވަހަކު ވެސް އެއްވެސް
ތާކަށް އަޅުގަނޑުމެނަކަށް އެންމެ ފުރިހަމައަށް ބޭނުންވާ ވަރަކަށް ހުރިހާ ރިސޯސަސް ހޯދައި ވެސް ނުދެވޭނެ.
އެކަމަކު، ހުރި އެއްޗެއްގެ އެންމެ އެފިޝަންސީ އެންމެ ބޮޑަށް އިތުރުކޮށްގެން، ޕްރޮޑަކްޓިވިޓީ އެންމެ ބޮޑަށް
އިތުރުކުރެވޭނެ މަގެއް ހޯދަން އެބަޖެހޭ. ދެން، އިތުރަށް ބޭނުންވާ އެއްޗެއް އިތުރަށް ހޯދުމަށް ވެސް އެ މަސައްކަތް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް ކުރެވޭނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް ނަތީޖާތަކެއް ފެނިގެން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ
ނަތީޖާތައް ނުފެންނަ ކަމަށް ވަންޏާ އެއްވެސް ވަރަކަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ މޯޓިވޭޝަން ވެސް ވަރަށް ދަށްވޭ އިތުރު
ކަންކަންކުރަން އުޅެން ވެސް. އެއީ މިހާ ބައިވަރު މައްސަލަތައްހުރެ، މި މައްސަލަތަކަށް ޙައްލެއް ނުލިބި،
ތަކުރާރުކޮށް މި ކޮމިޓީއަށް ވެސް އޭގެ މައްސަލަތައް އަޅުގަނޑުމެނަށް އެހެން މެންބަރުންގެ ފަރާތުން ވެސް އެބައާދޭ.
މި ހުރިހާ، މި ހުރިހާ ކަމެއް ހުރިއިރުގައި މި ކޮމިޓީން އަޅުގަނޑުމެން ވޯޓު ލައިގެން ތި ބޭފުޅުންގެ ނަން ތަޅުމާ
ހަމައަށް މި ދަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ވެސް ކޮންމެވެސް ކަހަލަ ޒިންމާއެއް އޮތްކަމަށް އެހެން މެންބަރުން
ދެކެނީ ތި ބޭފުޅުން ކުރައްވާ މަސައްކަތްތައް ބެލުމާއި، އެ ކަންކަން އަވަސް ކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރުމަށް. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް އެބަ ބޭނުންވޭ ނަތީޖާތަކެއް ހަމަ. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް ހަމަ މި
ތަކުރާރުކޮށް މި ކޮމްޕްލެއިންސްތައް އަޑު އިވިއިވި އަޅުގަނޑުމެނަށް ވެސް ހަމަ އުނދަގޫވޭ. އެހެންވީމާ، ހަމަ ކޮމިޓީގެ
ހުރިހާ މެންބަރުންގެ ފަރާތުން ވެސް އަޅުގަނޑު ހަމަ އެ ވާހަކަ ދަންނަވާލަން ބޭނުންވީ. އެހެންވީމާ، އެއީ ދެން
47

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ ކޮމިޓީގެ 74 ވަނަ ބައްދަލުވުން 14 އޮކްޓޫބަރު 2020
އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވި ކަމަކީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ މިހިރަ ބޮޑެތި މައްސަލަތައް،
ދައުލަތަށް ބައިވަރު ފައިސާ ލިބެންހުރި މައްސަލަތައް، ދެން، އޭގެ މަޢުލޫމާތު ނުލިބިގެން މީހަކާއި އިންޓަރވިއު
ނުކުރެވިގެން މިހެން މިހެންވެގެންނޭ ކިޔާފައި ހަމަ ދިގުނުދަންމާ އަވަސްކޮށްލަދެއްވާށޭ. އެއީ ދެން ދަންނަވަން އޮތް
އެއްޗަކީ. ދެން، ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ވަޑައިގެން މިއަދު ތި ދެއްވި މަޢުލޫމާތަށް ޓަކައި. ދެން، ވެންޓިލޭޓަރުގެ
މައްސަލަ އަޅުގަނޑުމެން އުފާކުރަން މިއަދާ ހަމައަށް އައިއިރު ނިމިފައި އޮތީތީ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
އަޅުގަނޑު މިހާހިސާބުން ކޮމިޓީ ބައްދަލުވުން ނިންމާލަން.
____
48